

JAARSTUKKEN 2021

INHOUDSOPGAVE – JAARSTUKKEN 2021

1	JAARVERSLAG: PARAGRAFEN	6
1.1	Inleiding	6
1.2	Verslaggeving	7
1.3	Ontwikkelingen in het verslagjaar	8
1.4	Exploitatieresultaat 2021	15
1.5	Incidentele baten en lasten	20
1.6	Uitgaven direct ten laste van voorzieningen	21
1.7	Waterschapsbelastingen	22
1.8	Weerstandsvermogen	25
1.9	Risicoparagraaf	30
1.10	Financiering	36
1.11	Subsidieparagraaf	38
1.12	Verbonden partijen	39
1.13	Bedrijfsvoering	40
1.14	EMU-saldo	44
1.15	Bestemming van het exploitatieresultaat 2021	45
2	JAARVERSLAG: PROGRAMMAVERANTWOORDING	46
2.1	Inleiding programma's	46
2.2	Programma Waterveiligheid	48
2.3	Programma Watersysteem	54
2.4	Programma Waterketen	61
2.5	Programma Wegen	68
2.6	Programma Middelen	73
2.7	Dekkings- en financieringsmiddelen	80
JAARREKENING		
3	EXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S	81
3.1	Recapitulatie programmakosten	81
3.2	Begrotingsrechtmatigheid	82
3.3	Topinkomens	83
4	TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGERS	84
4.1	Watersysteem	84
4.2	Zuivering	86
4.3	Wegen	87
5	REKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN	88
5.1	Algemeen	88
6	BALANS	89
6.1	Balans	89
6.2	Toelichting op de balans	94
7	CONTROLEVERKLARING	105
8	BESLUIT TOT VASTSTELLING EN GOEDKEURING	109

BIJLAGEN

- 1 Staat van immateriële vaste activa
- 2 Staat van materiële vaste activa
- 3 Staat van financiële vaste activa
- 4 Staat van reserves en voorzieningen inclusief toelichting
- 5 Staat van vaste schulden
- 6 Berekening van het rente- omslagpercentage
- 7 Staat van personeelslasten
- 8 Staat van personele sterkte
- 9 Mutaties ten laste van post onvoorzien
- 10 Liquiditeitspositie en renterisico
- 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten
- 12 Toelichting investeringen per programma/beheerproduct
- 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken
- 14 Overzicht exploitatiekosten per beleidsveld
- 15 Overzicht investeringen per beleidsveld
- 16 Overzicht mandatering kredietverlening investeringen 2021 / kredietaanvragen 2021
- 17 Verbonden partijen

JAARVERSLAG

JAARVERSLAG: PARAGRAFEN

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u de jaarstukken 2021 aan van Waterschap Rivierenland. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Met het jaarverslag legt het College van Dijkgraaf en Heemraden verantwoording af aan het Algemeen Bestuur over de realisatie van de in de programma-begroting opgenomen doelstellingen en maatregelen van het afgelopen jaar met daaraan gekoppeld de verantwoording van de kosten en opbrengsten en de financiële positie van het waterschap.

Waterschap Rivierenland (WSRL) is een organisatie die tot taak heeft zorg te dragen voor het regionale watersysteem in het rivierengebied (zorg voor een goede waterkwaliteit en waterkwantiteit en bescherming tegen rivierwater) en voor de regionale wegen buiten de bebouwde kom in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

Het waterschap voert deze taken uit met aandacht voor kwaliteit. De missie van het waterschap sluit daarop aan:

Waterschap Rivierenland zorgt voor veilige dijken en een evenwichtig watersysteem.

Het waterschap is daarbij in staat om realistische doelen te stellen en om deze – in samenwerking met burgers en andere overheden – tot uitvoering te brengen op een wijze die past binnen de gestelde randvoorwaarden (waaronder kwaliteit, kosten, duurzaamheid, efficiëntie, effectiviteit etc.). Daarbij hanteert het waterschap de kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar.

Bekwaam

De kernwaarde *bekwaam* refereert aan expertise, deskundigheid en vakmanschap. Een vakmanschap dat bij de waterschappen door de eeuwen heen is gegroeid en tot op de dag van vandaag onderhouden wordt met ervaren, gespecialiseerde en goed opgeleide medewerkers. Bekwaam betekent ook: met kennis van zaken op zoek gaan naar nieuwe oplossingen, gebruik makend van de middelen die tot je beschikking staan.

Betrokken

De kernwaarde *betrokken* omvat veel: oog hebben voor andere belangen, samenwerken, meebewegen met ontwikkelingen, rekening houden met de toekomst. Met daarbij steeds onze kerntaken voor ogen. Qua persoonlijke inzet betekent het: werken vanuit je hart, met af en toe een stapje extra.

Betrouwbaar

De kernwaarde *betrouwbaar* verwijst naar: doe wat je zegt en zeg wat je doet. Het is heel vanzelfsprekend en basaal, en juist daarom is het nodig om er elke keer weer bij stil te staan.

1.2. Verslaggeving

Presentatie

De jaarrekening 2021 is opgesteld conform de verslaggevingsregels van waterschappen zoals vastgelegd in het Waterschapsbesluit en uitgewerkt in de Regeling Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Daarnaast vormen de controleverklaring van de accountant en het besluit tot vaststelling en goedkeuring van het Algemeen Bestuur onderdelen van de jaarverslaggeving.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat enerzijds uit een aantal verplichte paragrafen (hoofdstuk 1), en uit de programmaverantwoording (hoofdstuk 2). De verplichte paragrafen bevatten onder meer een toelichting op ontwikkelingen in 2021 en op het exploitatieresultaat 2021. Tevens geven de paragrafen inzicht in incidentele baten en lasten, de inzet van reserves en voorzieningen en de waterschapbelastingen. Tot slot wordt ingegaan op het weerstandsvermogen, risico's, financiering, subsidie, bedrijfsvoering en EMU. De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting en de financiële verantwoording.

Jaarrekening

Dit deel bestaat uit een overzicht van de exploitatierekening naar programma's inclusief rechtmatigheidsanalyse (hoofdstuk 3), de toelichting op de kostendragers (wettelijke taken, hoofdstuk 4), de rekening naar kosten- en opbrengstensoorten (hoofdstuk 5) en de balans met toelichting (hoofdstuk 6).

Controleverklaring

In hoofdstuk 7 is de controleverklaring opgenomen met daarin het oordeel dat de jaarstukken een getrouw beeld geven van de grootte en de samenstelling van de financiële positie per 31 december 2021, de baten en lasten over 2021 en dat in overeenstemming met de rechtmatigheidsgrondslagen is gehandeld.

Besluit tot vaststelling en goedkeuring

In hoofdstuk 8 is het besluit tot vaststelling en goedkeuring van de jaarrekening 2021 opgenomen.

Bijlagen

In dit deel is een aantal bijlagen opgenomen waarmee de cijfers uit deze jaarrekening nader zijn onderbouwd.

1.3 Ontwikkelingen in het verslagjaar

Waterbeheerprogramma 2022-2027 en Uitvoeringsprogramma KRW 2022-2027

Het Waterbeheerprogramma (WBP) is het centrale beleidsdocument van het waterschap en is koersbepalend voor de taakuitvoering. De planperiode van het eerdere Waterbeheerprogramma 2016-2021 'Koers houden, kansen benutten' is eind 2021 afgelopen. Daarom zijn we in 2019 gestart met het opstellen van een Waterbeheerprogramma voor de planperiode 2022-2027. Het Bestuursakkoord 'Door water verbonden' is een belangrijke leidraad geweest voor het nieuwe Waterbeheerprogramma. Het strategische kader voor de lange termijn is opgenomen in de Watervisie 2050. De watervisie heeft een horizon van 2050 en kijkt verder dan de planperiode van het waterbeheerprogramma. Het Waterbeheerprogramma is een tactische vertaling van onze ambitie voor de komende 6 jaar.

Eén van de onderdelen van het Waterbeheerprogramma betreft een uitvoeringsprogramma voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor de planperiode 2022-2027. In november 2020 is het ontwerp KRW-Rivierenlandplan 3 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. In dit plan beschrijven we de waterkwaliteitsdoelen en maatregelen die moeten leiden tot een goede ecologische en chemische waterkwaliteit in 2027 (schoon en gezond oppervlaktewater) voor de KRW-oppervlaktewaterlichamen. De KRW-maatregelen zijn opgenomen in het Waterbeheerprogramma.

Het Algemeen Bestuur stelde het ontwerp-Waterbeheerprogramma 2022-2027 op 19 februari 2021 vast. Vervolgens heeft het ontwerp vanaf 29 maart gedurende zes weken ter inzage gelegen. Op 26 november 2021 heeft het Algemeen Bestuur het definitieve Waterbeheerprogramma vastgesteld. De financiële doorvertaling van de ambities en maatregelen van het nieuwe Waterbeheerprogramma is opgenomen in de Begroting 2022.

Lekdijk (KiS)

Op 14 april 2021 heeft het waterschap het rapport "De Lekdijk is lekgestoken! - Ernstige problemen bij de Lekdijk in Nieuw Lekkerland" ontvangen van de heer Prof. dr. ir. Van Baars. In dit rapport stelt de heer Van Baars dat de dijkversterking op de zuidelijke oever van de Lek tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer (KiS) niet goed is uitgevoerd. Het rapport wijst niet alleen op mogelijke technische tekortkomingen, maar ook op problemen bij de schadeafhandeling van KiS.

Naar aanleiding van het rapport zijn verschillende onderzoeken gedaan en adviezen uitgebracht door Deltares, de commissie Van de Vlist en ENW (Expertise Netwerk Waterveiligheid). Voor de duiding van deze rapporten en adviezen en voor het maken van een vertaalslag naar het werk van het waterschap, is het rapport "Lessen uit de Lekdijk; Plan van aanpak fase 3 KiS" opgesteld. Dit rapport is besproken in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 18 februari 2022. Belangrijke conclusie is dat er verbeteringen nodig zijn op het gebied van het eigenaarschap en de zichtbaarheid van het waterschap. Met name de aandacht voor de bewoners aan de Lekdijk had beter gekund en ontmoeten. Ook zijn er op het gebied van risicobeheersing en monitoring verbeteringen nodig.

Op basis van deze lessen willen we de nog lopende schadegevallen langs de Lekdijk op een verantwoorde manier afronden. Ook gaan we de geleerde lessen vertalen naar al opgestarte en nog op te starten dijkversterkingen. Dit is belangrijk, omdat we in de toekomst nog vele kilometers dijken moeten versterken. In de risicoparagraaf wordt nader ingegaan op KiS.

Implementatie Omgevingswet

In 2021 hebben we ons gericht op de voorheen beoogde invoeringsdatum van 1 juli 2022. Inmiddels is bekend dat de wet opnieuw is uitgesteld, de nieuwe invoeringsdatum is 1 januari 2023.

Het afgelopen jaar is er veel werk gemaakt van het maken van de waterschapsverordening, het optimaliseren van data (t.b.v. de leggers en de waterschapsverordening) en het voorbereiden op het werken met het DSO. Het 'pilotproject' Nederbetuwe doet de eerste ervaringen op met het WSRL-projectbesluitmodel en de bijbehorende procedure. Ook bereiden we ons voor op de wijzigingen in de onteigeningsprocedure. Er worden samenwerkingsafspraken voorbereid met gemeenten en er zijn oefensessies voorbereid voor het aanpassen van de VTH-keten. Werkprocessen worden aangepast op de nieuwe uitgangspunten en werkwijzen.

Naast het aanpassen van juridische producten, het inregelen van werkprocessen en het implementeren van het DSO, zetten we ook stappen in de meer 'zachte kant' van de implementatie. Via impactsessies, opleidingen, e-learning en interne colleges worden medewerkers meegenomen in de veranderingen die de wet van ons vraagt. Met het naderen van de invoeringsdatum groeit de belangstelling en het inzicht in de impact van de wet. Leren en ontwikkelen zal ook de komende periode nog aandacht vragen, zowel intern als in samenwerking met andere overheden.

Informatieveiligheid

In verband met de toegenomen cyberdreiging is in de eerste helft van 2021 met hoge prioriteit gewerkt aan de implementatie van een aantal specifieke maatregelen en aan het opstellen van een drietal actieplannen. Deze actieplannen betreffen kantoorautomatisering, procesautomatisering en fysieke beveiliging. Een deel van de activiteiten is opgestart en reeds uitgevoerd in 2021 onder de opschaling calamiteit informatieveiligheid. Actieplannen zijn uitgewerkt in projectplannen die worden uitgevoerd in de periode tot en met 2024, zodat waterschap Rivierenland eind 2024 volledig voldoet aan de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) en de cybersecurity implementatierichtlijn objecten (CSIR).

Wegwerken achterstanden vergunningentaak

Door een enorme toename aan aanvragen en meldingen in 2020 en 2021 is een werkvoorraad in het vergunningenproces ontstaan. Dit heeft oplopende doorlooptijden en het stagneren van advisering en vooroverleg tot gevolg, waardoor burgers en bedrijven niet meer kunnen worden bediend als gewenst. Om dit het hoofd te bieden en schade (imago en financieel) te voorkomen, aan de wettelijke termijnen te voldoen en de werkdruk voor de medewerkers behapbaar te houden, is ingrijpen noodzakelijk. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld dat op hoofdlijnen bestaat uit twee stappen.

De eerste stap is om voor de afhandeling van de toename van het aantal aanvragen, meldingen en adviezen tijdelijk extra capaciteit in te huren. Dit is, ondanks de krapte op de arbeidsmarkt, ingevuld. Hiermee komen aanbod en capaciteit meer in balans en loopt de werkvoorraad niet meer op (deze daalt licht, maar nog onvoldoende). De werkvoorraad moet in de eerste helft van 2022 verder afnemen.

De tweede stap is om vanaf 2022 te starten met een optimalisatie van het vergunningenproces. Ook modernisering en het 'werken in de geest van de Omgevingswet' zullen hierbij aan de orde komen. Aan het einde van deze optimalisatie (2023) zal de balans tussen werkaanbod en capaciteit bepaald worden en bestuurlijk worden voorgelegd. De kosten voor het wegwerken van de achterstanden in 2022 en 2023 zijn opgenomen in de begroting 2022. Tevens is in de begroting 2022 een verwachte stijging van legesinkomsten verwerkt.

Herstel vloeren en vervanging installaties Blomboogerd

De afgelopen jaren zijn onderzoeken uitgevoerd in het kader van de vloerenproblematiek en voorbereidingen getroffen voor het herstel van de vloeren van het hoofdkantoor aan de Blomboogerd. Hierover is gerapporteerd in de risicoparagrafen van eerdere B&V-documenten. Parallel hieraan is onderzoek gedaan naar de staat van de technische installaties, die het einde van de technische

levensduur naderen. Ook zijn de mogelijkheden voor energiebesparing middels LED-verlichting onderzocht. Het gelijktijdig vervangen van de technische installaties en verlichting met de vloeren leidt tot een efficiëntere uitvoering en lagere kosten (ca. 20%), dan dat deze zaken op verschillende momenten worden vervangen. De investering voor herstel van de vloeren, vervanging van de technische installaties en verlichting is verwerkt in de begroting 2022. De huidige planning is dat het herstelproject wordt uitgevoerd in de jaren 2022-2024, waarbij het gebouw stapsgewijs (vleugel voor vleugel) wordt aangepakt.

Professionalisering Programmasturing HWBP/A5H

Naast uitvoering van het dijkversterkingsprogramma HWBP en gebiedsprogramma A5H, werken we continu aan verdere professionalisering van onze programmasturing. In 2019 en 2020 is een aantal externe audits uitgevoerd op de programma's HWBP en A5H. De opvolging van de aanbevelingen die hieruit naar voren kwamen zijn samengevoegd in het project Professionalisering Programmasturing (PPS). Professionalisering van de programmasturing is noodzakelijk om de groeiende opgaven aan te kunnen sturen en de risico's voor WSRL te kunnen beheersen in verband met de hoge uitgaven voor HWBP & A5H en de daaraan verbonden grote financiële risico's voor het waterschap.

Het project PPS is in Q1 2021 opgestart. Ook in 2022 zal hieraan worden doorgewerkt teneinde de beoogde verdere professionalisering te bereiken. Tussentijds worden deelprojecten afgerond en geïmplementeerd. In 2021 zijn de onderdelen 'Governance' en 'Doelen, scope en strategie' afgerond. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de besturing, zoals een aparte stuurgroep HWBP en geactualiseerde programmaplannen voor zowel HWBP als A5H.

Om de risico's te kunnen beheersen is een investering nodig in de informatievoorziening: dashboards en rapportages, alsmede de IT-applicatiestructuur en bronsystemen (primaire vastleggingen). Daarnaast is een aantal van deze bronsystemen verouderd, waardoor beveiligingsrisico's en continuïteitsrisico's ontstaan. Het professionaliseringstraject voor de programmasturing maakt duidelijk dat we specifieke vakgebieden en processen onvoldoende ingericht hebben en dat de groeiende opgaven navenant meer capaciteit vragen (o.a. kostendeskundigheid, planning, kwaliteitsborging, risicomanaagement, verbinding met doelstellingen buiten HWBP en A5H).

Groot project: Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Waterschap Rivierenland werkt voortvarend aan projecten in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2021 zijn de dijkversterkingen in Vianen en Gameren afgerond en zijn de projecten Gorinchem-Waardenburg en Wolferen-Sprok gestart met uitvoeringswerkzaamheden. In 2022 volgen de projecten Tiel-Waardenburg en Stad Tiel. De overige HWBP-projecten bevinden zich in de (voor)verkenning- of planfase.

De planning is dat in 2027 20% van de primaire waterkeringen aan de wettelijke norm voldoet (conform Waterbeheerprogramma 2022-2027). Planningen en ramingen staan onder druk ten gevolge van te optimistische inschattingen bij de start van de projecten, exogene factoren (zoals bijvoorbeeld corona en stikstof), maar ook door het verwerken van nieuwe ontwikkelingen en omgevingscomplexiteit. Prijsstijging en leveringsproblemen voor bouwmaterialen (o.a. grond en staal) zijn ook zichtbaar en blijven een risico voor meerdere projecten.

In 2021 zijn de ervaringen met de ontwerpuitgangspunten (OPW) besproken met de commissie waterveiligheid. Naar verwachting wordt de nieuwe OPW in 2022 aan het Algemeen Bestuur ter besluitvorming voorgelegd. In het programmaplan 2021-2025 zijn vijf subdoelen gedefinieerd die bijdragen aan het behalen van de hoofddoelstelling (20% van de primaire waterkeringen versterkt in 2027 en 100% in 2050) en zijn de taakverdeling en rollen van project, programma en lijn opnieuw vastgelegd.

De landelijke subsidieregeling HWBP is in april 2021 gewijzigd, waardoor de berekeningswijze van de indexering is aangepast. De gevolgen voor WSRL worden nader onderzocht en besproken met de programmadirectie HWBP.

Groot project: Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H)

Met de provincies Zuid-Holland en Utrecht zijn de doelstellingen voor de regionale keringen en tussentijdse mijlpalen vastgelegd: 44 km op orde in 2024 en 106 km in 2030. Om niet alleen aan deze opgave te voldoen, maar om tot een investering in een toekomstbestendig systeem te komen, heeft het Algemeen Bestuur een besluit genomen over de visie op het watersysteem van de Alblasserwaard. Voor de implementatie is het Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden gestart bestaande uit o.a. een uitvoeringsprogramma en een onderzoeksprogramma. Binnen dit programma wordt parallel gewerkt aan het uitvoeringsprogramma voor het watersysteem, het onderzoeksprogramma en het uitvoeringsprogramma voor de regionale keringen. De activiteiten vallen onder het bestuurlijk programma Watersysteem.

Voor de nieuwe boezem en het gemaal bij Hardinxveld is in september 2021 een inpassingvisie vastgesteld door de gemeente Hardinxveld-Giessendam. Ook zijn verschillende alternatieven voor boezem en gemaal afgelopen najaar uitgewerkt en met elkaar vergeleken. De commissie Watersysteem werd hierbij geïnformeerd en geconsulteerd. Naast de bestuurlijke Begeleidingsgroep is nu ook een bestuurlijk overleg ingericht met Rijkswaterstaat en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor de kruising van de boezem met de A15. Met ProRail is een plan van aanpak studiefase opgesteld voor de kruising van de boezem met het spoor. Begin 2022 heeft het CDH het ontwerp-voorkeursalternatief vastgesteld en is de terinzagelegging gestart. De verkenningsfase is hiermee afgerond en de planuitwerkingsfase start in Q1 2022.

Het onderzoeksprogramma en de verkenning van de 1^e tranche kadeversterking hebben geleid tot een strategie voor de waterveiligheidsopgave. Hiermee is de omvang van de benodigde versterkingsmaatregelen bepaald. Het Voorkeursalternatief (VKA) voor de 1^e tranche kadeversterking is vastgesteld, gevolgd door een kredietvoorstel (februari 2022). In 2022 start de planuitwerkingsfase van de 1^e tranche kadeversterking. Ook zullen overige inspanningen gestart worden om verder invulling te geven aan de waterveiligheidsstrategie, zoals bijvoorbeeld het verder ontwikkelen van risicogestuurd beheer en onderhoud.

De activiteiten van het onderzoeksprogramma richten zich in 2022 o.a. op de voorbereiding van tranche 2. In 2022 moet dit leiden tot inzicht in de omvang en urgentie van de kadeversterkingsopgave in de 2e tranche. De planuitwerking voor het project Graafstroom start in 2022. Hiermee wordt de realisatie van het afsluitmiddel in de Graafstroom en het verplaatsen van het gemaal voor polder Laag Blokland voorbereid.

Groot project: Centralisaties rwzi's Noord

Op één onderdeel na zijn alle deelprojecten van Centralisatie Noord gereed. Vanwege een gerechtelijke procedure is alleen de persleiding tussen het nieuwe rioolgemaal Zetten en persleiding Andelst-Dodewaard nog niet aangelegd. Daardoor loost rioolgemaal Zetten het afvalwater nog naar de bestaande rwzi Zetten. De slibgisting en slibontwatering op de rwzi Tiel zijn volledig operationeel. De vier nieuwe rioolgemaal zijn eveneens operationeel. De nieuwe rwzi in Dodewaard, gebouwd volgens het Nereda-concept, is volledig operationeel sinds juni 2021.

Groot project: Energiefabriek West (Sleeuwijk)

De Energiefabriek op het terrein van de zuivering in Sleeuwijk is volledig operationeel. De aannemer heeft de installatie in juli 2021 opgeleverd met uitzondering van de warmteinstallatie. Daarnaast moeten de prestaties nog worden aangetoond. Voor het niet halen van de ontwateringsprestatie zal

een issuerapport worden opgesteld. We zijn nog in goed overleg met een omwonende voor het afhandelen van een schade, die is ontstaan bij de bouw en het slibtransport. De zuiveringen Sliedrecht, Papendrecht, Groot-Ammers, Vianen, Schelluinen en Zaltbommel zijn aangepast zodat het slib voldoet aan de gewenste kwaliteit voor vergisting. Het slib van deze locaties wordt naar de Energiefabriek Sleeuwijk gebracht om hier omgezet te worden in biogas en vervolgens naar aardgaskwaliteit.

Groot project: J.U. Smit gemaal

In februari 2019 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot een technische en bouwkundige renovatie van het J.U. Smitgemaal in Kinderdijk. De renovatie biedt de kans om in het Smitgemaal een belevingsruimte voor bezoekers te realiseren met de focus op modern waterbeheer, in aanvulling op het historische verhaal van de naastgelegen molens van Kinderdijk. Doel is het vergroten van waterbewustzijn en de zichtbaarheid van Waterschap Rivierenland.

In 2020 zijn diverse mogelijkheden voor de realisatie van de belevingsruimte verkend. Daarbij komt de Stichting Wereld Erfgoed Kinderdijk naar voren als de meest voor de hand liggende partner. Vanwege de coronacrisis is het nu niet het moment om de realisatie van de belevingsruimte verder te verkennen. Daarom is de verkenning van de belevingsruimte verdaagd tot 2025.

De uitvoeringswerkzaamheden voor de bouwkundige renovatie en elektrificatie zijn eind 2020 gestart. In 2021 is met name bij de bouwkundig aannemer vertraging opgetreden. Hierdoor heeft ook de elektrificatie vertraging opgelopen. Verwacht wordt dat deze werkzaamheden in de zomer van 2022 worden opgeleverd. Zoals reeds aangegeven in de 2^e bestuursrapportage 2021 is het bestaande krediet ontoereikend. In 2022 zal aanvullend krediet worden aangevraagd.

Realiseren duurzame energie ambities

In 2015 heeft het Algemeen Bestuur de Strategienotitie 'Energie voor WSRL' vastgesteld. In dit besluit is naast de ambitie (energieneutraal in 2030) ook de strategie op hoofdlijnen vastgelegd. Energieneutraliteit betekent voor ons dat we zelf evenveel duurzame energie produceren als dat we gebruiken in onze bedrijfsvoering. De strategie is in 2021 door het Algemeen Bestuur herbevestigd en geactualiseerd. De actualisatie betreft het verkennen van mogelijkheden voor investering in windturbines. In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is het energiebeleid integraal onderdeel geworden van het beleid om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Om onze doelen te bereiken, hanteren we een klimaatmitigatiestrategie met vier hoofdlijnen.

1. Waterschap Rivierenland wordt klimaatneutraal, doordat we onze eigen emissies reduceren.
2. We sturen op klimaatneutraliteit van onze leveranciers van diensten, werken en goederen.
3. Waterschap Rivierenland wordt energieneutraal.
4. We gaan andere partijen faciliteren bij hun klimaatdoelstelling.

De strategie om energieneutraal te worden is volop in uitvoering. We hebben in 2021 de mogelijkheden voor windenergie verkend, Energiefabriek West kwam in bedrijf evenals diverse zonneparken, het luierslurry-project met ARN etc. In 2021 hebben we circa 48% van ons totale energiegebruik zelf duurzaam geproduceerd.

Met de budgetten die nu in de meerjaren-investeringsraming zijn opgenomen, was de verwachting dat het mogelijk is om in 2026 80% van ons energiegebruik zelf te produceren. In de periode tot 2026 gaan we nader verkennen hoe we resterende opgave tot "energieneutraal in 2030" kunnen realiseren.

Wat ons belemmert bij de uitvoering van de strategie is dat in delen van Nederland de capaciteit van het elektriciteitsnet momenteel ontoereikend is, om nieuwe zonnepanelen en windturbines aan te sluiten. Zonprojecten die we in de planning hadden voor 2022 en daarna zijn voor onbepaalde tijd

uitgesteld. Dit kan nog jaren duren. Deze belemmering heeft als gevolg dat we de verwachting met betrekking tot energieneutraliteit in 2026 (in elk geval tijdelijk) moeten bijstellen van 80% naar 60%. We verwachten dat daar op termijn weer beweging in komt, maar daar hebben we geen invloed op.

Ontwikkelingen m.b.t de financiële uitgangspunten

Schuldpositie

Een robuuste financiële huishouding maakt het voor het waterschap mogelijk om ook op de lange termijn de wettelijke taken uit te voeren tegen maatschappelijk aanvaardbare lasten. Een graadmeter voor deze robuustheid is de schuldpositie van het waterschap.

Indicator schuldpositie: Netto schuld/ belastingopbrengsten

De belastinginkomsten geven in belangrijke mate aan hoeveel schulden een waterschap kan dragen. De netto-schuldquote geeft aan hoe lang er nog belasting moet worden geïnd om de schuld te elimineren na opheffing van het waterschap. De omvang van de indicator is een keuze voor ieder waterschap. Het is niet de bedoeling om de indicator als een hard kengetal te hanteren, maar veel meer om aan de hand ervan de ontwikkeling van de schuldpositie in meerjarenperspectief te kunnen beoordelen.

Als indicator gebruiken we de volgende bandbreedtes:

- < 250% acceptabel
- 250 – 300% aandacht vereist
- > 300% bijsturing overwegen

De schuldquote per 31 december 2021 bedraagt 267%.

Zoals aangegeven in de begroting 2022 neemt de schuldquote als gevolg van de huidige investeringsopgave de komende jaren nog toe tot 285% in 2025 en neemt daarna weer af naar 281% in 2026.

In onderstaande tabel is de netto schuld van het waterschap afgezet tegen de verwachte belastingopbrengst van de betreffende jaren.

Jaar	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Netto schuld	521	541	529
Belastingopbrengst	191	195	198
Schuldquote	274%	277%	267%

(bedragen x € 1 miljoen)

De netto schuld is opgebouwd uit langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva.

Netto schuld = Vaste schuld + (netto vlottende schuld + overlopende passiva – kortlopende vorderingen – kortlopende uitzettingen – liquide middelen – overlopende activa)

In onderstaande tabel is de netto schuld uitgesplitst naar langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva.

Jaar	Begroting 2021	Rekening 2021
Langlopende schuld	888	888
Saldo vlottende activa en passiva	-347	-359
Netto schuld	541	529

(bedragen x € 1 miljoen)

Uitgangspunten vergeleken

Onderstaand zijn de in de begroting gehanteerde uitgangspunten afgezet tegen de realisatie 2021.

Korte rente

In de begroting 2021 is als uitgangspunt voor korte financiering een rentepercentage van 0,00% opgenomen. De te betalen rente voor een negatief saldo in rekening-courant bij de NWB bedroeg geheel 2021 onveranderd 0,00%.

Lange rente

In de begroting 2021 is als uitgangspunt voor lange financiering een rentepercentage van 0,20% opgenomen. Begin 2021 bedroeg de rente op een 10 jaar fixe lening bij de NWB 0,05%. In de loop van het jaar is de rente op 10 jaar fixe leningen opgelopen tot circa 0,5% eind 2021. Een verdere toelichting is opgenomen in paragraaf 1.10 Financiering.

Inflatie

De gemiddelde inflatie over 2021 is uitgekomen op 2,7% (bron CBS), daar waar in de begroting 2021 1,5% is gehanteerd.

Loonontwikkeling

In de begroting 2021 is rekening gehouden met een loonontwikkeling van 1,4%. In mei 2021 is de nieuwe CAO met terugwerkende kracht tot 1 januari 2021 vastgesteld. De overeengekomen loonontwikkeling ligt in lijn met het bij de begroting gehanteerde uitgangspunt. De herwaardering van de opgebouwde verlof- en IKB-uren leidt tot een nadeel in de jaarrekening.

Projectrealisatie

De projectrealisatie is in 2021 op 95,2% uitgekomen en ligt daarmee binnen de doelstelling en afgesproken bandbreedte van 90-110% en boven het voortschrijdend gemiddelde van de afgelopen 10 jaar van 92,4%.

1.4 Exploitatieresultaat 2021

Inleiding

Het exploitatieresultaat 2021 ad € 4,3 miljoen voordelig wordt beïnvloed door mutaties op reserves (mutaties op de balans) en door mutaties op de exploitatie van incidentele en structurele aard. In onderstaand overzicht is het exploitatieresultaat weergegeven voor en na de invloed van reserves.

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Exploitatieresultaat (voor inzet reserves)	0,3	-3,1	1,7
<i>Toevoegingen aan reserves:</i>			
- bestemmingsreserve decentrale huisvesting	-0,4		
- bestemmingsreserve baggeren Linge			-0,1
- bestemmingsreserve afschrijving HWBP	-2,3	-3,7	-3,7
Subtotaal	-2,4	-6,8	-2,1
<i>Onttrekkingen aan reserves:</i>			
- egalisatiereserve watersysteemheffing	3,7	0,8	0,9
- egalisatiereserve zuiveringsheffing	5,7	3,0	2,7
- egalisatiereserve wegenheffing	0,4	0,4	0,6
- bestemmingsreserve decentrale huisvesting	0,3	0,2	0,2
- bestemmingsreserve klimaatadaptatie	0,2	0,1	0,1
- bestemmingsreserve afschrijving HWBP	2,2	2,2	1,5
- bestemmingsreserve aanpak oeverherstel A-watergangen		0,1	
- bestemmingsreserve oninbare vorderingen belastingen 2021			0,2
- bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie Aquon			0,2
Subtotaal	12,5	6,8	6,4
Resultaat na mutaties reserves	10,1	0,0	4,3

(Bedragen x € 1 mln.)

In de “Staat van reserves en voorzieningen” (bijlage 4) wordt een nadere toelichting gegeven op de mutaties van de reserves.

Belangrijke afwijkingen t.o.v. begroting (toelichting exploitatieresultaat op hoofdlijnen)

Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Afwijking Rekening 2021	
Programma Waterveiligheid	28,5	28,4	28,6	0,2	N
Programma Watersysteem	60,2	60,2	60,1	0,1	V
Programma Waterketen	57,6	57,6	60,5	2,9	N
Programma Wegen	6,5	6,7	6,3	0,4	V
Programma Middelen	47,2	48,2	47,1	1,1	V
Dekkingsmiddelen	5,4	4,3	1,4	2,9	V
Belastingopbrengsten	-201,2	-201,2	-204,1	2,9	V
Ottrekking egalisereserves	-4,2	-4,2	-4,2	0,0	-
Totaal	0,0	0,0	-4,3	4,3	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Waterveiligheid

•	Resultaat afgeronde projecten primaire waterkeringen (niet HWBP) (i)	0,3	V
•	Vergoeding uitgifte dijkgraslanden bijgesteld o.b.v. realisatie 2020 (s)	0,1	N
•	Opruimen drijf vuil n.a.v. hoogwaterperiode winter 2020/2021 (i)	0,1	N
•	Lagere onttrekking BR afschrijving HWBP a.g.v. lagere afschrijvingslasten (i)	0,6	N
•	Saldo personeels- en afdelingskosten: m.n. reservering IKB en bijdragen van derden (i)	0,3	N
•	Lagere kapitaallasten door lagere projectrealisatie 2020 (i)	0,7	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Watersysteem

•	Resultaat vaarwegbeheer: minder onderhoud vanwege vertraging door aangespannen rechtszaak na aanbesteding (i) en hogere bijdrage provincie Zuid-Holland (s)	0,5	V
•	Resultaat beheer en onderhoud: vanwege capaciteitsproblemen bij de aannemers is het lastig werk onder te brengen (noodzakelijke werkzaamheden zijn uitgevoerd) (i)	0,3	V
•	Boekwinst n.a.v. verkoop vaste activa (i)	0,1	V
•	Elektra: stijging energieprijzen (i)	0,4	N
•	Opknappen kade Doetse vliet (i)	0,1	N
•	Nadelig aanbestedingsresultaat baggeren inlaat Kuijkgemaal (i)	0,1	N
•	Saldo personeels- en afdelingskosten: m.n. reservering IKB en bijdragen van derden (i)	0,4	N
•	Lagere kapitaallasten door lagere projectrealisatie 2020 (i)	0,2	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Waterketen

•	Hogere opbrengst verkoop gas en groen-gascertificaten Energiefabriek West (i/s)	1,1	V
•	Voordelig aanbestedingsresultaat groenonderhoud rwzi terreinen (s)	0,1	V
•	Lagere advieskosten bij energie en aquathermie a.g.v. vertraging door corona (i)	0,1	V
•	Lagere ontwateringsgraad energiefabrieken Tiel en West (i/s)	1,5	N
•	Elektra: inkoop buiten bandbreedte, hogere netbeheerkosten en belastingtarieven (i/s)	1,0	N
•	SDE subsidie: lagere opbrengst a.g.v. gestegen energieprijzen 2021 (s)	0,7	N
•	Chemicaliën: bijstelling o.b.v. realisatie voorgaande jaren, aanpak aanslagvorming leidingwerk Tiel en defecte debietmeter (i)	0,5	N
•	Stortkosten: nadelige aanbesteding en prijsstijging voorgaande jaren (s)	0,2	N
•	Saldo personeels- en afdelingskosten: m.n. reservering IKB, bijdragen van derden en activering personeelskosten(i)	0,2	N

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Wegen

•	Minder snoeiwerk uitgevoerd als gevolg van personeelsgebrek aannemers en een deel van kap en herplant essen is niet uitgevoerd vanwege uitblijven kapvergunning (i)	0,3	V
•	Hogere vergoeding vanuit inliggende gemeenten voor onderhoud wegen door hogere indexering (s)	0,2	V
•	Lagere onderhoudswerkzaamheden kunstwerken wegenbeheer door personeelstekort bij aannemers (noodzakelijke werkzaamheden zijn uitgevoerd) (i)	0,1	V
•	Per saldo overige opbrengsten (i)	0,1	V
•	Extra kosten inhuur personeel van derden vanwege niet invullen vacatures i.v.m. mogelijke overdracht wegentaak (i)	0,2	N
•	Hogere kosten gladheidsbestrijding a.g.v. meer strooiacties winter 2020-2021 (i)	0,1	N

(Bedragen x € 1 mln.)

Programma Middelen

•	Hogere opbrengst verkoop overtollige gronden (i)	0,9	V
•	Calamiteit KIS: verwachte vergoeding vanuit HWBP voor onderzoekskosten (i)	0,8	V
•	Lagere kosten huisvesting en interne faciliteiten a.g.v. corona (i)	0,4	V
•	Project Uitvoering herinrichting Golfbaan Spijk: minder analysekosten door stabiele afscherming van het watersysteem en minder kosten voor toezicht (i)	0,2	V
•	Applicatiebeheer: minder beheerkosten doordat diverse nieuwe applicaties niet of later in het jaar zijn geïmplementeerd. Daarnaast minder uitbesteed softwarebeheer benodigd gebleken (i)	0,2	V
•	Afrekening 2020 Waterschapshuis (i)	0,2	V
•	Hogere legesopbrengst door toename aantal vergunningaanvragen (i)	0,2	V
•	Calamiteit informatiebeveiliging (i)	0,6	N
•	Hogere kosten automatisering door uitloop projecten (i) en hogere licentie- en beheer-kosten voor nieuwe servers en software (s)	0,3	N
•	Uitvoering Actieplan Informatieveiligheid 2021 (i)	0,3	N
•	Geen opbrengsten dwangsommen 2021 (i)	0,1	N
•	Bijdrage overhead van het Rijk: lagere declarabele overhead externe uren omdat deze regeling is afgeschaft voor nieuwe projectfasen (s)	0,1	N
•	Afdelingskosten/personeelskosten: met name reservering IKB (i)	0,6	N
•	Lagere kapitaallasten door lagere projectrealisatie 2020 (i)	0,2	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Toelichting resultaat afdelingskosten/personeelskosten

De afdelingskosten en personeelskosten worden centraal geraamd en verdeeld over de programma's. Onderstaand staat het resultaat hierop toegelicht.

Afdelingskosten/ personeelskosten	Verschil	V/ N	Toelichting
Bruto salaris	0,9	N	Hogere salariskosten (0,9N) gecompenseerd door hogere bijdragen derden (1,0 V) en hogere bijdrage in de salariskosten vanuit investeringen (0,2V)
Reservering IKB verlof uren	0,5	N	Per saldo toename reservering opgebouwde IKB-uren conform cao-afspraken
Bijdrage personeelskosten van derden	1,0	V	Bijdrage van derden i.v.m. tijdelijk gedetacheerd personeel 0,6 (i) en uitkering sociale verzekeringswetten 0,4 (i)
Activering personeelskosten	0,2	V	Bijdrage in salariskosten vanuit investeringsprojecten (i)
Reservering verlofuren	0,3	N	Saldo verlofaanspraken personeel is toegenomen (i)
Sociale lasten	0,8	N	Hogere sociale lasten (i/s) 0,8 N waarvan 0,5 vanwege aanvulling IKB-uren reservering
Vergoeding woon-werkverkeer	0,5	V	Lagere vergoedingen a.g.v. thuiswerken (i)
Inhuur van derden	0,8	N	Inhuur externen t.b.v. capaciteitstekort a.g.v. later invullen vacatureruimte, opname IKB en detachering personeel (i)
Resultaat totaal	1,6	N	
Overige personeelsgerelateerde kosten en opbrengsten	0,1	V	Personeelsgerelateerde kosten en opbrengsten verantwoord onder directe kosten en opbrengsten op de primaire beheerproducten (i): hogere kosten aankoop hardware (0,1N), lagere advieskosten (0,2V), hogere kosten telecommunicatie (0,1N) en reiskosten dienstreizen (0,1V)
Verdeling over programma's	1,5	N	
Waterveiligheid	0,3	N	
Watersysteem	0,4	N	
Waterketen	0,1	N	
Wegen	0,2	N	
Middelen	0,5	N	
Totaal	1,5	N	

(Bedragen x € 1 mln.)

Dekkingsmiddelen

•	Vrijval voorziening onderhoud primaire waterkeringen	1,8	V
•	Uitkering dividend Nederlandse Waterschapsbank (i/s)	0,4	V
•	Resultaat kwijtschelding en oninbaar: zie toelichting paragraaf 1.7 Waterschapsbelastingen (i)	0,3	V
•	Diverse onttrekkingen aan bestemmingsreserves	0,4	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Opbrengst Waterschapsbelastingen

•	Resultaat voorgaande jaren met name bij zuiveringsheffing bedrijven en watersysteemheffing gebouwd en ongebouwd (i/s)	2,5	V
•	Resultaat heffingsjaar 2021 met name bij zuiveringsheffing bedrijven, watersysteemheffing gebouwd en ongebouwd (i/s)	0,4	V

(Bedragen x € 1 mln.)

Exploitatieresultaat per taak

Het voordelig exploitatieresultaat van € 4,3 miljoen is als volgt over de taken verdeeld:

• Watersysteem	€ 5,0 mln. (V)
• Zuivering	€ 0,8 mln. (N)
• Wegen	€ 0,1 mln. (V)
Totaal	€ 4,3 mln. (V)

1.5 Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

Lasten		
Programma Waterveiligheid		
- Opruimen drijfvuil n.a.v. hoogwaterperiode winter 2020/2021	0,1	N
Programma Watersysteem		
- Opknappen kade Doetse Vliet	0,2	N
- Baggeren inlaat Kuijkgemaal		
Programma Waterketen		
- Doorschuiven sloop papierfabriek Sappi naar 2022 i.v.m. aanvullende vergunningseisen gemeente.	0,2	V
Programma Middelen		
- Calamiteit informatiebeveiliging.	0,6	N
Afdelingskosten/personeelskosten		
- Eenmalige ophoging reservering IKB-verlof uren conform CAO (incl. effect op sociale lasten).	1,0	N
Totaal incidentele lasten	1,7	N

Baten		
Programma Waterveiligheid		
- Resultaat afgeronde projecten primaire waterkeringen (niet HWBP).	0,3	V
Programma Watersysteem		
- Boekwinst n.a.v. verkoop vaste activa	0,1	V
Programma Middelen		
- Calamiteit KIS: verwachte vergoeding vanuit HWBP voor onderzoekskosten (0,8).	1,0	V
- Hogere legesopbrengs tvm wegwerken achterstanden vergunningaanvragen (0,2).		
Programma Dekkingsmiddelen		
- Vrijval voorziening onderhoud primaire waterkeringen	1,8	V
Totaal incidentele baten	3,2	V

(Bedragen € x 1 mln.)

1.6 Uitgaven direct ten laste van voorzieningen

Uitgaven ten laste van een voorziening, voor zover deze wordt aangewend voor het doel waarvoor deze is gevormd, worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en derhalve niet in de exploitatie verantwoord. De volgende uitgaven zijn in 2021 ten laste van voorzieningen gebracht:

• Voorziening baggeren Uitgaven ter dekking van de baggerkosten	6,7
• Voorziening onderhoud wegreconstructies Uitgaven ter dekking van de kosten voor wegreconstructies	2,3
• Voorziening onderhoud primaire waterkeringen Uitgaven ter dekking van kosten voor diverse onderhoudsprojecten	0,5
• Voorziening pensioen voormalige bestuurders Uitgaven pensioenen voormalige bestuurders	0,3
• Voorziening baggeren wegsloten Uitgaven ter dekking van de baggerkosten	0,2
• Voorziening kunstwerken wegen Uitgaven ter dekking van de kosten voor nieuwbouw kunstwerken wegen	0,2
• Voorziening regeling personeel Uitgaven voormalig personeel	0,1
• Voorziening Meerjarenonderhoudsplan Blomboogerd Uitgaven ter dekking van onderhoudskosten kantoor Blomboogerd	0,1
Totaal uitgaven ten laste van voorzieningen	10,4

(Bedragen x € 1 mln.)

1.7 Waterschapsbelastingen

Het resultaat op belastingopbrengsten inclusief kwijtschelding, oninbaar en afwikkeling oude belastingjaren bedraagt circa € 3,4 miljoen voordelig volgens onderstaande specificatie.

Heffingsjaar

Belastingsoorten	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil	V/N
Zuiveringsheffing	69,5	73,0	71,9	1,1	N
Verontreinigingsheffing	0,4	0,4	0,4	0,0	-
Watersysteemheffing					
Ingezetenen	45,9	47,8	47,9	0,1	V
Gebouwd	56,5	57,5	59,9	2,4	V
Ongebouwd	13,6	14,1	13,3	0,8	N
Natuurterreinen	0,1	0,2	0,2	0,0	-
Totaal	116,1	119,6	121,3	1,7	V
Wegenheffing					
Ingezetenen	4,1	4,2	4,2	0,0	-
Gebouwd	3,5	3,6	3,5	0,1	N
Ongebouwd	0,4	0,4	0,3	0,1	N
Natuurterreinen	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Totaal	8,0	8,2	8,0	0,2	N
Totaal heffingsjaar 2021	194,0	201,2	201,6	0,4	V
Resultaat voorgaande jaren	2,3	0,0	2,5	2,5	V
Totaal belastingopbrengsten	196,3	201,2	204,1	2,9	V
Kwijtschelding (alle aanslagen)	-5,4	-5,9	-4,9	1,0	V
Oninbaar (alle aanslagen)	-0,4	-0,8	-1,4	0,6	N
Resultaat inclusief kwijtschelding en oninbaar	190,5	194,5	197,8	3,3	V
Bestemmingsreserve oninbare belastingen a.g.v. corona	0,0	0,2	0,2	0,0	-
Totaal resultaat	178,8	194,7	198,0	3,3	V

(Bedragen x € 1 mln.)

De Waterschapsbelastingen over 2021 hebben tot de volgende resultaten geleid:

Zuiveringsheffing

De opbrengst zuiveringsheffing is ca. € 1,1 miljoen lager, een afwijking van ca. 1,5%. Het nadeel wordt met name veroorzaakt door minder bedrijvigheid met als gevolg minder vervuilingseenheden.

Watersysteemheffing

De opbrengst watersysteemheffing is in 2021 ca. € 1,7 miljoen hoger dan begroot, een afwijking van ca. 1,4%. De categorie gebouwd geeft een voordeel van ca. € 2,4 miljoen. De WOZ-waardeontwikkeling en meer objecten in de aanslagoplegging leiden tot dit hogere resultaat. De categorie ongebouwd laat een nadeel zien van € 0,8 miljoen, een afwijking van ca. 5,7%.

Uit het in 2021 uitgevoerde classificatieonderzoek door de BSR blijkt een afname van het aantal hectares ongebouwd en een toename van het aantal hectares natuur. De bepaling van de classificatie binnen de categorie ongebouwd is in het 4e kwartaal 2021 afgerond. Hieruit blijkt lager aantal hectares binnendijs ongebouwd in verband met areaaluitbreiding gebouwd. Deze effecten leiden tot een nadeel bij ongebouwd bij de watersysteemheffing.

Wegenheffing

De opbrengst wegenheffing blijft in totaal met € 0,2 mln. achter op de begroting, een afwijking van ca. 2,4%. De WOZ-waardeontwikkeling en de groei van het aantal woningen in het gebied waar waterschap Rivierenland de wegenheffing gebouwd oplegt, blijft achter bij hetgeen is begroot. Daarnaast laat het in 2021 uitgevoerde classificatieonderzoek door de BSR een afname zien van het aantal hectares ongebouwd en een toename van het aantal hectares natuur.

Kwijtschelding/oninbaar

Het voordeel bij de post kwijtschelding van € 1,0 miljoen is als volgt opgebouwd:

- Kwijtschelding heffingsjaar 2021 is uitgekomen op € 5,0 miljoen tegenover begroot € 5,9 miljoen, een voordeel van € 0,9 miljoen. Er zijn in 2021 minder verzoeken tot kwijtschelding ingediend. Het lijkt erop dat ondanks de coronacrisis meer mensen aan het werk zijn (krapte op de arbeidsmarkt) en belastingplichtigen beter zijn gaan betalen (minder uitgaven tijdens coronacrisis).
- Afwikkeling kwijtschelding voorgaande heffingsjaren laat een voordeel van € 0,1 miljoen zien.
- Nadeel bij oninbaar € 0,6 mln a.g.v. reservering oninbaar over de jaren 2015 t/m 2021.

Resultaat voorgaande jaren

Het resultaat voorgaande heffingsjaren wordt met name bepaald door een hogere opbrengst zuiveringsheffing bedrijven voorgaande heffingsjaren (€ 1,7 miljoen voordeel). Over deze heffingsjaren zijn naar aanleiding van discrepantie-onderzoek naheffingsaanslagen opgelegd. Daarnaast zijn als gevolg van dit onderzoek vergrijpboetes opgelegd (€ 0,3 miljoen, verantwoord onder zuiveringsheffing bedrijven).

De watersysteemheffing gebouwd over de voorgaande heffingsjaren is uitgekomen op een voordelig resultaat van € 1,8 miljoen. De WOZ-waardeontwikkeling, de groei van het aantal woningen en de resultaten van een volledigheidsonderzoek door de BSR (Belastingsamenwerking Rivierenland) hebben hiertoe bijgedragen.

Het resultaat watersysteemheffing ongebouwd over de voorgaande jaren is uitgekomen op een nadelig resultaat van € 1,2 mln. Uit het in 2021 uitgevoerde classificatieonderzoek door de BSR blijkt een afname van het aantal hectares ongebouwd en een toename van het aantal hectares natuur. De bepaling van de juiste classificatie binnen de categorie ongebouwd is in 4e kwartaal 2021 afgerond. Hieruit blijkt lager aantal hectares binnendijs ongebouwd vanwege areaaluitbreiding gebouwd.

De verontreinigingsheffing bedrijven is uitgekomen op een voordeel van € 0,2 mln. voordelig. Het voordeel is het gevolg van afrekeningen over voorgaande jaren.

Proces en ramingen zuiveringsheffing bedrijven

De zuiveringsheffing en/of verontreinigingsheffing van (meet)bedrijven betreft een heffing met een variabele grondslag. Hierbij kan sprake zijn grote fluctuaties als gevolg van productie (hoeveelheid), seizoensinvloeden, economische omstandigheden, wijzigingen in het productieproces dan wel zuiveringsproces, sterke fluctuaties in de hoeveelheden geloosd/ afgevoerd afvalwater en/of de vervuilingsgraad en samenstelling van het geloosde/ afgevoerde afvalwater en tenslotte als gevolg van (bijzondere) omstandigheden dan wel calamiteiten.

De aanslagoplegging vindt plaats in drie fasen te weten, de voorlopige aanslag, de nader voorlopige aanslag dan wel de ambtshalve vermindering en tenslotte de definitieve aanslag. In jaar t vindt de voorlopige aanslag plaats op basis van de laatste definitieve aanslag. In veel gevallen is dit jaar t-1 of t-2. In november van jaar t wordt een inschatting gemaakt van de nader voorlopige aanslagen voor jaar t. Deze inschatting is gebaseerd op de gegevens van de meetbedrijven van het jaar t, dus op basis van de meest recente bedrijfsgegevens die op dat moment voorhanden zijn. Dit betreft doorgaans de cijfers over de eerste drie kwartalen van dat jaar t incl. bekende bedrijfsontwikkelingen. Doordat er sprake is van een variabele grondslag kunnen fluctuaties zowel naar boven als naar beneden plaatsvinden. Hierdoor hoeft niet altijd sprake te zijn van een stijgende lijn voor wat betreft de opbrengsten zuiveringsheffing en/of verontreinigingsheffing, maar kunnen deze van jaar tot jaar (sterk) verschillen.

Na afloop van elk jaar moet het meetbedrijf via een aangifteformulier aangifte doen van de werkelijke lozingsgegevens. Beoordeling van de resultaten, aangifteformulieren en door het bedrijf verstrekte of door het waterschap dan wel het belastingkantoor verzamelde gegevens, kan dus pas plaatsvinden na afloop van het heffingsjaar waarna de definitieve aanslag volgt. De werkelijke opbrengsten zijn derhalve, als gevolg van het proces, in alle gevallen pas ja(a)r(en) achteraf bekend. De gehanteerde schattingsmethode is de best mogelijke schattingsmethode om de verwachte belastingopbrengsten te schatten. Inherent aan de schattingsmethode van de zuiveringsheffing bedrijven is er altijd een mate van schattingsonzekerheid.

Deze schattingsonzekerheid heeft tot gevolg dat meer- of minderopbrengsten in latere belastingjaren worden verantwoord. De impact hiervan varieert over de jaren tussen de € 1 mln. minderopbrengsten t/m de € 2 mln. meeropbrengsten. Dit betreft circa 0,5% tot 1% van de totale belastingopbrengsten. De gehanteerde schattingsmethode wordt consistent met de voorgaande jaren gehandhaafd en er is sprake van een bestendige gedragslijn.

1.8 Weerstandsvermogen

Algemeen

De definitie van weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen is onderdeel van het bredere risicomanagement. Het vormt als laatste vangnet voor onverwachte kosten het sluitstuk van het risicomanagement. Daarnaast geeft het een maat voor de financiële gezondheid van de organisatie. Inzicht in het weerstandsvermogen van waterschap Rivierenland is dus belangrijk om de continuïteit van de organisatie te kunnen garanderen. Weerstandsvermogen kan in formulevorm als ratio worden weergegeven:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Restrisico's}}$$

Om een goede inschatting te kunnen maken van de omvang van de restrisico's wordt jaarlijks een risico-inventarisatie uitgevoerd. De omvang van de restrisico's wordt vervolgens bepaald op basis van een Monte Carlo-simulatie.

Eind 2021 is de risico-inventarisatie opgesteld met als doelen:

- inzicht te verkrijgen in de belangrijkste restrisico's nu en in de komende jaren;
- inzicht te verkrijgen in de omvang van deze restrisico's nu en in de komende jaren;
- inzicht te verkrijgen in de financiële middelen om deze restrisico's op te vangen nu en in de komende jaren.

Belangrijkste Restriscio's

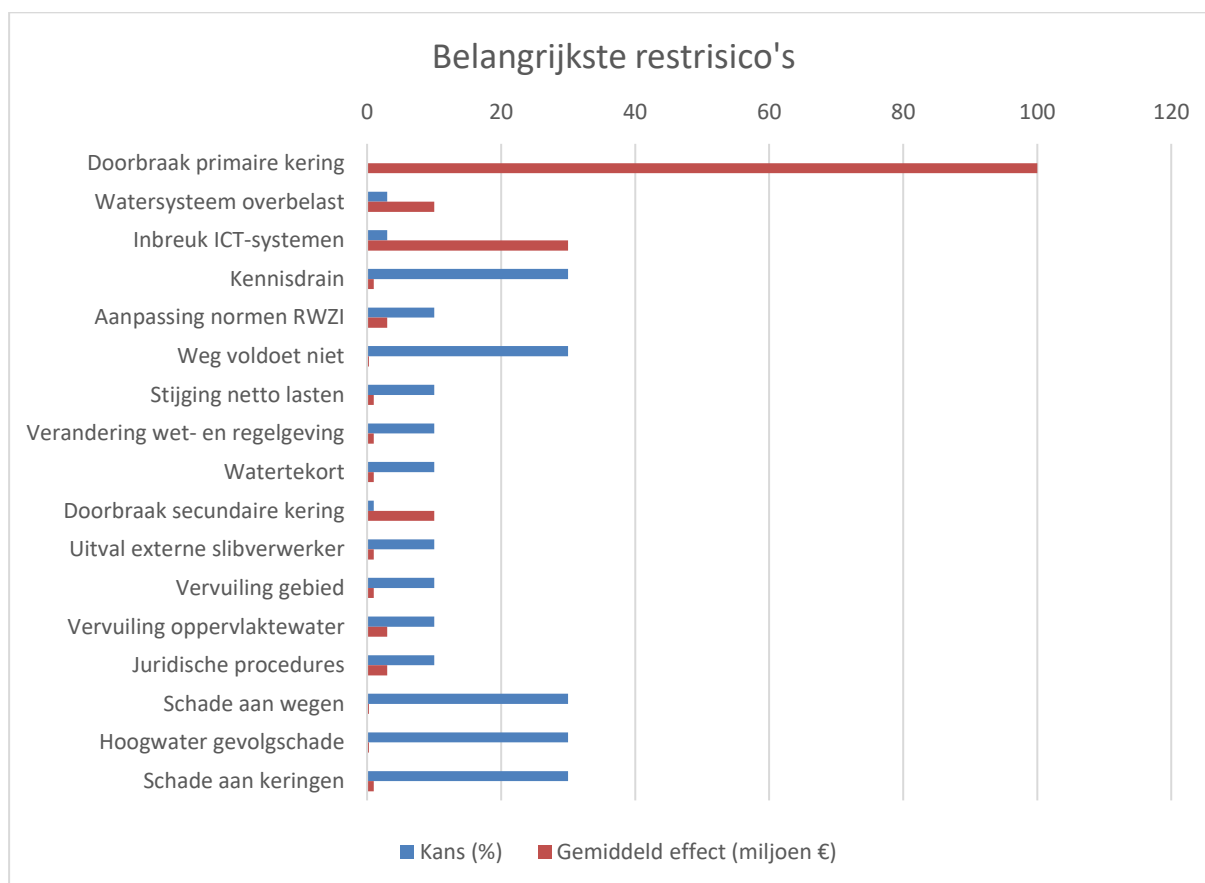
Op basis van de risico-inventarisatie van december 2021 zijn 17 restrisico's benoemd, die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Het restrisico effectueert zich naar verwachting hoogstens eens in de drie jaar;
- Het gemiddeld effect is minimaal € 0,3 miljoen;
- Dit effect is binnen één jaar merkbaar.

Om schijnprecisie te voorkomen zijn de bij het restrisico horende kans en gemiddeld effect geschat in de volgende ordegroottes:

- Voor de kans: 0,1%, 0,3%, 1%, 3%, 10%, 30% voor de kans;
- Voor het gemiddeld effect: € 0,3 mln, € 1 mln, € 3 mln, € 10 mln, € 30 mln en € 100 mln.
- Restriscio's met een hogere kans of lager effect zijn als kosten opgenomen in de begroting.

Deze belangrijkste restriscio's staan hierna vermeld.

1. Doorbraak primaire kering

Een doorbraak van een primaire kering is een majeure ramp. Het aangegeven gemiddeld effect betreft alleen de kosten voor het waterschap. De maatschappelijke kosten, laat staan de slachtoffers, zijn vele malen hoger. Aanname hierbij is dat die kosten worden betaald uit een landelijk calamiteitenfonds.

Kans: 0,1%

Gemiddeld effect: € 100.000.000

2. Watersysteem kan hoeveelheid water niet verwerken

Onvoorziene omstandigheden kunnen oorzaak zijn van dit risico: overmacht als gevolg van onheil van buitenaf zoals extreme buien waar het watersysteem niet op berekend is. Daarnaast kan door langdurige uitval van de regelende installaties een verkeerd peil in het gebied ontstaan met mogelijk schade aan objecten, gewassen en natuur tot gevolg. Uitval kan veroorzaakt worden door sabotage (kleinschalig op stuw, grootschalig op CRK), degradatie van objecten of externe oorzaken zoals brand en stroomuitval.

Kans: 3%

Gemiddeld effect: € 10.000.000

3. Inbreuk op ICT-systemen door derden / onbevoegden

Toenemende dreiging van buitenaf op inbreuk in informatiesystemen (cybercrime) met als gevolg ongeautoriseerde toegang en/of misbruik van ICT-systemen en/of objecten met ICT.

Kans: 3%

Gemiddeld effect: € 30.000.000

4. Kennisdrain

Door krapte op de arbeidsmarkt en vertrek van ervaren medewerkers door bijvoorbeeld pensionering zijn vacatures moeilijk vervulbaar. Om de werkzaamheden doorgang te laten vinden wordt extern ingehuurd. Externe inhuur kost meer dan eigen medewerkers. Daarnaast kost het inwerken van op het betreffende vakgebied minder ervaren medewerkers tijd en geld.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

5. Aanpassing normen RWZI

Wetgeving rondom de lozingseisen van RWZI zijn continu in beweging. In principe is hiervoor budget voorzien om de RWZI up to date te houden. Eens in de orde grootte 10 jaar is er toch een onverwachte tekortkoming waardoor onbegrote kosten gemaakt moeten worden om weer aan de eisen te voldoen.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 3.000.000

6. Weg voldoet niet meer aan eisen

Door wijziging van gebruik of van wetgeving voldoet de weg niet meer aan de eisen. Voor wegen speelt naast wijzigende inzichten met betrekking tot inherente veiligheid ook de toename van de gebruiksintensiteit een grote rol.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

7. Stijging netto lasten

Het betreft hier het marktrisico dat prijzen en/of lonen harder stijgen dan geraamd en niet binnen de begroting van de exploitatie kunnen worden opgevangen.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

8. Verandering wet- en regelgeving van bovenaf

Verandering in wet- en regelgeving van de EU, het Rijk of één van de relevante provincies kan leiden tot kosten die niet vooraf zijn begroot.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

9. Watertekort

Schade ontstaat door langdurig neerslagtekort en/of lage rivierwaterafvoeren waardoor niet ingelaten kan worden. Droogte kan bijvoorbeeld leiden tot ongewenste bodemdaling met name in de omgeving Alblasterwaard en Vijfheerenlanden.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

10. Doorbraak secundaire kering

Dit betreft de herstelschade als gevolg van doorbraak van een regionale kering.

Kans: 1%

Gemiddeld effect: € 10.000.000

11. Uitval externe slibverwerker

Indien een externe slibverwerker niet meer in staat is om het slib te verwerken, zal WSRL kosten moeten maken om het slib elders te laten verwerken.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

12. Vervuiling van gebied

Lozingen / aanwezigheid van onbekende stoffen zoals bijvoorbeeld PFAS, PFOA en GenX vervuilen een gebied. Hetzelfde geldt voor het verkeerd gebruik van vervuilde grond.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

13. Vervuiling oppervlaktewater

Dit betreft illegale lozingen op oppervlaktewater die niet opgespoord worden en/of schade die niet verhaald kan worden op de veroorzaker. In geringere omvang kan dit ook worden veroorzaakt door transportongelukken, drugsafval en/of natuurverschijnselen zoals botulisme en blauwalg, die vervuiling veroorzaken bij extreme weersomstandigheden.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 3.000.000

14. Juridische procedures in de rol van overheidsorgaan

Het Waterschap kan in het ongelijk worden gesteld bij een procedure met een derde, schadeherstel moeten betalen dan wel een boete opgelegd krijgen.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 3.000.000

15. Schade aan wegen

Dit betreft kosten als gevolg van schade aan wegen door/ aan wegbeplantingen langs de wegen, dan wel temperatuurverschillen.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

16. Hoogwater gevolgschade

Hoogwater op rivier of stormvloed kost geld doordat noodmaatregelen moeten worden getroffen en drijfvuil moet worden opgeruimd.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

17. Schade aan keringen

Deze schade kan onder andere het gevolg zijn van afschuiving, overslag, vervormingen, kwel en graverij door dieren.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

Toelichting op de uitkomsten van de Monte Carlo-simulatie

In het kader van organisatiebreed risicomanagement zijn de belangrijkste restrisico's in een tiental workshops met materiedeskundigen geïnventariseerd. Vervolgens is gevalideerd in hoeverre deze restrisico's relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Met de risico-inventarisatie als input is de totale omvang van de restrisico's met een probabilistisch simulatiemodel in beeld gebracht. Het resultaat is als volgt: Met een betrouwbaarheidsniveau van 90% is de schadelast als gevolg van de geïdentificeerde restrisico's in 2022 maximaal € 7,2 miljoen. Dit betekent dat de schadelast gemiddeld in 9 van de 10 jaar gelijk of minder is dan dit bedrag.

De omvang van de restrisico's ligt dit jaar beduidend hoger dan vorig jaar (€ 7,2 mln nu tegen € 2,7 mln vorig jaar). Voornaamste reden voor de stijging van de omvang van de restrisico's is gelegen in de manier van inventariseren van restrisico's, waarbij vooral is gelet op restrisico's met een groot effect. Het venijn van restrisico's zit in de staart, namelijk de staart van de kansverdeling die de uitschieters weergeeft. Daarbij hebben recente gebeurtenissen, zoals de frequent in het nieuws zijnde digitale gijzelingen en het hoogwater in Limburg, benadrukt dat een herijking van de restrisico's op zijn plaats is.

Hogere inschattingen van restrisico's zijn met name gerelateerd aan:

- Informatieveiligheid;
- Schade aan of doorbraak van keringen;
- Weersextremen;
- Veranderende normen en/of wetgeving.

Uit een inventarisatie die Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) in 2021 onder 15 waterschappen heeft gehouden, komt naar voren dat de gemiddelde omvang van restrisico's bij deze waterschappen exclusief WSRL € 7,0 miljoen is. Gezien de grootte van WSRL is het plausibel dat de omvang van de restrisico's bovengemiddeld is.

Bepaling weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de omvang van de restrisico's. De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden die het waterschap heeft om niet begrote kosten te dekken en tegenvallers te bekostigen, om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen. Hierbij kan worden gedacht aan de algemene reserve, maar ook aan de post onvoorzien, onbenutte belastingcapaciteit, bestemmingsreserves waarvoor nog geen concrete verplichtingen zijn aangegaan en stille reserves.

In ons beleid voor 'weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen, is vastgelegd dat de weerstandscapaciteit bij waterschap Rivierenland wordt gevormd door de algemene reserves van de taken. Deze zijn vrij aanwendbaar en bedoeld om risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt derhalve in enge zin uitgelegd (enkel algemene reserves). De omvang van de algemene reserves bedraagt per 31 december 2021 in totaal € 5,4 mln. Het weerstandsvermogen, ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit (€ 5,4 mln) gedeeld door de omvang van de restrisico's (€ 7,2 mln) bedraagt 0,75 per 31 december 2021.

Beoordeling weerstandsvermogen

In ons beleid 'Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen', is vastgelegd dat "de omvang van het weerstandsvermogen minimaal voldoende (1x tot 1,4x de restrisico-omvang) en maximaal ruim voldoende (1,4 x tot 2 x de restrisico-omvang) dient te zijn. Als het weerstandsvermogen hoger is dan 2,0 moet de algemene reserve worden afgeroomd, wanneer het weerstandsvermogen lager is dan 1,0 moet worden aangevuld. Bij de Jaarrekening wordt het besluit tot aanvulling / afroaming van de algemene reserve aan het Algemeen Bestuur voorgelegd. Na accordering wordt de aanvulling/ afroaming verwerkt in de meerjarenraming en de begroting van het eerstvolgende jaar."

1.9 Risicoparagraaf

De risicoparagraaf gaat in op de actuele risico's ten tijde van het opstellen van de Jaarrekening 2021.

Calamiteit KiS

Op 14 april 2021 heeft het waterschap het rapport "De Lekdijk is lekgestoken! - Ernstige problemen bij de Lekdijk in Nieuw Lekkerland" ontvangen van de heer Prof. dr. ir. Van Baars. In dit rapport stelt de heer Van Baars dat de dijkversterking op de zuidelijke oever van de Lek tussen Kinderdijk en Schoonhovenseveer (KiS) niet goed is uitgevoerd. Het rapport wijst niet alleen op mogelijke technische tekortkomingen, maar ook op problemen bij de schadeafhandeling. Vanwege de ernst van de situatie en de commotie in de streek is direct na ontvangst van het rapport besloten om de crisisorganisatie van het waterschap op te schalen tot coördinatiefase 3 met het waterschapsbeleidsteam (WBT). Vanuit deze calamiteit zijn drie onderzoeken opgestart:

1. Een beoordeling van de hoogwaterveiligheid van de dijk door Deltares en externe experts;
2. Een onderzoek naar de overige aspecten die in het rapport worden gelinkt aan wateroverlast en schades, uitgevoerd door Deltares en externe experts;
3. Een onderzoek door de Commissie Van der Vlist naar de schadeafhandeling tijdens en na afloop van dijkversterking KiS.

Daarnaast is een onafhankelijk adviesorgaan (Expertise Netwerk Waterveiligheid, ENW) gevraagd om een advies op de rapporten van Deltares uit te brengen.

Onderzoeken Deltares

Het waterschap heeft Deltares in april 2021 gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de waterveiligheid van de dijk en de ontwerpaspecten van de dijkversterking. Het onderzoek was opgedeeld in twee fases:

1. Hoogwaterveiligheid;
2. Reactie op de technische aspecten uit het rapport van Van Baars.

De resultaten van de eerste fase zijn tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur op 2 juli 2021 gedeeld. De conclusie is dat de dijk voldoet aan de destijds geldende norm. De resultaten van het fase 2 onderzoek van Deltares werden op 1 februari 2022 bekend. Deltares concludeert in fase 2 dat het merendeel van de technische aspecten uit het rapport van Van Baars kan worden weerlegd. Maar, er wordt ook geconcludeerd dat er verbeteringen nodig zijn op het gebied van het eigenaarschap en de zichtbaarheid van het waterschap. Met name de aandacht voor de bewoners had beter gekund en ontmoeten. Tot slot zijn er op het gebied van risicobeheersing en monitoring verbeteringen nodig.

Het Expertise Netwerk Waterveiligheid (ENW) heeft op 11 februari 2022 een advies uitgebracht over de onderzoeken van Deltares. ENW brengt een nuance aan op het onderzoek van Deltares. ENW geeft aan dat in het onderzoek van Deltares nog geen verklaring is gevonden voor de vernatting en vervorming van de Lekdijk tussen Kinderdijk-Schoonhovenseveer. ENW kan daarom geen sluitend oordeel geven over de veiligheid of de onveiligheid van de kering. Daarbij is vooral onzekerheid over de kwaliteit van de boorpalen van belang. Aanbevolen wordt om gerichte monitoring en onderzoek uit te voeren om een verklaring te vinden.

Commissie Van der Vlist

Op verzoek van ons waterschap is een onafhankelijke commissie opgericht onder leiding van de heer Van der Vlist ("Advies Commissie Schadeafhandeling Lekdijk"). De commissie is gevraagd advies te geven over de schadezaken die verbonden zijn aan de dijkversterking KiS en om op basis daarvan een doorvertaling te maken naar andere dijkversterkingen van ons waterschap. De commissie Van der Vlist is in juli 2021 van start gegaan. De resultaten van deze commissie zijn bekend geworden op 24

januari 2022 in het rapport “Advies Commissie Schadeafhandeling Lekdijk”. De commissie Van der Vlist adviseert het waterschap om zelf de regie te nemen in de afhandeling van de nog openstaande dossiers en doet een aantal belangrijke aanbevelingen.

Op basis van het rapport van commissie Van der Vlist gaat Waterschap Rivierenland de wijze van schadeafhandeling beter organiseren voor alle inwoners. Daarvoor gaat het waterschap zelf de regie nemen. Het voornemen bestaat op een schadeburo oprichten. Dit schadeburo heeft als taak om de lopende schadezaken van KiS af te wikkelen voor 1 januari 2023. De eerste stappen om de schadeafwikkeling te verbeteren zijn inmiddels gezet. Sinds zomer 2021 zijn alle lopende schadedossiers actief opgepakt. In totaal zijn er bij KiS nog ca 30 openstaande schadedossiers.

Financiële consequenties 2021

De onderzoeken van Deltares, de kosten voor de Commissie Van der Vlist en overige kosten van deze calamiteit KIS zijn geboekt op de post ‘onvoorzien’ 2021. Het dijkversterkingsproject KIS valt onder het HWBP-2. Het lijkt er op dit moment op dat de subsidie van HWBP-2 het merendeel van de gemaakte onderzoekskosten zal vergoeden, met uitzondering van de kosten voor de Commissie Van der Vlist.

Financiële risico's

Ten aanzien van de kosten zijn drie belangrijke financiële risico's te benoemen:

1. Het merendeel van de reeds gemaakte kosten zal waarschijnlijk vergoed worden door het HWBP-2. Deze afrekening zal aan het einde van het KIS-dossier van HWBP plaatsvinden.
2. Voor de definitieve afhandeling van de lopende schades is nog onduidelijk welke financiële middelen daarvoor nodig zullen zijn en hoe dit bekostigd zal worden. De verwachting is dat dit in 2022 duidelijker wordt. Dit geldt ook voor de kosten van het voornemen om een schadeburo op te richten.
3. Het is nog niet duidelijk wat de financiële gevolgen zijn van de aanbevelingen die betrekking hebben op de verbeteringen aan de risicobeheersing, monitoring, contractering en zichtbaarheid. Dit geldt ook voor onderzoek dat ENW aanbeveelt.

Planning en vervolg

Op 18 februari 2022 is in het Algemeen Bestuur indringend gesproken over de Lekdijk. Daarbij heeft het Algemeen Bestuur kennis genomen van alle beschikbare onderzoeken en adviezen inzake KiS. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met de vervolgaanpak zoals beschreven in het rapport “Lessen uit de Lekdijk, Plan van aanpak fase 3 KiS”. In het voorjaar van 2022 zal de aanpak nader worden uitgewerkt en zal een kosteninschatting worden gemaakt. Hierover zal het Algemeen Bestuur op 1 juli 2022 worden geïnformeerd.

Coronacrisis

De afgelopen 2 jaar heeft de coronacrisis een grote impact gehad op de gehele samenleving. Ook waterschap Rivierenland heeft de gevolgen ondervonden. Hoewel een groot deel van de Nederlandse bevolking inmiddels is gevaccineerd en de beperkende maatregelen van de 3^e lockdown in Nederland grotendeels zijn afgebouwd, is het virus nog volop actief. De kans op mutaties van het virus en een nieuwe opleving is daarmee reëel. Toekomstige beperkende maatregelen zijn daardoor niet uit te sluiten. Het aantal besmettingen is ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening hoog met als risico's uitval van medewerkers en verstoring van werkprocessen.

De steunmaatregelen van het kabinet zijn effectief geweest, concludeerde het CPB in haar evaluatie van de steunmaatregelen. Veel mensen behielden hun inkomens, de werkloosheid liep niet hard op en heel weinig bedrijven gingen failliet. Dit zien we terug in de betalingsmoraal van de belastingen de afgelopen jaren. Het aantal betalingsregelingen is beperkt gebleven, kwijtschelding is afgenomen en

oninbaar is tot op dit moment beperkt gebleven. Omdat de steunmaatregelen door het kabinet als lening zijn verstrekt aan bedrijven en bedrijven mogelijk deze steun moeten terugbetalen, bestaat het risico op bedrijfsbeëindigingen. Dit kan effect hebben op het aantal zuiveringseenheden de komende jaren. Op grond hiervan zullen de kosten voor oninbaar mogelijk toenemen.

Stijgende grondstofprijzen en elektriciteitsstarieven

Wereldwijd zagen we in 2021 een stijging van de grondstofprijzen. De stijging is toe te schrijven aan verschillende factoren. Belangrijkste oorzaak is het economisch herstel na de eerste coronalock-downs. Hierdoor is de vraag naar grondstoffen toegenomen, terwijl het aanbod zich nog niet heeft aangepast. Andere oorzaken zijn logistieke problemen en speculatie door beleggers. In het laatste kwartaal van 2021 zijn ook de elektriciteitsstarieven fors gestegen en dreigt in Europa schaarste aan gas. Dit wordt niet alleen veroorzaakt door het economisch herstel, maar ook door een stijging van de prijs van CO₂-uitstoot-rechten en geopolitieke processen. Hoe dit zich gaat ontwikkelen in de 'nafase' van de pandemie is niet duidelijk.

In de jaren 2021 en 2022 profiteert het waterschap bij het inkopen van elektriciteit nog van de lage elektriciteitsstarieven, die in maart 2020 zijn vastgezet (vastgeklikt). Sindsdien zijn de elektriciteitsstarieven aan het stijgen. In augustus 2021 is ongeveer 2/3 deel van onze elektriciteitsinkoop voor 2023 vastgezet. Ten opzichte van het vorige klikmoment zijn de elektriciteitsstarieven substantieel gestegen. Dit heeft een nadelig financieel effect van circa € 1 miljoen in 2023 tot gevolg. De verwachting is dat de elektriciteitsstarieven voorlopig nog boven het prijsniveau van 2020 zullen blijven. Daarom zijn de ramingen voor elektriciteit in de begroting 2022 m.i.v. het jaar 2023 structureel verhoogd met € 1 miljoen. Daarnaast bestaat het risico op stijgingen van de energielasting, netbeheerkosten en aanpassing van de SDE-regeling.

Vanuit het reguliere werk lopen meerdere raamcontracten met leveranciers, waarbij de prijzen vastliggen. In 2022 wordt een aantal van deze contracten opnieuw aanbesteed, zoals bijvoorbeeld het contract voor ijzer- en aluminiumchloride en een nieuw maaibestek voor een kwart van ons gebied. De prijs van diesel is het afgelopen jaar met gemiddeld € 0,25 per liter gestegen (van ca. € 1,45 in feb. 2021 naar € 1,70 in feb. 2022). De verwachting is daardoor dat de prijzen in de nieuwe raamovereenkomsten hoger zullen liggen dan in het verleden.

Het slibtransport is vorig jaar aanbesteed en ligt voor meerdere jaren vast, maar kent wel een jaarlijkse indexering. Vanwege de gestegen energieprijzen en de hogere dieselprijs, ligt het in de lijn der verwachting dat we ook hier met een meer dan gemiddelde stijging te maken gaan krijgen.

Ook binnen de uitvoeringsprojecten van WSRL zijn de prijsstijgingen en de langere levertijden merkbaar. Bij projecten kan in eerste instantie gebruik worden gemaakt van de projectpost 'onvoorzien', maar dit zal niet in alle gevallen voldoende zijn, waardoor aanvullend krediet benodigd is om het betreffende project uit te voeren. Specifiek voor projecten van HWBP krijgt het waterschap een indexvergoeding, waarmee de effecten van oplopende grondstofprijzen naar verwachting gemitigeerd kunnen worden.

Gevolgen prijsstijging en toenemende opgave op onze assets in relatie tot ander werk

Een aantal onderhoudswerkzaamheden is in 2021 uitgesteld. Dit is veroorzaakt door prijsstijgingen in de kosten voor onderhoudsmaterialen, vertraging in de levering en capaciteitsproblemen bij aannemers. De stijgende onderhoudskosten zijn al benoemd in 2^e bestuursrapportage van 2021 en ook als risico benoemd naar de toekomst. De verwachting voor de komende jaren is dat de onderhoudsbudgetten op de exploitatie verhoogd moeten worden, om te kunnen blijven voldoen aan onze verplichtingen.

Stikstof

De Raad van State heeft op 29 mei 2019 het gebruik verboden van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Om te voorkomen dat projecten daardoor stil kwamen te liggen, kwam de Regering in november 2019 met een noodwet. Deze noodwet biedt ruimte aan woningbouw en infrastructuur en zorgt voor investeringen in natuurherstel. De provincies hebben de opdracht gekregen om het natuurherstel in de N2000 gebieden voortvarend ter hand te nemen en om de nationale stikstofmaatregelen uit te werken. In 2020 heeft het kabinet een pakket maatregelen aangekondigd van ruim 5 miljard euro om stikstofuitstoot terug te dringen en reserveerde in 2021 nog eens € 1 miljard extra voor de zogenaamde partiële vrijstelling voor de bouw.

Op 1 juli 2021 trad de Wet en het Besluit 'stikstofreductie en natuurverbetering' (Stikstofwet) in werking. Hiermee legt het kabinet de intentie vast om de natuur te versterken en de stikstofdepositie omlaag te brengen. Hiertoe zijn onder meer drie resultaatsverplichtingen vastgelegd voor de jaren 2025, 2030 en 2035. Deze wet regelt ook dat projecten met een tijdelijke emissie zijn vrijgesteld van de verplichting om een stikstofvergunning aan te vragen: de zogenaamde partiële vrijstelling voor de bouw. De partiële vrijstelling geldt bijvoorbeeld voor onze dijkversterkingen en de bouw van energiefabrieken. Zogenaamd "bestendig beheer en onderhoud" was al vrijgesteld. Dit zorgt dus voor een continuering van het waterschapswerk.

Het recent aangetreden kabinet heeft in het coalitieakkoord aangekondigd om de doelen voor stikstofreductie en natuurverbetering te versnellen van 2035 naar 2030. Hiervoor is tot 2035 een bedrag van € 25 miljard vrijgemaakt in het "Nationaal Programma Landelijk Gebied". Het kabinet werkt deze plannen nog verder uit. Het totaalpakket moet in de periode van 2020 tot en met 2030 zorgen voor reductie van stikstofuitstoot en bijdragen aan natuurherstel. Voor wat betreft het hydrologisch herstel van natuur, zal er een beroep worden gedaan op de waterschappen. Daarvoor zijn afspraken in de maak tussen provincie en waterschappen via de Samenwerkingsovereenkomsten.

Er zijn wel enkele aandachtspunten c.q. risico's:

- De partiële vrijstelling zorgt voor een mogelijk knelpunt voor meekoppelkansen die leiden tot een structurele toename van stikstofuitstoot.
- Een onderdeel van de partiële vrijstelling is de verplichting om emissiearm materiaal in te zetten bij de realisatie van projecten. Op het ogenblik is echter maar weinig emissiearm materieel beschikbaar, omdat de vraag ernaar hoog is.
- Ander risico is de juridische houdbaarheid van de partiële vrijstelling uit de stikstofwet. Hoewel de verwachting is dat we nog zeker een jaar of 3 à 4 gebruik kunnen maken van deze vrijstelling, is het niet uit te sluiten dat er, net als bij de PAS, zal worden geprocedeerd tegen de Stikstofwet.
- De waterschapssector moet positie gaan bepalen welke rol zij wil aannemen met betrekking tot dit dossier.

Verontreiniging Golfbaan Spijk

De aanleg van een golfbaan in Spijk, gemeente West Betuwe, met staalslakken heeft geleid tot verontreiniging van het oppervlaktewater, het grondwater en de bodem ter plaatse. De werkzaamheden zijn in maart 2019 door de gemeente stilgelegd. De stillegging is opgeheven per juli 2020, waarna is gestart met het ter plekke geïsoleerd en gecontroleerd verwerken van de slakken met een sanering van water en bodem. Gedurende de voorziene uitvoeringsperiode van 8 jaar zullen er extra toezicht, handhaving en maatregelen nodig zijn. De kosten daarvan kunnen oplopen tot € 1,9 miljoen in totaal over 8 jaar. Los daarvan is er nog steeds een risico dat de opdrachtnemer niet aan zijn (financiële) verplichtingen kan voldoen. Alsdan komen de kosten ten laste van de betrokken overheden.

Vervallen vrijstelling afvalstoffenheffing

Voor het verbranden van zuiveringsslib ontvangen de waterschappen een vrijstelling voor de afvalstoffenbelasting. In het regeerakkoord van het vorige kabinet (2017) stond het voornemen om deze vrijstelling te laten vervallen. De voornaamste reden om de vrijstelling af te schaffen, is gelegen in het feit dat niet via alle verbrandingsroutes fosfaat kan worden teruggewonnen. Als datum waarop de vrijstelling zou komen te vervallen, is destijds 1 januari 2021 genoemd. De afschaffing van de vrijstelling heeft een grote invloed op het slibverwerkingstarief van de waterschappen. Het financiële effect voor waterschap Rivierenland is indicatief geraamd op € 0,8 miljoen per jaar.

De afgelopen jaren kwam het afschaffen van de vrijstelling meermaals aan bod. Zo was er onder andere contact tussen de Unie van Waterschappen, het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Uit de gesprekken volgt dat de waterschappen de vrijstelling voor de afvalstoffenbelasting voor het verbranden van het zuiveringsslib behouden. Vooralsnog is het invoeren van deze belastingmaatregel uitgesteld, maar het blijft ongewis of dit onderwerp in de toekomst weer aan de orde komt.

Koepelvrijstelling BTW

Naar aanleiding van enkele uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie uit 2017 loopt op dit moment nog steeds een discussie of de koepelvrijstelling in de btw beperkter moet worden toegepast dan tot nu toe gebruikelijk. Het gaat om de uitleg of de koepelvrijstelling in de btw alleen geldt voor de in de Btw-richtlijn met naam genoemde activiteiten.

Door deze uitspraken zou de koepelvrijstelling alleen nog maar voor specifiek benoemde prestaties van algemeen belang gelden, zoals medische zorg, ziekenhuisverpleging, maatschappelijk werk en sociale zekerheid, prestaties door bejaardentehuizen en het geven van onderwijs. Daardoor zou deze vrijstelling, zoals die in Nederland wordt toegepast, sterk worden ingeperkt. De zorg voor een goede en veilige waterhuishouding zou bijvoorbeeld niet meer als prestatie van algemeen belang gelden. Als gevolg daarvan zouden typische waterschapstaken en belastingheffing en -inning, die niet zelfstandig door het waterschap maar bijvoorbeeld met andere overheden in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (GR) worden uitgevoerd, niet meer onder de koepelvrijstelling vallen, met als gevolg dat de bijdrage van het waterschap in de uitvoeringskosten van de GR met 21% wordt verhoogd.

De Staatssecretaris heeft op 7 juni 2018 aangegeven dat het Kabinet, samen met andere Europese lidstaten, zich hard gaat maken voor reparatie via Europese regelgeving. In afwachting van deze reparatie via Europese regelgeving is de eerder aangekondigde inperking van de koepelvrijstelling per 1 januari 2019 opgeschort. Wel blijkt dat de Belastinginspecteurs hier verschillend mee omgaan. Specifiek voor het Waterschapshuis is deze koepelvrijstelling met ingang van 2019 komen te vervallen. Het Waterschapshuis heeft in dat verband beroep ingesteld. Het toepassen van de koepelvrijstelling is door een uitspraak van de Hoge Raad van 12 juli 2019, zaaknummer 17/03824 verder onder druk komen te staan.

Eind 2020 heeft het Europese Hof van Justitie bevestigd dat uit vaste jurisprudentie blijkt dat btw-vrijstellingen in beginsel strikt moeten worden uitgelegd, maar dat de toepassing van een vrijstelling te allen tijde sterk afhankelijk blijft van de feitelijke omstandigheden van het geval. Vooralsnog is er momenteel nog steeds geen zicht op een datum waarop de koepelvrijstelling wordt ingeperkt, noch een datum waarop Europese regelgeving ten aanzien van deze vrijstelling is te verwachten. Ondertussen blijft er jurisprudentie ontstaan met betrekking tot de koepelvrijstelling. De laatste uitspraak inzake de toepassing van de koepelvrijstelling is de uitspraak van Gerechtshof Den Haag van 12 augustus 2021 en de toelichting van de Staatssecretaris van Financiën van 23 september 2021 op het niet instellen van beroep in cassatie tegen deze uitspraak. Het blijft vooralsnog wachten op (Europese) regelgeving.

Gerechtelijke procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van deze risicoparagraaf loopt een aantal gerechtelijke procedures en zijn er schadeclaims in behandeling bij het waterschap, hetgeen ertoe kan leiden dat het waterschap daarvoor uiteindelijk aansprakelijk is en tot betaling van deze financiële claims over zal moeten gaan. Op dit moment zijn er 12 claims van derden (waarvan 5 rechtszaken), waarbij het waterschap partij is, in behandeling bij het waterschap dan wel bij verschillende gerechtelijke instanties (Rechtbank, Raad van Arbitrage en Centrale Raad van Beroep). Op basis van deze claims c.q. procedures is een inschatting gemaakt van het financiële risico voor het waterschap. Dit risico wordt op dit moment in totaliteit geschat op circa bruto € 6,6 miljoen en netto € 0,9 miljoen.

1.10 Financiering

Inleiding

Het treasurybeleid van waterschap Rivierenland is vastgelegd in de verordening op de beleids- en verantwoordingsfunctie. De verordening beoogt het financieringsbeleid transparant te maken waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders.

Externe en interne ontwikkelingen

Renteontwikkeling en rentevisie

Korte rente

In 2021 was er onverminderd sprake van een zeer laag renteniveau voor zowel kort als lang geld. De rente die het waterschap betaalt voor roodstand in rekening courant NWB bedroeg geheel 2021 0,00%. De rente die het waterschap ontvangt voor het aanhouden van saldi bij de schatkist bedraagt 0,00%.

Lange rente

In de begroting 2021 is als uitgangspunt voor lange financiering een rentepercentage van 0,20% opgenomen. Begin 2021 bedroeg de rente op een 10 jaar fixe lening bij de NWB 0,05%. In de loop van het jaar is de rente op 10 jaar fixe leningen opgelopen tot circa 0,5% eind 2021.

Rentevisie

Als gevolg van de inflatie is de verwachting dat de ECB de rente in het vierde kwartaal van 2022 in een aantal stappen zal verhogen.

Gerealiseerde transacties

Langlopende financiering

In 2021 zijn geen langlopende leningen aangetrokken.

Reden daarvoor is de langlopende lening van € 400 miljoen, die per 1 september 2020 is aangetrokken. Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 heeft het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen. Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in juli 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%. De looptijd van de lening bedraagt 11 jaar (5 jaar fixe en vervolgens aflossing in 6 gelijke termijnen). Met het afsluiten van de lening ontstaat er gedurende een aantal jaren een voordelig banksaldo dat van rechtswege in de Schatkist vloeit. Het saldo in rekening courant bij de Schatkist bedraagt op 1 januari 2022 nog € 427 miljoen voordelig.

Kortlopende financiering

Als gevolg van het voordelige banksaldo heeft er in 2021 geen aanvullende kortlopende financieringstransacties plaatsgevonden.

Herziening kredietopslagen basisrenteleningen in 2021

In de leningenportefeuille is een aantal basisrenteleningen opgenomen waarvan de kredietopslag in 2021 is herzien. De looptijd van de kredietopslag is zodanig gekozen dat deze past in de vervalkalender van de leningenportefeuille. Voor de basisrenteleningen waarvan de kredietopslag moest worden herzien in 2021 zijn nieuwe kredietopslagpercentages vastgelegd tussen 0,04% en 0,19%, ruim binnen het mandaat van 0,50%.

Renteresultaat

Als gevolg van bovenstaande transacties is het renteresultaat op vreemd vermogen in 2021 € 0,0 miljoen.

Externe toetsing door de toezichthouder

De provincie Gelderland is ingevolge de Wet Fido aangewezen als toezichthouder. Zij toetst of het waterschap voldoet aan de normen zoals gesteld in deze wet. Hierbij zijn de volgende wettelijke normen te onderscheiden, drempel schatkistbankieren de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Drempel schatkistbankieren

Decentrale overheden moeten hun overtollige (liquide) middelen aanhouden in 's Rijks schatkist. Wel is sprake van een drempelbedrag. Indien overtollige middelen de omvang van de drempel niet overschrijden, mogen die middelen buiten de schatkist worden gehouden. De hoogte van deze drempel bedraagt tot 1 juli 2021 0,75% van het begrotingstotaal en als gevolg van aanpassing in de regelgeving m.i.v. 1 juli 2021 2,00% van het begrotingstotaal. De voor 2021 van toepassing zijnde drempelbedragen zijn:

1e halfjaar = 0,75% van € 227 miljoen = € 1,7 miljoen

2e halfjaar = 2,00% van € 227 miljoen = € 4,5 miljoen

De rekening-courant met de NWB is zodanig ingericht dat een overtollig saldo dagelijks wordt afgeroomd ten gunste van de schatkistrekening. Waterschap Rivierenland houdt derhalve geen middelen buiten de schatkist aan en blijft daarmee binnen de aangegeven drempelbedragen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van het waterschap bij aanvang van het betreffende jaar en bedraagt voor 2021 € 68,1 miljoen. De totale aflossingsverplichting van waterschap Rivierenland bedraagt in 2021 € 67,0 miljoen. In 2021 is de renterisiconorm niet overschreden.

Kasgeldlimiet

Het waterschap mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen, waarmee een maximum wordt gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet bedraagt € 52,3 miljoen (23% van het begrotingstotaal). De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Gebeurt dit wel dan moet het waterschap de provincie Gelderland daarover informeren en daarbij een plan aanbieden om weer te gaan voldoen aan de kasgeldlimiet. In 2021 is de kasgeldlimiet geen enkel kwartaal overschreden.

In bijlage 10 is een overzicht opgenomen van de stand van zaken m.b.t. liquiditeitspositie en het renterisico op vaste schuld.

1.11 Subsidieparagraaf

Algemeen

Het waterschap probeert, daar waar mogelijk en daar waar de lasten opwegen tegen de baten, gebruik te maken van de mogelijkheden tot het verkrijgen van externe subsidies. In bestuursvoorstellen wordt aandacht besteed aan subsidiemogelijkheden en de gemaakte afweging duidelijk zichtbaar gemaakt. Ten behoeve van de bewaking en naleving van subsidievoorwaarden en het compleet maken van het subsidiedossier is een subsidieregister ingericht.

In 2020 is binnen Waterschap Rivierenland gestart met het optimaliseren en professionaliseren van het proces van subsidiewerving. In 2021 is de professionalisering van het subsidiewervingsproces gecontinueerd met het doel om de subsidiemogelijkheden die bijdragen aan het realiseren van de huidige en toekomstige ambities van het waterschap zo optimaal mogelijk te benutten.

Dijkversterkingsprogramma

Het dijkversterkingsproject KIS is in de loop van 2020 afgerond. Aan het projectteam is decharge verleend en het project is overgedragen naar de beheerders. In 2021 zijn vanwege een kritisch rapport van prof. Van Baars diverse onderzoeken opgestart. Op het gebied van techniek worden deze uitgevoerd door Deltares en voor het schadeproces is de Commissie Van der Vlist ingesteld. In 2021 is als gevolg van de calamiteit een nieuw exploitatieproject gestart “Calamiteiten rapportage KIS”. Een deel van de gevolgkosten van de calamiteit KIS wordt op de KIS-fase 2-subsidie afgerekend en is 100% subsidiabel. (KIS-fase 2 is een regeling waarbij enkele restpunten niet afgekocht kunnen worden en daarmee 100% subsidiabel blijven).

In 2014 is het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) gestart. Dit programma voorziet in het algemeen in 90% subsidiëring van de versterkingskosten van de bij de veiligheidsbeoordeling afgekeurde dijken. Voor innovatieve (onderdelen van) projecten is 100% subsidie mogelijk. Het betreft een voortschrijdend programma tot en met 2050 dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Door de nieuwe (en strengere) normering voor onze dijken zal de komende decennia een groot deel van onze primaire waterkeringen moeten worden versterkt. Ieder HWBP-project kent verschillende fasen: de Verkenningsfase, de Planuitwerkingsfase en de Realisatiefase. Optioneel kan een vierde fase, de Voorverkenningfase, worden toegevoegd. In een voorverkenningfase wordt op basis van de Waterveiligheidsbeoordeling en andere criteria de scope van het versterkingsproject bepaald. Aan het begin van een projectfase wordt op basis van een plan van aanpak, met daarbij onder andere ook een kostenraming en risicodossier, de hoogte van de subsidie vastgesteld en uitgekeerd. Het risico van overschrijding van het budget ligt bij het waterschap.

Het Algemeen Bestuur heeft op 24 juni 2016 de geactualiseerde nota ‘Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen’ vastgesteld. In het kader van de HWBP-projecten is daarbij vastgesteld dat de beheersing van de uitvoeringskosten en het managen van de risico's van kostenoverschrijding onderdeel zijn van de reguliere bedrijfsvoering en niet wezenlijk anders dan andere investeringsprojecten. Om deze reden is geen sprake van een hoger risico op overschrijding.

In de meerjareninvesteringsraming (2021-2026) is voor een bedrag van € 1.064,1 miljoen aan subsidies opgenomen. Het belangrijkste aandeel van deze subsidies heeft betrekking op waterkeringen in het kader van planvoorbereiding en uitvoering van de HWBP-dijkversterkingsprojecten (€ 1.034,3 miljoen). De overige subsidiestromen en bijdragen van derden hebben voornamelijk betrekking op A5H kadeverbetering € 9,1 miljoen, watersystemen € 14,6 miljoen waarvan € 4,9 miljoen subsidies die onder meer voortvloeien uit KRW-subsidies en waterketen € 3,2 miljoen.

1.12 Verbonden partijen

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht verstaan. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Het betreft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard
- Gemeenschappelijke regeling Aquon 2011
- Waterschapsbank N.V (NWB)

Visie op verbonden partijen

Deelname aan verbonden partijen is een manier om waterschapsdoelen te bereiken. Daarbij heeft het Algemeen Bestuur een kaderstellende en controlerende taak (toezicht) met betrekking tot de doelstellingen. Kernvragen daarbij zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partij nog corresponderen met die van het waterschap en of die doelstellingen via de verbonden partijen wel of niet gerealiseerd worden. Daar waar de doelstellingen corresponderen en samenwerking voordeel oplevert zal de samenwerking worden gecontinueerd of gezocht. Dit voordeel kan direct zijn in minder kosten en/of betere kwaliteit maar ook indirect in de vorm van een netwerk of naamsbekendheid.

Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009

In 2021 is de strategische studie voor de periode tot 2050 opgeleverd. De focus ligt op de toekomst van de slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht en op de eindverwerking van het gedroogde slib dat vrijkomt uit de nog te bouwen slibdroger in Alkmaar. De besluitvorming volgt naar verwachting in 2022.

Gemeenschappelijke regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard

Het Dagelijks Bestuur van de PHTB heeft in september 2020 besloten tot een versnelde afbouw en opheffing van de gemeenschappelijke regeling PHTB. Het waterschap heeft hierover een zienswijze ingediend bij het PHTB. Definitieve besluitvorming door het Algemeen Bestuur van het PHTB wordt voorjaar 2022 verwacht. Parallel wordt nagedacht over de samenwerking voor de nog resterende opgaven en een visie op de tuinbouw in de Bommelerwaard.

Voor nadere toelichting op de afzonderlijke verbonden partijen, zie bijlage 17.

1.13 Bedrijfsvoering

Inleiding

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn aan de primaire processen van de waterschappen (artikel 4.21 Waterschapsbesluit). De directieraad is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering van het waterschap en legt daarover verantwoording af aan het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Doel

Waterschap Rivierenland streeft actief naar het continu verbeteren van het functioneren en daarmee de prestaties van de organisatie. De bedrijfsvoeringparagraaf heeft tot doel inzicht te geven in de initiatieven om de bedrijfsvoering naar een hoger plan te brengen. In deze bedrijfsvoeringsparagraaf staat de ambitie voor de ontwikkeling van de organisatie tot 2025.

Ambitie 2025

Waterschap Rivierenland wil zich als organisatie doorontwikkelen. De ambitie is:

- Waterschap Rivierenland is in 2025 extern georiënteerd, wendbaar en in control.
- Waterschap Rivierenland werkt in 2025 klantcentrisch, ketengericht en projectmatig.
- Waterschap Rivierenland heeft in 2025 voldoende professionele leidinggevenden en medewerkers, die duurzaam inzetbaar, mobiel en divers zijn.
- Waterschap Rivierenland beschikt in 2025 over een organisatieinrichting en een bedrijfscultuur die zijn afgestemd op de opgaven waarvoor zij staat.

Pijlers organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling die wordt aangeduid met de term Horizon 2025 stoelt op twee belangrijke pijlers:

Opdracht 1) De basis op orde houden

Bij de basis op orde houden gaat het om het nemen van maatregelen die leiden tot een efficiënte en effectieve ondersteuning van de primaire taken.

Opdracht 2) Bewegingen accommoderen

Het waterschap moet voortdurend inspelen op externe ontwikkelingen zoals klimaatverandering, nieuwe wetgeving (bv. Omgevingswet, Privacywet), een vergrijzende arbeidsmarkt, nieuwe ICT-technologie en cybercrime. Dit vraagt een wendbare organisatie, die extern gericht is en flexibel en creatief opereert. Grote ontwikkelingen waar we de komende tijd op in willen spelen zijn:

- Omgevingswet
- Digitale transformatie
- Bestuurlijke vernieuwing

In het programma Middelen worden deze ontwikkelingen verder toegelicht.

Organisatieontwikkeling Horizon 2025

Om Horizon 2025 handen en voeten te geven zijn de volgende ontwikkelfacetten benoemd:

- **Structuur en processen:** als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten onze organisatiestructuur en de inrichting van onze projecten, programma's en processen daarop afgestemd zijn.
- **HR:** als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten onze medewerkers zich in die richting ontwikkeld hebben (taak-fit zijn en culture-fit zijn). Dat geldt ook voor nieuwe WSRL-ers.
- **Burgers, bedrijven en omgeving:** als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten we exact weten wie onze belanghebbenden zijn, wat onze relatie met hen is, wat zij van ons verwachten en daar onze relatie met hen op aanpassen.

- **Cultuur:** als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten houding en gedrag van medewerkers, onze gewoonten, de sturing, waardering en regels en procedures daarmee in lijn zijn.

Structuur en processen: doelmatige en doeltreffende organisatie

Waterschap Rivierenland is een uitvoeringsorganisatie die streeft op het leveren van goede prestaties tegen zo laag mogelijke kosten. Waterschap Rivierenland werkt procesgericht, projectmatig en programmatisch en streeft op deze sturingslijnen de komende jaren een hoger niveau na.

Voor het verbeteren van onze processturing is assetmanagement/ketengericht werken geïntroduceerd gericht op het risicogestuurd beheer en onderhouden van de waterinfrastructuur.

Gezien het omvangrijke investeringsvolume van het waterschap en het belang hiervan voor o.a. de uitvoering van het Waterbeheerprogramma (WBP), het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het gebiedsprogramma A5H is beheersing van de projectrealisatie een continue speerpunt. De ambitie is om de investeringsprojecten structureel te realiseren binnen een bandbreedte van 90-110% van de begroting.

Human Resources: strategische personeelsplanning

Met alleen het optimaliseren van processen en structuren redden we het niet. De kwaliteit van mensen maakt het verschil tussen een goede en een uitstekende organisatie. Ook onze medewerkers moeten 'veranderproof' zijn, wat zoveel betekent als dat veranderingen voor niemand een bedreiging vormen, maar gezien worden als kansen voor verdere ontwikkeling om steeds beter te worden. Zowel de werkgever als de werknemer heeft baat bij een personeelsbestand dat 'fit' is en blijft voor de toekomst. Het totale arbeidzame leven met plezier in passend werk of met andere woorden: blij(f) aan het werk. Talenten, kennis en vaardigheden worden optimaal benut en ingezet. Daarbij wordt gewerkt aan het duurzaam inzetbaar houden van onze medewerkers over de as van diversiteit, mobiliteit en gezondheid.

Bij het ontwikkelen van onze organisatie is het aantrekken van de juiste nieuwe medewerkers ook van groot belang. Onder de juiste mensen verstaan we niet alleen medewerkers die de taak goed kunnen uitvoeren (taak-fit zijn), maar ook mensen die beschikken over het juiste DNA (cultuur-fit). Ook voor waterschap Rivierenland is de 'war on talent' steeds meer voelbaar. Diverse vacatures blijven langer open staan en wij moeten steeds meer ons best doen om nieuwe medewerkers te krijgen. Vanaf 2018 bouwen we daarom aan een sterk werkgeversmerk en professionaliseren we continue onze werving en selectie.

Burgers, bedrijven en omgeving: betere dienstverlening

Als we in 2025 een wendbare organisatie willen zijn en een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt moeten we exact weten wie onze belanghebbenden zijn, wat onze relatie met hen is, wat zij van ons verwachten en daar onze dienstverlening op aanpassen. Een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt, gaat niet uit van interne processen en automatiseringssystemen, maar gaat uit van de beleving van burgers en bedrijven.

De afgelopen periode is er een visie ontwikkeld die ons richting geeft in onze ambitie om de dienstverlening te verbeteren. Deze is in lijn met de doelen van het programma Omgevingswet. Het geactualiseerde participatiebeleid is een tweede ambitiedocument in het kader van die ambitie. Daarnaast hebben er de afgelopen periode voorbereidende activiteiten plaatsgevonden voor het kunnen uitvragen/ophalen van feedback van burgers en bedrijven. Die feedback hebben we nodig om onze verschillende processen te kunnen professionaliseren. Ook wordt er gewerkt aan het optimaliseren van de verschillende communicatiekanalen zoals telefonie, balie, internet etc.

Los van onze eigen organisatie-ambitie zijn er verschillende ontwikkelingen die de urgentie van een betere dienstverlening van de overheid benadrukken. Een van die ontwikkelingen is de Omgevingswet die eind 2022 of begin 2023 in werking treedt.

Cultuur

De opdracht voor het onderdeel Cultuur is dat houding en gedrag van medewerkers, onze gewoonten, de sturing, waardering en regels en procedures in lijn worden gebracht met de 7 kenmerken die we voor onze organisatie in 2025 hebben geformuleerd:

1. De missie verbindt ons en is in lijn met strategie, sturing en cultuur
2. De verantwoordelijkheid ligt zo laag mogelijk
3. We organiseren ons naar het doel
4. We werken vanuit verantwoordelijkheid, vertrouwen en vrijheid
5. Diversiteit en inclusie zijn de basis
6. We verbeteren voortdurend en leren door te experimenteren
7. Onze blik is open en naar buiten gericht

Naast de vier onderdelen van Horizon 2025 (structuur/sturing, klant en omgeving, HR en Cultuur) is informatievoorziening van groot belang voor het ontwikkelen van onze organisatie. Zoals gezegd is dit een belangrijke randvoorwaarde voor beide opdrachten waar we voor staan: De basis op orde houden en bewegingen accommoderen.

Beveiliging van informatie, systemen en objecten

Digitale bedreigingen zoals hacken, datalekken en cybercrime nemen sterk toe, evenals onze afhankelijkheid van digitale systemen voor zowel de bedrijfsvoering als de primaire processen. Begin 2021 is er opgeschaald tot calamiteit teneinde meer menskracht en middelen beschikbaar te krijgen om onze achterstand op het gebied van informatieveiligheid in te lopen. Daarnaast er een continue dreiging voelbaar. Daarnaast dient WSRL te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit heeft geleid tot drie actieplannen op de gebieden kantoorautomatisering, procesautomatisering en fysieke veiligheid. Deze actieplannen zijn of worden verder uitgewerkt in projectplannen. De Taskforce Informatieveiligheid zorgt ervoor dat deze projectplannen worden uitgevoerd. Deze projectplannen zijn erop gericht om eind 2024 te voldoen aan de BIO.

Op het gebied van privacy en persoonsgegevensbescherming zijn in de jaren 2018 – 2020 alle werkprocessen op orde gebracht en kunnen wij voldoen aan de AVG. Vanaf 2021 gaat de aandacht van het programma op dit gebied over van implementatie naar audit en control, onder leiding van de functionaris gegevensbescherming samen met de privacy officers.

Omdat de mens vaak de zwakste schakel blijkt, loopt verder een traject rondom bewustwording, dat zich richt op de juiste houding en gedrag van medewerkers, managers en bestuurders ten aanzien van risico's voor onze fysieke en digitale bedrijfsmiddelen. Dit traject loopt door in 2022. Bewustwording blijft een voortdurend punt van aandacht. Hiertoe worden organisatie breed doorlopend boodschappen en (online) trainingen aangeboden en presentaties voor afdelingen en teams gehouden. Per slot van rekening is menselijk handelen of nalaten de grootste bron van digitale en fysieke onveiligheid.

Informatieveiligheid omvat ook fysieke beveiliging die zich richt op het tegengaan van vandalisme, inbraak en diefstal en het voorkomen van onbevoegde betreding van onze eigendommen. De incidenten op dit gebied nemen namelijk toe de laatste tijd en daarnaast moet fysieke bereikbaarheid van onze digitale systemen door onbevoegden voorkomen worden. Vanaf 2022 zal onder leiding van de in 2021 aangestelde coördinator fysieke beveiliging uitvoering gegeven worden aan een betere fysieke beveiliging, toegangscontrole en sleutelbeheer.

Veiligheid: Kwaliteit, Arbo en Milieu

Met het oog op goede werkomstandigheden worden binnen het waterschap continue activiteiten ondernomen voor het, effectief en efficiënt, verbeteren en borgen van de beheersing van arbeids- en milieurisico's die kunnen ontstaan bij het werk. Minimaal voldoen aan Arbo en Milieu wet- en regelgeving is daarbij het uitgangspunt. In 2018 is geconstateerd dat waterschap Rivierenland voor een groot deel voldoet aan Arbowetgeving en Milieuwetgeving. Enkele ondernomen activiteiten zijn:

Bij het uitvoeren van hun taken krijgen ambtenaren steeds vaker te maken met publieksagressie. Dat geldt ook voor medewerkers en bestuurders van het waterschap, met name bij werk met veel externe contacten zoals beheer en onderhoud, muskusrattenbeheer, vergunningverlening en handhaving. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties, werkdruk en ziekteverzuim. Medewerkers en bestuurders met vergrote kans op publieksagressie krijgen speciale training en bij het voordoen van een publieks-agressieincident worden de medewerkers, getuigen en naasten begeleid.

Ondermijnende criminaliteit rukt binnen Nederland en dus ook binnen het WSRL-beheergebied steeds meer op. WSRL gaat de komende tijd haar standpunt innemen in hoeverre het waterschap zich gaat inzetten voor de aanpak van ondermijning. Daarbij wordt gekeken naar het opstellen van beleid en kaders, met een specifieke aandacht voor de gevolgen van ondermijnende criminaliteit bij medewerkers.

In de bouw gebeuren nog steeds (ernstige) ongelukken. Ook als opdrachtgever kan waterschap Rivierenland het veiligheidsbewustzijn binnen de bouw(keten) vergroten. Waterschap Rivierenland gaat zich inzetten voor het gebruik van de veiligheidscultuurladder binnen aanbestedingen, een onderdeel van de Governance Code Veiligheid in de Bouw.

Beheersing en transparantie

Beheersing en transparantie zijn voorwaarden voor een goede taakuitvoering en verantwoording aan bestuur en toezichthouders. Beheersing en transparantie is een verantwoordelijkheid van de gehele organisatie. Bijvoorbeeld wordt gewerkt aan de professionalisering van programmasturing en lopen trajecten om procesautomatisering, kantoorautomatisering en fysieke beveiliging te laten voldoen aan daarvoor relevante standaarden, in het bijzonder de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Waar relevant en mogelijk adviseert en ondersteunt Concerncontrol de organisatie hierbij aan de voorkant van de ontwikkelingen.

Dit laat onverlet dat Concerncontrol onafhankelijk van de organisatie jaarlijks onderzoeken en controles uitvoert. In 2022 wordt, net als in 2021, een doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek uitgevoerd. In 2021 loopt het onderzoek naar de invoering van de Omgevingswet. In 2022 zal onderzoek gedaan worden naar externe inhuur. Daarnaast voert Concerncontrol een aantal andere onderzoeken uit ter lering en verbetering voor de organisatie.

De verbijzonderde interne controles ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de daarin opgenomen baten, lasten en balansmutaties worden uitgevoerd. Deze controles zijn onder andere gericht op Inkopen en Aanbesteden. Naar aanleiding van de bevindingen worden voor zover nodig herstelmaatregelen genomen. De accountant gebruikt de resultaten van de verbijzonderde interne controles voor de jaarrekeningcontrole.

Op grond van de huidige wetgeving neemt de accountant de beoordeling van de financiële rechtmatigheid mee in de jaarrekeningcontrole en is daarmee een specifiek onderdeel van de daaruit voortvloeiende accountantsverklaring. Deze wetgeving wijzigt waardoor het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring in dit kader naar verwachting over enkele jaren verschuift van de externe accountant naar het College van Dijkgraaf en Heemraden, zoals dit eerder bij gemeenten en provincies het geval zal zijn.

1.14 EMU-saldo

Wet Houdbare Overheidsfinanciën

Nederland heeft, conform in Europa gemaakte afspraken, de Europese begrotingsafspraken in de Wet Hof verankerd, zodanig dat alle lagen van de overheid gebonden zijn aan deze doelstellingen. Volgens de Europese begrotingseisen moet het structurele overheidssaldo van Nederland, het EMU-tekort, zich op de middellange termijn ontwikkelen naar evenwicht en mag de overheidsschuld niet hoger zijn dan 60 procent van het BBP. Het EMU-saldo bevat de inkomsten en uitgaven van de gehele Nederlandse overheid en beheersing hiervan is daarmee ook een verantwoordelijkheid van alle lagen van de overheid. De Wet Hof is op 13 december 2013 in werking getreden.

De Minister van Financiën heeft de volgende besluiten genomen, die betrekking hebben op de ruimte voor de decentrale overheden in het Nederlandse EMU-saldo voor de jaren 2019-2022:

- De ruimte voor de centrale overheden is 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP);
- De sanctiemogelijkheden uit de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (hof) zullen niet worden toegepast;

Referentiewaarde waterschappen

De ruimte van 0,4% is verdeeld per bestuurslaag: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% voor waterschappen. Voor Waterschap Rivierenland bedraagt de indicatieve referentiewaarde voor 2021 - € 27,3 miljoen. Het in de begroting 2021 opgenomen EMU saldo 2021 bedraagt - € 28,0 miljoen. Het EMU-saldo van de jaarrekening 2021 bedraagt - € 8,4 miljoen.

		Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
1.	EMU/exploitatiesaldo (zonder onttrekking en toevoeging aan reserve)	0,3	-3,0	1,7
2.	Invloed investeringen (zie staat van vaste activa):			
	-/- bruto investeringsuitgaven	-155,7	-212,5	-202,1
	+ investeringssubsidies	72,4	136,8	144,4
	+ verkoop materiële en immateriële activa	0,0	0,0	0,0
	+ afschrijvingen	47,1	53,0	52,0
3.	Invloed voorzieningen (zie staat van reserves en voorzieningen):			
	+ toevoeging aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	9,1	7,9	8,2
	-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.g.v. exploitatie	-0,6	-0,3	-0,3
	-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-12,4	-9,8	-12,3
	+ evt. externe vermeerderingen van voorzieningen	0,0	0,0	0,0
4.	Invloed reserves			
	-/- betalingen rechtstreeks uit reserves	0,0	0,0	0,0
	+ evt. externe vermeerderingen van reserves	0,0	0,0	0,0
5.	Deelnemingen en aandelen			
	-/- boekwinst	0,0	0,0	0,0
	+ boekverlies	0,0	0,0	0,0
	EMU SALDO	-39,7	-28,0	-8,4

(bedragen x € 1 mln)

Realisatie EMU-saldo

In 2021 is een EMU-tekort gerealiseerd van € 8,4 miljoen, dit is € 19,6 miljoen lager dan het begrote EMU-tekort van € 28,0 miljoen, voornamelijk veroorzaakt door het voordelige exploitatieresultaat en de lagere realisatie van investeringsuitgaven. Ten opzichte van de referentiewaarde is sprake van een onderschrijding van € 18,9 miljoen.

1.15 Bestemming van het exploitatieresultaat 2021

Het exploitatieresultaat van € 4,3 miljoen voordelig is als onverdeeld saldo opgenomen op de balans. In de adviesnota bij de jaarstukken 2021 zijn voorstellen voor bestemming opgenomen.

2. JAARVERSLAG: PROGRAMMAVERANTWOORDING

2.1. Inleiding programma's

In dit hoofdstuk vindt u de programma's van Waterschap Rivierenland. De programma's maken duidelijk welke doelstellingen we willen bereiken, hoe het waterschap de doelstelling gaat realiseren en wat dit gaat kosten.

Programma-indeling

De programma's van Waterschap Rivierenland zijn als volgt ingedeeld:

- Waterveiligheid;
- Watersysteem;
- Waterketen;
- Wegen;
- Middelen.

Inhoud programma's

De inhoud van de programma's Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen sluit aan bij het Waterbeheerprogramma 2016-2021. De inhoud van het programma Wegen sluit aan bij het Beheerplan Wegen 2015-2020. In het programma Middelen wordt vooral aandacht geschonken aan aspecten van bedrijfsvoering met een externe werking. In verband met het gestelde in de Waterschapswet dat alle kosten van het waterschap zijn ondergebracht in de programma's, zijn de kosten van de bedrijfsvoering opgenomen in het programma Middelen. Tot slot is in alle bestuurlijke programma's de inhoud van het Bestuursakkoord 2019-2023 "Door water verbonden" verwerkt.

Innovatie is een taakoverstijgend onderwerp dat in alle inhoudelijke programma's aan bod komt. Innoveren is vernieuwen. Waterschap Rivierenland investeert hierin om in een omgeving die voortdurend verandert, de maatschappelijke en wettelijke opgaven doelmatig te kunnen vervullen. Het waterschap innoveert bij alle inhoudelijke programma's. De nadruk ligt op innovatie bij waterveiligheid. Hier zijn de belangen en investeringen groot.

In de begroting van waterschap Rivierenland zijn enkele posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Deze posten zijn opgenomen onder de post dekkings- en financieringsmiddelen. Het betreft de volgende posten:

- onvoorzien: dit is een raming ter dekking van onvoorziene lasten;
- rente over het eigen vermogen van de egalisatie- en algemene reserves;
- belastingopbrengsten;
- opbrengst kwijtschelding en oninbaar;
- dividend en overige algemene opbrengsten;
- saldo ten gunste/laste van de egalisatiereserves.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting. Het biedt per programma inzicht in:

- De doelstellingen die we willen bereiken en de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd;
- de wijze waarop is getracht de doelstellingen te realiseren (wat hebben we gedaan);
- de gerealiseerde netto kosten in relatie tot de daarvoor in de begroting opgenomen bedragen;
- een analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de realisatie in de jaarverslaggeving en de plannen in de begroting.

Ter beoordeling van een doelstelling worden de volgende beoordelingscategorieën gehanteerd:

Groen: De doelstelling is behaald. Mogelijk is er van jaar tot jaar nog wel beheer nodig om de doelstelling blijvend te behalen. Of realisatie van de doelstelling (met een meerjarige termijn) ligt op schema. Wanneer tussentijdse doelstellingen zijn geformuleerd, dan zijn deze behaald.

Oranje: De realisering van de doelstelling ligt niet op schema. Er is een extra (financiële) inspanning nodig van het waterschap om de doelstelling tijdig te realiseren. Wanneer de doelstelling niet op schema ligt vanwege achterblijvende inspanningen van een andere partij, dan wordt met deze status de verwachting uitgedrukt dat de andere partij alsnog zal meewerken aan het tijdig realiseren van de doelstelling.

Rood: De doelstelling is niet behaald. Of de realisering van de doelstelling ligt niet op schema en het is niet mogelijk/wenselijk om de inspanning te verhogen, zodat de doelstelling alsnog wordt behaald. Wanneer de doelstelling niet op schema ligt vanwege achterblijvende inspanningen van een andere partij, dan wordt met deze status de verwachting uitgedrukt dat de andere partij niet zal meewerken aan het tijdig realiseren van de doelstelling.

Grijs: Het is (nog) niet mogelijk om de doelstelling te beoordelen, bijvoorbeeld omdat er nog niet voor de eerste keer een meting heeft plaatsgevonden om te beoordelen of de doelstelling wordt behaald.

Daarnaast is aan ieder programma een analyse toegevoegd, die het verschil verklaart tussen de Begroting 2021 en de realisatie.

2.2 Programma Waterveiligheid

Visie

Waterschap Rivierenland is met zo'n 506 kilometer aan rivierdijken hét 'dijkenwaterschap' van Nederland. Een veilig rivierengebied heeft de hoogste prioriteit. Dat vraagt om grote inspanningen in de periode tot en met 2021 en daarna.

Beoogd effect

Veiligheid tegen overstromingen.

Inhoud programma

Sterke dijken en kades zijn cruciaal voor het rivierengebied. Zonder dijken zou het gebied regelmatig onder water staan en het westelijk deel zelfs permanent. Een stelsel van dijkkringen beschermt ons beheergebied tegen overstromingen vanuit de grote rivieren. Dijkkringen zijn aaneengesloten rivierdijken die een gebied omringen en beschermen. Deze rivierdijken zijn de primaire keringen. Binnen de dijkkringen zijn er dijken en kades die beschermen tegen een overstroming vanuit de Linge, de boezemwateren of de kanalen. We noemen deze dijken en kades de regionale en de overige keringen. Een deel daarvan beperkt de gevolgen van een overstroming vanuit de grote rivieren.

Waterschap Rivierenland staat de komende jaren voor een forse opgave aan dijkversterkingen, zowel bij de primaire waterkeringen als bij de regionale waterkeringen. We investeren hierin flink. Thema 1 beschrijft de doelstellingen en prestaties voor de primaire keringen. Hierbij werken we aan de uitvoering van de dijkversterkingsprojecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Daarbij volgen we de programmering van het HWBP. Bij de dijkversterkingsprojecten passen we innovatieve en slimme technieken en methoden toe om de dijken doelmatig te verbeteren en de overlast voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken. We zorgen ook dat de dijken sterk blijven door deze te beheren en te onderhouden.

Het waterschap is in het westelijk deel van het gebied verantwoordelijk voor ongeveer 240 kilometer aan kades. Het gaat om regionale keringen die beschermen tegen overstromingen vanuit de boezemwateren. In de Alblasserwaard voldoet een deel van deze kades niet aan de veiligheidsnorm. We gaan de regionale keringen de komende decennia verbeteren. We combineren dat met maatregelen in het watersysteem. Deze maatregelen vallen onder het gebiedsprogramma voor de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (Gebiedsprogramma A5H). Naast het op orde brengen van de boezemkades werken we ook aan de instandhouding en bescherming van de andere typen dijken en kades. De doelstellingen en prestaties voor de regionale keringen en de overige keringen staan beschreven in thema 2.

Het derde thema beschrijft de doelstellingen en prestaties met betrekking tot de beperking van de gevolgen van overstromingen. Hiervoor werken we samen met betrokken overheden mee aan een waterrobuuste ruimtelijke inrichting en zorgen we voor een goede crisisbeheersing.

Thema: 1. Primaire waterkeringen

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	1A. Alle primaire waterkeringen zijn in 2050 op orde volgens de nieuwe norm, zodat de kans op een overstroming beperkt is.	Waterschap Rivierenland werkt voortvarend aan de uitvoering van de programmering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Hierbij wordt gewerkt met de waterveiligheidsnormen die per 1 januari 2017 van kracht zijn geworden. We liggen op koers met de uitvoering van de 1ste beoordelingsronde overstromingskans primaire keringen (LBO 1), een groot deel hiervan is voor versterking aangemeld bij het HWBP.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	1.1 Uitvoeren programma HWBP, conform programmering.	De haalbaarheid van de plannen staat onder druk. Het risico om de plannen niet te halen neemt toe om verschillende redenen. De nieuwe stikstofberekening, geïntroduceerd in oktober 2020, lijkt na aanvullende onderzoeken beperkt invloed te hebben. Corona heeft wel gevolgen voor capaciteitsplannen en aanbestedingstrajecten, waardoor we rekening moeten houden met langere doorlooptijden en hogere kosten. Prijsstijging en leveringsproblemen bouwmaterialen (o.a. grond en staal) zijn zichtbaar en blijven een risico voor meerdere projecten. Het Programmaplan 2021-2025 is in oktober door de DR vastgesteld. De landelijke subsidieregeling HWBP is in april 2021 gewijzigd waardoor de berekeningswijze van de indexering is aangepast. De gevolgen voor WSRL worden nader onderzocht. In het programma voor de jaren 2023-28/34 is de financiële spanning door het landelijk budgettekort voor de jaren 2024 en 2025 verschoven naar 2026 en 2027 (boeggolf).
	1.2 Innovatief en slim dijk versterken.	Binnen het landelijke HWBP wordt een Kennis- en Innovatieagenda opgezet. WSRL onderneemt nieuwe projecten onder de K&I-agenda om de duurzaamheid en vergunbaarheid van de dijkversterkingen toe te laten nemen. Ook wordt er gewerkt om de toepassing van innovatieve oplossingen te stimuleren en versnellen.
	1.3 Uitvoeren eerste beoordelingsronde overstromingskans primaire waterkeringen, in 2023 afgerond.	Eind 2016 is voortvarend gestart met het beoordelen van de meest urgente trajecten ten behoeve van de 1e beoordelingsronde overstromingskans primaire waterkeringen (LBO 1). Inmiddels is voor 347 km primaire waterkering een definitief veiligheidsoordeel opgesteld en vastgesteld door het CDH inclusief conformiteitsverklaring van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Daarnaast heeft ILT ingestemd met het concept

		veiligheidsoordeel voor nog eens 45 km primaire waterkering, waarmee deze gereed zijn voor definitieve vaststelling door het CDH. Ook is voor 29 km kering een concept veiligheidsoordeel ingediend bij de ILT. De werkwijze voor de periode 2020-2023 is geherstructureerd met als belangrijkste onderdeel de introductie van het zogenaamde voorlopig oordeel. Dit volwaardige veiligheidsoordeel wordt opgesteld voor een groot deel van de dijktrajecten langs de Maas, vanwege de verwachte beperkte veiligheidsopgave van deze trajecten t.o.v. de overige trajecten in het beheergebied van WSRL. Conform huidige planning wordt het einddoel - gereed voor 2023 - gehaald.
	1.4 Beheren en onderhouden van primaire waterkeringen.	Voor wat betreft de maatregelen voor het beheren en onderhouden van primaire waterkeringen lopen de maatregelen op schema.

Thema 2: Regionale waterkeringen en overige waterkeringen

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	2A. De boezemkades zijn in 2030 op orde, zodat de kans op een overstroming beperkt is.	In 2017 is de visie op een toekomstbestendige inrichting van het watersysteem van de Alblasserwaard door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Op basis hiervan is een programmaplan opgesteld voor het Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Deze uitwerking is er op gericht de opgave van de regionale keringen in 2030 te kunnen voldoen.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	2.1 Uitvoeren Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.	Het gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is uitgewerkt in verschillende programmalijnen. De focus ligt vooral op de programmalijnen ten behoeve van het onderzoeksprogramma en het uitvoeringsprogramma. Deze activiteiten vallen zowel onder het bestuurlijk programma Waterveiligheid als onder het programma Watersysteem. De scope van de kadeversterkingsopgave is onzeker in verband met afwegingen over de gewenste normering in relatie tot doelmatige investeringen voor de korte termijn. Met een herbeoordeling en een afwegingskader waterveiligheid brengen we focus aan op de strekkingen waar versterking doelmatig is, rekening houdend met de landelijke en provinciale ontwikkelingen rond de normering van dit type boezemkades. Voor deze strekkingen is een VKA opgesteld. In aanvulling op de

		versterking is een strategie uitgewerkt bestaande uit o.a. RGBO en zorgplicht.
	2.2 Uitvoeren toetsing regionale waterkeringen.	Het project 'Toetsing 2024' loopt op schema. In 2024 leveren we een veiligheidsoordeel op voor de 262 km getalsmatig genormeerde regionale waterkeringen in ons gebied. Het veiligheidsoordeel is gebaseerd op negen toetssporen. Hieruit volgt de (resterende) kadeverbeteringsopgave t/m 2030. Om dubbel werk te voorkomen, is er afstemming met het gebiedsprogramma. Zo hebben we samen de uitgangspunten voor het dominante toetsspoor macrostabiliteit binnenwaarts opgesteld. Dit stelt ons in staat om voor een deel van de toetsing de resultaten van het gebiedsprogramma als basis te nemen en te verwerken tot toetsresultaat.
	2.3 Beheren en onderhouden van regionale en overige waterkeringen.	De maatregelen voor het beheren en onderhouden van regionale en overige waterkeringen verlopen op schema. Beheer en onderhoud wordt ook in de planvorming voor het Gebiedsprogramma meegenomen.

Thema 3: Beperking gevolgen overstromingen

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	3A. Samen met partners werken we aan een klimaatbestendiger rivierengebied middels gebiedsprocessen, een stimuleringsregeling en communicatie gericht op waterbewustzijn.	Waterschap Rivierenland is betrokken bij verschillende processen en projecten rondom klimaatadaptatie. Conform de Koers Klimaatadaptatie (vastgesteld in februari 2017) participeren we bij de initiatieven van derden en pakken we ook zelf projecten op. Dit leidt tot concrete voorstellen die bijdragen aan een klimaatbestendige en waterrobuuste ruimtelijke inrichting. De voortgang op dit thema is beschreven in het programma Watersysteem, Thema 8: Stedelijk Water.
	3B. De kans op een crisis of de gevolgen van een crisis zijn beperkt door een slagvaardig optreden van de crisisorganisatie in nauwe samenwerking met veiligheidspartners.	Het calamiteitenplan is in 2021 omgezet naar een crisisplan. Vier herziene bestrijdingsplannen zijn in de loop van 2021 vastgesteld. Het bestrijdingsplan wateroverlast is in 2020 herzien en begin 2021 vastgesteld. Het bestrijdingsplan Watertekort is in 2021 herzien. De interne geoefendheid is, rekening houdend met de beperkingen van de coronaregels, op orde. Recente inzet heeft plaatsgevonden naar aanleiding van het hoogwater op de Maas in juli van 2021. HOWARI 2021 is vanwege de corona-maatregelen niet doorgegaan.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	3.1 Uitvoeren koers Klimaatadaptatie	Onderdeel van het programma Watersysteem, Thema 8: Stedelijk Water.

	3.2 Participeren bij initiatieven van derden.	Onderdeel van het programma Watersysteem, Thema 8: Stedelijk Water.
	3.3 Verder professionaliseren van de dijkbewakingsorganisatie.	De calamiteitenorganisatie is geoefend en opgeleid. De stand van zaken van de zwakste schakels per dijkkring, riviertak en boezemstelsel wordt opgenomen in Veiligheidsrapportage. Voor de afgekeurde dijkvakken worden beheermaatregelen voorbereid. Deze maatregelen worden geborgd in de calamiteitenbestrijdingsplannen.

Grote projecten programma Waterveiligheid

Grote projecten	Gereed
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	2050
Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (A5H)	2030

Kostenontwikkeling en analyse programma Waterveiligheid

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021 (excl. A5H) *	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Vershil	V/N
Kosten	46,1	42,3	42,1	42,4	0,3	N
Opbrengsten	-16,7	-15,3	-15,2	-15,9	0,7	V
Te dekken kosten	29,4	27,0	26,9	26,5	0,4	V
Inzet best. Reserves	0	1,5	1,5	2,1	0,6	N
Per saldo	29,4	28,5	28,4	28,6	0,2	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2021 op hoofdlijnen:

Kosten		
• Opruimen drijfvuil n.a.v. hoogwaterperiode winter 2020/2021 (i)	0,1	N
• Vergoeding uitgifte dijkgraslanden bijgesteld o.b.v. realisatie 2020 (s)	0,1	N
• Lagere kapitaallasten door lagere projectrealisatie 2020	0,7	V
• Personeels- en afdelingskosten: met name reservering IKB	0,6	N
• Per saldo overige voor- en nadelen	0,2	N
Opbrengsten		
• Afwikkeling dijkversterkingsproject Jannezand en wegafbouw Werkendam (geen HWBP-project) (i)	0,3	V
• Lagere opbrengst overhead interne uren a.g.v. minder declarabele eigen uren HWBP projecten (i)	0,1	N
• Personeels- en afdelingskosten: met name bijdrage door derden	0,3	V
• Per saldo overige voor- en nadelen	0,2	V
Inzet bestemmingsreserve		
• Lagere onttrekking bestemmingsreserve HWBP afschrijving a.g.v. lagere projectrealisatie 2020	0,6	N

(Bedragen x € 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Waterveiligheid

INVESTERING	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Bruto	72,3	147,8	154,0	-6,2
Subsidies/bijdragen	-55,8	-121,9	-130,2	8,3
Netto	16,5	25,9	23,8	2,1

(Bedragen x € 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

* Het Gebiedsprogramma A5H wordt m.i.v. 2021 volledig onder het programma Watersysteem verantwoord. Ten opzichte van de Begroting 2021 is € 3,8 miljoen overgeheveld van het programma Waterveiligheid naar het programma Watersysteem.

2.3 Programma Watersysteem

Visie

Waterschap Rivierenland is verantwoordelijk voor voldoende en schoon water in het hele watersysteem. We zorgen zo voor een goede kwantiteit en kwaliteit van het water. Ook houden we zoveel mogelijk rekening met de belangen en opgaven van andere overheden.

Beoogd effect

Schoon en voldoende grond- en oppervlaktewater

Inhoud programma

Wij zorgen door aan- en afvoer van water voor een goed waterpeil en goede grondwatercondities. We bedienen ook zo goed mogelijk de belangen van de verschillende partijen in het gebied. Die kunnen soms verschillen. We maken onderscheid tussen normale en extreme situaties. Normaal houdt in dat het weerbeeld gebruikelijk is voor het seizoen. In die situatie werken wij aan voldoende water en schoon water. Extreem weer kan leiden tot wateroverlast of een tekort aan water. Wij treffen dan extra maatregelen. Het stedelijk gebied vraagt onze speciale aandacht. Water is belangrijk voor een gezond en prettig leefklimaat in de stad. We nemen maatregelen samen met gemeenten. Tot slot zijn er enkele specifieke functies waarmee we rekening houden en waarvoor we werkzaamheden verrichten. Voorbeelden hiervan zijn natte natuur, drinkwater, zwemwater en vaarwater.

Thema: 4. Voldoende water

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	4A. In het watersysteem is voldoende water van voldoende kwaliteit beschikbaar om de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren.	Op schema.
	4B. Een duurzaam beheerd grondwatersysteem met behoud van de aanwezige strategische voorraad zoet grondwater.	Op schema.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	4.1 Actualiseren en uitvoeren peilbesluiten.	Begin 2021 heeft het Algemeen Bestuur peilbesluit Alm & Biesbosch vastgesteld. Het opstellen van het peilbesluit Alblasserwaard is vertraagd, vanwege maaiveldanalyses die eerst uitgevoerd moeten worden. Dit heeft als gevolg dat afronding van de laatste peilbesluiten van deze ronde naar verwachting in 2025 plaatsvindt in plaats van 2024. Het nieuwe peilbesluit Tielerswaard is, vanwege de

		beroepszaak over de bufferzone Nieuwe Zuiderlingedijk, vernietigd en zal opnieuw moeten worden vastgesteld.
	4.2 Uitvoeren meerjarenbaggerprogramma	Vanwege zeer zorgwekkende stof PFAS is er nieuwe regelgeving vanuit het ministerie. Met de nieuwe planning voor het baggerprogramma is dit onderdeel weer onder controle. Eind 2021 heeft het Algemeen Bestuur het beleidsplan meerjarenbaggerprogramma vastgesteld.
	4.3 Uitvoeren Meerjarenplan Renovatie en automatisering van stuwen en gemalen.	Op schema.
	4.4 Beheren en onderhouden van het watersysteem.	Aangezien prioriteit is gesteld bij de implementatie van de Omgevingswet hebben de voorbereidende werkzaamheden voor het actualiseren van de profielen legger wateren vertraging opgelopen. De risico's zijn onderkend en beheersbaar. De verwachting is dat het voor dit 2021 geplande meetwerk pas in het derde kwartaal van 2022 kan worden uitgevoerd.
	4.5 Uitvoeren grondwaterbeleidsplan.	Op schema.
	4.6 Overige maatregelen	Dit deel van het Gebiedsprogramma A5H betreft de uitvoering van de watersysteemmaatregelen die onderdeel vormen van het maatregelenpakket behorend bij de visie op de toekomstbestendige inrichting van het watersysteem van de Alblasserwaard. De watersysteemmaatregelen lopen op schema, met uitzondering van het afkoppelen van boezemtraject Peilmolenbrug. De voortgang van dit project is afhankelijk van de planning van de wegreconstructie van de provincie Zuid-Holland.

Thema: 5. Schoon water

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	5A. Uiterlijk in 2027 is het watersysteem ecologisch en chemisch gezond volgens geldende normen.	De uitvoering van de maatregelen verloopt grotendeels conform planning. Op basis van de effecten van het uitvoeringsprogramma van de 1e planperiode (2010 t/m 2015) en een ex ante evaluatie (Planbureau voor de Leefomgeving, mei 2015) van de 2e planperiode (2016 t/m 2021) wordt algemeen geconcludeerd dat het doelbereik 2027 onder druk staat. In het KRW3 plan hebben we realistische doelen opgenomen. Mogelijk volgt er nog een extra 4e planperiode om de doelen te realiseren.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	5.1 Uitvoeren maatregelen 2 ^e Stroomgebiedbeheerplan (SGBP 2).	De uitvoering van de maatregelen van het SGBP 2 ligt voor het merendeel van de maatregelen op schema. Drie maatregelen lopen door tot net na de planperiode 2016-2021, waaronder het verdiepen en verbreden van watergangen (9,7 km). Dit project loopt door tot en met 2022, vanwege vertraging in grondverwerving. Verder was

		het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar optimalisatie van beheer en onderhoud uitgesteld naar de periode 2021-2023, omdat in 2020 prioriteit is gelegd bij het opstellen van het nieuwe KRW-3 plan. Tenslotte heeft het faciliteren in de vermindering van emissies vanuit de landbouw in het laatste deelgebied enige vertraging opgelopen vanwege beperkingen door Coronamaatregelen. Dit ronden we medio 2022 af. In het najaar van 2021 heeft het Algemeen Bestuur het KRW-3 plan vastgesteld voor de nieuwe planperiode 2022-2027.
	5.2 Overige maatregelen	Het monitoren van nieuwe stoffen in watersysteem en waterketen loopt op schema.

Thema: 6. Wateroverlast

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	6A. In 2050 is het watersysteem robuust en toekomstbestendig, zodat er voldoende veerkracht is om extremen in wateraanbod op te vangen en er zo min mogelijk schade voor gebruikers optreedt.	Het watersysteem is conform de wateroverlastnormen nagenoeg op orde. De uitvoering van de laatste maatregelen is vertraagd: de laatste loodjes wegen het zwaarst. De toename in frequentie van buien boven die norm vraagt bij het thema klimaatadaptatie onze aandacht. In 2014, 2015 en 2016 zijn in ons beheergebied dergelijke regenbuien gevallen waarvan de nasleep bijna is verwerkt.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	6.1 Vergroten van waterbergingscapaciteit.	Voor de resterende waterbergingsopgave van 5 hectare in de Vijfheerenlanden zijn de benodigde percelen reeds aangekocht. De inrichting is inmiddels gestart. In het voorjaar 2022 kunnen we deze maatregel afronden.
	6.2 Uitvoeren hydraulische maatregelen.	Op schema.
	6.3 Uitvoeren wateroverlaststudies.	Op schema.

Thema: 7. Watertekort

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	7A. Het watersysteem is robuust en toekomstbestendig, zodat er voldoende veerkracht is om het als gevolg van klimaatwijziging toenemende watertekort in nader te bepalen mate op te vangen.	Conform planning. De waterbeschikbaarheid uit het hoofdwatersysteem wordt de komende jaren vormgegeven.

Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	7.1 Uitvoeren programma Zoetwater Rivierengebied om vanuit dit programma met experimenten ervaring op te doen, en daarna structureel met watertekorten om te kunnen gaan. Als onderbouwing voor een volgend programma (2022-2028) dat gericht op de uitvoering van maatregelen zal zijn.	De Zoetwaterstrategie voor de regio Rivierengebied is in het eerste kwartaal van 2021 door het CDH vastgesteld, de commissie Watersysteem is hierover geïnformeerd. Het opstarten van de waterbeschikbaarheidsdialoog met gebruikers en stakeholders wordt meegenomen in de werkregio's klimaatadaptatie. De overige maatregelen lopen conform planning.

Thema: 8. Stedelijk water

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	8A. In het stedelijk watersysteem is voldoende water van voldoende kwaliteit beschikbaar om de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren.	Conform planning
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	8.1 Uitvoeren stedelijke waterplannen.	De waterbergingsopgave (130 ha) is grotendeels opgelost; inmiddels is 124 ha gerealiseerd. De resterende opgave pakken we op via de aanpak van klimaatadaptatie. De overige maatregelen lopen op schema.
	8.2 Overnemen beheer en onderhoud stedelijk water.	Conform planning
	8.3 Uitvoeren toetsing stedelijke kernen.	Conform planning
	8.4 Koers Klimaatadaptatie.	Conform planning

Thema: 9. Specifieke functies

Thema: 9.1 Natte Natuur

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	9A. Het waterschap zorgt waar mogelijk voor watercondities die bijdragen aan de doelen van de provincies.	Conform planning.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	9.1 Uitvoeren van de natte natuur-maatregelen uit waterovereenkomsten.	De uitvoering van de natte natuurmaatregelen uit de waterovereenkomsten met de provincies lopen grotendeels conform planning, met uitzondering van de PAS-maatregelen van het project N2000 Zuiderlingedijk.

		In verband met bezwaren van omwonenden is dit project vertraagd, waardoor het project naar verwachting in 2023 kan worden afgerond in plaats van 2021. De realisatie van de vispassage nabij Papsluis ronden we begin 2022 af.
--	--	--

Thema: 9.2 Drinkwater

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	9B. In het waterbeheer dragen we bij aan de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.	Conform planning.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	9.2 Maatregelen uitvoeren die afgesproken zijn in gebiedsdossiers grond- en oppervlaktewaterwinningen.	Afgerond.

Thema: 9.3 Zwemwater

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	9C. Jaarlijks voldoen alle aangewezen zwemwateren tenminste aan de kwaliteitsklasse 'aanvaardbaar' en is er, t.o.v. de situatie in 2014, geen sprake van achteruitgang.	De zwemwaterkwaliteit in het beheergebied van Waterschap Rivierenland is in het algemeen <i>uitstekend</i> . Hierbuiten valt één plas van de 27 locaties in de klasse <i>goed</i> .
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	9.3.1 Kennis ontwikkelen en adviseren.	Conform planning.
	9.3.2 Monitoren van de waterkwaliteit van zwemwateren.	Conform planning. Tijdens het zwemseizoen tweewekelijks en daarbuiten op verzoek.

Thema: 9.4 Vaarwegen

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	9D. Op de vaarwegen die door de provincie aangewezen zijn, kan scheepvaart onder de gestelde voorwaarden (bijvoorbeeld afmeting, diepgang en vaarsnelheid) plaatsvinden zonder dat er	Conform planning.

	overlast of schade optreedt.	
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	9.4.1. Opstellen en uitvoeren vaarwegbeleidsplan.	Conform planning.
	9.4.2. Uitvoeren onderhoudsplan vaarwegen.	Conform planning.
	9.4.3. Evalueren afspraken met provincies over uitvoeren vaarwegtaak in medebewind.	Conform planning. In 2021 is de overeenkomst Vaarweg- en nautisch beheer Zuid-Holland vastgesteld. Ondertekening zal plaatsvinden in het eerste kwartaal van 2022, met terugwerkende kracht per 1-1-2021.

Thema: 10. Gebieden en actoren

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	10A. Waterschap Rivierenland streeft naar integrale oplossingen en een goede samenhang met doelen van andere partijen. We stellen prioriteiten op basis van de omvang en urgentie van opgaven.	Conform planning.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	10.1 Extra aandacht geven aan vier focusgebieden: Alblasserwaard, Kop van de Betuwe, Waaldijk Gorinchem-Nijmegen en de Linge.	Conform planning.
	10.2 Intensiveren van de samenwerking met een aantal actoren en stakeholders.	Conform planning.

Grote projecten programma Watersysteem

Grote projecten	Gereed
Gebiedsprogramma A5H	2030

Kostenontwikkeling en analyse programma Watersysteem

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021 (incl. A5H)	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Verschil	V/N
Kosten	57,1	61,4	61,4	62,5	1,1	N
Opbrengsten	-1,6	-0,9	-0,9	-2,3	1,4	V
Te dekken kosten	55,5	60,5	60,5	60,2	0,3	V
Inzet best. Reserves	-0,4	-0,3	-0,3	-0,1	0,2	N
Per saldo	55,1	60,2	60,2	60,1	0,1	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2021 op hoofdlijnen:

Kosten		
• Resultaat vaarwegbeheer: minder onderhoud vanwege vertraging door aangespannen rechtszaak na aanbesteding (i)	0,3	V
• Resultaat beheer en onderhoud: vanwege capaciteitsproblemen bij de aannemers is het lastig werk onder te brengen (noodzakelijke werkzaamheden zijn uitgevoerd) (i)	0,3	V
• Elektra: stijging energieprijzen (i/s)	0,4	N
• Kosten Aquon vanwege extra analysekosten PFAS (naheffing uit 2020) (i)	0,2	N
• Werktuigendiesel: stijging dieselprijs (s)	0,1	N
• Opknappen kade Doetse Vliet (i)	0,1	N
• Nadelig aanbestedingsresultaat baggeren inlaat Kuijkgemaal (i)	0,1	N
• Personeels- en afdelingskosten: met name reservering IKB	1,0	N
• Lagere kapitaallasten door lagere projectrealisatie 2020	0,2	V
Opbrengsten		
• Vaarwegbeheer: hogere inkomsten i.v.m. actualisatie overeenkomsten (s)	0,2	V
• Boekwinst nav verkoop vaste activa (i)	0,1	V
• Onttrekking aan voorziening baggeren ter dekking voor naheffing Aquon uit 2020 (i)	0,2	V
• Personeels- en afdelingskosten: met name bijdrage van derden	0,6	V
• Per saldo overige voor- en nadelen	0,3	V
Inzet bestemmingsreserve		
• Dotatie bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linge	0,1	N
• Lagere onttrekking bestemmingsreserve aanpak oeverafkalving	0,1	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Watersysteem

INVESTERING	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Bruto	25,2	30,1	26,5	3,6
Subsidies/bijdragen	-11,3	-10,7	-9,8	-0,9
Netto	13,9	19,4	16,7	2,7

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

2.4 Programma Waterketen

Visie

Het waterschap zorgt voor de inzameling en zuivering van afvalwater. Wij doen dat samen met onze partners. De grote uitdaging tot en met 2021 is om alle emissies die nu nog een knelpunt vormen, te reduceren tot een acceptabel niveau. We gaan maatregelen uitvoeren conform de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de uitstoot van broeikasgassen reduceren. Onze kerntaak is en blijft het transport en het zuiveren van afvalwater en het (laten) verwerken van de restproducten. Wij doen dat zo duurzaam mogelijk. We gebruiken rioolwater als bron van grondstoffen, energie en schoon water. Ook hebben we doelmatig werken hoog in het vaandel staan. De samenleving verwacht terecht dat wij onze activiteiten uitvoeren tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

Beoogd effect

We streven naar een goed zuiveringsresultaat waarbij duurzaamheid en lage maatschappelijke kosten belangrijke randvoorwaarden zijn. Alle emissies van rioolwaterzuiveringen die een belemmering vormen voor de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit worden voor 2021 gereduceerd tot een acceptabel niveau. De waterketen wordt duurzamer: Er wordt meer energie bespaard en we wekken zelf meer energie duurzaam op. De emissie van overige broeikasgassen teruggedrongen. De productie van restslib neemt af en grondstoffen als fosfaat worden deels teruggewonnen. Samenwerking in de waterketen leidt tot beheersing van kosten en kwetsbaarheid en tot verbetering van de kwaliteit van de taakuitvoering. We onderkennen de urgentie van het klimaatprobleem en zetten ons in voor het centrale doel van het klimaatakkoord zoals dat in 2019 door het kabinet is gepresenteerd. De ambitie om in 2030 met het gehele waterschap (dus niet alleen waterketen) energieneutraal te zijn draagt daar aan bij en is ook onderdeel van het programma waterketen.

Inhoud programma

De inhoud van dit programma is gebaseerd op het huidige beleid zoals onder andere is vastgesteld in het ontwerp WBP 2016-2021, de visie duurzaam en doelmatig zuiveren, de strategie samenwerken in de waterketen en de strategienotitie energie voor WSRL (Energieneutraal in 2030).

Thema: 11. Zuiveren

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	11A. De Waterketen vormt geen belemmering voor de gezondheid van mensen en de kwaliteit van het oppervlaktewater (LT Zuiveren).	In de planperiode 2016-2021 hebben we in de waterketen diverse KRW-maatregelen gerealiseerd. Daardoor is de waterkwaliteit verbeterd. Er was een toenemende aandacht voor medicijnresten in water. Uit de hotspotanalyse blijkt dat rwzi Groesbeek de enige rwzi binnen ons beheergebied is waarvan de medicijnresten in het effluent impact hebben op de waterkwaliteit. We hebben het besluit genomen om daar aanvullen medicijnresten te gaan verwijderen.

	11B. Streven naar een zo laag mogelijke milieubelasting bij de bedrijfsvoering (LT Duurzaam).	In de planperiode 2016-2021 was er toenemend aandacht voor uitstoot van broeikasgassen en het effect daarvan op de opwarming van de aarde. We hebben meer kennis over de uitstoot van broeikasgassen uit de waterketen. Bij rwzi Tiel en bij EF-west hebben we de eerste stappen gezet om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren. Elektriciteit die we nodig hebben maar niet zelf produceren kopen we zo duurzaam mogelijk in. Eerst was dat nog elektriciteit uit waterkracht uit Noorwegen. Tegenwoordig is dit windenergie uit Europa en nu schakelen we over op zon- en wind uit Nederland.
	11C. Reductie van gebruik van energie en grondstoffen (LT Duurzaam).	Bij het ontwerp en beheer van de afvalwaterketen is toenemend aandacht voor het energiegebruik. We hebben beter inzicht in grond- en hulpstoffen die we gebruiken bij het zuiveringsproces. We zijn gestart met de zoektocht naar duurzame alternatieve grond- en hulpstoffen.
	11D. Energie, grondstoffen en water uit de keten worden zo goed mogelijk gewonnen t.b.v. hergebruik (LT Duurzaam). Als gehele waterschap energieneutraal in 2030.	In de planperiode 2016-2021 is het aandeel zelf geproduceerde energie (ten opzichte van het gebruik) toegenomen van 17 naar 48%. De mogelijkheden om biogas uit afvalwater en slib te produceren worden nu met de vier energiefabrieken maximaal benut (alle slib wordt vergist). Op onze terreinen realiseren we zo veel mogelijk zonnepanelen en we hebben de mogelijkheden verkend om windturbines te realiseren.
	11E. Doelmatige bedrijfsvoering : Afvalwater wordt tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten ingezameld, getransporteerd en gezuiverd	De bedrijfsvoering is doelmatig. De doelen van het Bestuursakkoord Water (uit 2010, met doelen voor 2020) zijn gehaald, maar de kosten staan wel onder druk.

Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	11A.1 Aanpassen van de capaciteit van gemalen en persleidingen waar dat nodig is om afspraken met de gemeente over de hoeveelheid te transporteren afvalwater te kunnen nakomen.	Het deelproject transportstelsel centralisatie Noord is gereed met uitzondering van het gedeelte bij Zetten. Zaak is onder de rechter.
	11A.2 Rwzi's zodanig ontwerpen, bouwen en beheren dat effluentlozingen uit rwzi's voldoen aan de lozingsisen.	In 2021 heeft bij vier rwzi's overtreding van de lozingsnorm (zoals die in de vergunning staan) plaatsgevonden. Bij rwzi Zaltbommel is de beluchtingsinstallatie verbouwd en sindsdien functioneert de rwzi goed. Bij rwzi Asperen is dit opgelost door het tijdelijk plaatsen van een doseerinstallatie om het fosfaatgehalte te regelen.

		Rwzi Druten: De afvalwateraanvoer is in 2021 toegenomen tot de maximale ontwerpcapaciteit. Een niet optimaal functionerende nabezinktank resulteert bij regenweer tot een overtreding. Dit zal opgevangen worden door een andere verdeling van het water naar de nabezinktanks en het gerichte doseren van hulpstoffen. Rwzi Sliedrecht: De rwzi is in 2021 deels aangepast om de capaciteit te vergroten. Tijdens de ombouw was de capaciteit fors lager. Dit leidde tot onvoldoende verwijdering van stikstof.
	11A.3 Alle emissies die een structurele belemmering vormen voor de waterkwaliteit zijn in 2021 teruggebracht tot een acceptabel niveau.	Rwzi Valburg is in april buiten bedrijf gesteld. Daarmee wordt een KRW-maatregel afgerond. Het afvalwater wordt dan gezuiverd in Dodewaard. De nieuwe rwzi Dodewaard is in bedrijf. Het vernieuwde zuiveringsproces draagt bij aan de KRW-doelstellingen voor de Linge. De zuiveringsinstallatie voor glastuinbouwafvalwater bij rwzi Zaltbommel is operationeel. Op rwzi Groesbeek zijn de voorbereiding voor aanvullende fosfaatverwijdering gestart. Het blijkt noodzakelijk om de doseerinstallatie voor fosfaatverwijdering te vernieuwen (deze is technisch te ver verouderd). Die herinvestering wordt meegenomen in het project. Het bestuur heeft besloten om door te gaan met het demo-project verwijdering medicijnresten op rwzi Groesbeek. Deze installatie is naar verwachting medio 2023 operationeel en ligt daarmee op schema. De lokale bijeenkomsten met huisartsen en apothekers waar we het medicijnrestenvraagstuk onder de aandacht brengen waren opgeschort wegens corona. Deze zijn inmiddels weer opgestart.
	11B Uitstoot van broeikasgassen reduceren door kennis te ontwikkelen en maatregelen te nemen.	Er is gestart met een onderzoek om het risico op lachgas-emissies te schatten. Normaliter kan er uit slibbuffers bij energiefabrieken nog biogas ontsnappen. Het methaan in het biogas is een broeikasgas. Bij EF West in Sleenwijk is een specifieke maatregel gerealiseerd om het biogas uit uitgestig slib buffer nuttig aanwenden in de gaslijn (in de groen gas installatie).
	11C Energie-efficiency verbeteren m.b.v. MJA-3 methodiek.	De MJA-3 regeling is op 31 december 2020 beëindigd. We hebben wel een nieuw energiezorgsysteem geselecteerd dat we nu aan het implementeren zijn. Samen met de Unie van Waterschappen zijn we nog aan het verkennen hoe we een vervolg geven aan de MJA3.
	11D. Toepassen van Energiefabriek-concepten bij aanpassen rwzi's.	Energiefabriek-west is eind 2020 bedrijf gesteld en in juli 2021 opgeleverd. Diverse optimalisaties bij de slibgistingstank en de sliblijn van rwzi Arnhem zijn in voorbereiding. In Nijmegen is vetreinigingsinstallatie geïnstalleerd. Doel is dat het vet uit het afvalwater wordt vergist en omgezet in biogas. Na enkele opstartproblemen is deze nu operationeel. De full-scale reactoren voor verwerking van luierslurry bij ARN is operationeel. De behandelde slurry wordt vervolgens vergist in de gistinginstallatie van rwzi Nijmegen. Dit leidt tot een

		verhoging van onze biogasproductie, maar ook tot operationele problemen bij de rwzi. Er zijn beheersmaatregelen genomen. De hoeveelheid te verwerken slurry is daarna verminderd en samen met ARN wordt gezocht naar een oplossing. Daardoor is ook de biogasproductie iets minder hoog dan verwacht.
	11D. Grondstoffen (bijv. fosfaat) terug te winnen door kennis te ontwikkelen en maatregelen te nemen.	Gedeeltelijke fosfaatterugwinning (in de vorm van struviet) is nog niet operationeel bij Energiefabriek Tiel. Als er wel struviet uit de installatie komt is dat geen hoofddoel maar bijvangst.
	11B, C en D. Bij rwzi-nieuwbouwprojecten van te voren doelmatige duurzame mogelijkheden in kaart brengen.	Is normale werkwijze bij voorbereiden van projecten
	11 D. Duurzame energieproductie uit zon, wind en waterkracht	De productie van duurzame energie ligt op schema: In 2021 hebben we circa 48% van ons energiegebruik zelf duurzaam geproduceerd. Dat komt overeen met de prognose voor 2021 die we bij de jaarrekening over het jaar 2020 hebben afgegeven. De stap van 33% in 2020 naar circa 48% in 2021 (bij de 2^e burap was de verwachting nog 50%) is te danken aan het realiseren van EF-West, diverse zonneparken, het vetproject op rwzi Nijmegen en het in gebruik nemen van de luierslurry-installatie door ARN. De energieproductie uit luierslurry bleef achter bij de verwachting. Overige ontwikkelingen zijn: Ontwikkelen van een windmolen bij rwzi Arnhem-zuid wordt op middellange termijn belemmerd door bescherming van het leefgebied van de wespandief. Dit ontwikkelingstraject hebben we stopgezet. Het AB heeft in februari de energiestrategie geactualiseerd. Een nadere beschouwing van mogelijkheden voor windontwikkeling heeft niet geleid tot nieuwe kansen. De voorbereiding en realisatie van zonneparken liep redelijk volgens schema. Realisatie van zonneparken Sliedrecht zal in 2022 worden opgeleverd omdat het project is aangepast aan de lokale bodemgesteldheid. Zonnepark Culemborg en zon op dak bij rwzi Groot Ammers zullen ook in 2022 worden opgeleverd. Zonneparken Dussen en Eethen zijn inmiddels operationeel. De aanbesteding van de levering van elektriciteit en GVO's (groencertificaten) voor de periode na 2022 is afgerond. Na 2022 kopen we groene stroom in die is geproduceerd met Nederlandse zon en wind. In Nederland is de capaciteit van het elektriciteitsnet momenteel te krap om nieuwe zonnenvelden en windturbines aan te sluiten. Zonprojecten die we in de planning hadden voor 2022 en daarna staan voor onbepaalde tijd op hold. Dit kan nog jaren duren. We verwachten dat daar op termijn wel weer beweging in komt, maar daar hebben we geen invloed op.

	11E. Een gecombineerde aanpak bij het uitbreiden of verbeteren van de installaties. Maatregelen gericht op een beter zuiveringsresultaat en/of gericht op duurzaamheid worden zoveel mogelijk gecombineerd met: • Verder optimaliseren van de operationele bedrijfsvoering • Centralisatie van rwzi's • Centralisatie en optimalisatie van installaties voor verwerking (vergisting) en ontwatering van zuiveringsslib • Samenwerken met andere ketenpartijen (zie thema 12)	Is gebruikelijke werkwijze

Thema: 12. Samenwerken in de waterketen

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	12A. In 2020 beheren het waterschap en gemeenten de afvalwaterketen in het rivierengebied alsof er één beheerder is.	Het doel "beheren alsof er één beheerder is" samen met de gemeenten vormgegeven. Dat is gedaan in het kader van het Bestuursakkoord Water dat in 2011 is gesloten. Dat traject is in 2020 afgerond. Samenwerking is nu "business as usual".

Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	1 Structureel samenwerken in een structuur die bestaat uit vijf regionale netwerken.	Samenwerking is "business as usual". In de vijf regio's wordt gewerkt volgens jaarprogramma's. Op het gebied van meten en monitoring is een groeiende samenwerking tussen gemeenten en waterschappen.
	2 Samenwerken op gebied van planvorming.	Is "business as usual" wat betreft samenwerken en afstemmen in de waterketen. Focus is verschoven naar samenwerking bij klimaatadaptatie (klimaatadaptatie valt onder programma watersysteem).
	3 samenwerken op gebied van beheer en onderhoud.	Er worden samenwerkingsovereenkomsten gesloten rond indirecte lozingen (Vergunningen-, toezicht- en

	handhavingstraject) tussen WSRL, gemeenten en RUD's. Eerste SOK is getekend met gemeente Tiel en de omgevingsdienst die de taken voor de gemeente Tiel uitvoert. Verder zijn we met diverse gemeenten in gesprek over het sluiten van een overeenkomst.
--	---

Grote projecten programma Waterketen

Grote projecten	Gereed
Energiefabriek West	2021
Centralisatie Noord	2022

Kostenontwikkeling en analyse programma Waterketen

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Vershil	V/N
Kosten	62,5	60,8	61,1	65,4	4,3	N
Opbrengsten	-2,5	-3,2	-3,5	-4,9	1,5	V
Te dekken kosten	60,0	57,6	57,6	60,5	2,9	N
Inzet best. Reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Per saldo	60,0	57,6	57,6	60,5	2,9	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2021 op hoofdlijnen:

Kosten		
• Doorschuiven sloop papierfabriek Sappi naar 2022 i.v.m. aanvullende vergunningseisen gemeente (i)	0,2	V
• Vertraging realisatie demo-installatie medicijnresten (i)	0,2	V
• Lagere advieskosten bij energie en aquathermie i.v.m. minder projecten a.g.v. corona (i)	0,1	V
• Voordelig aanbestedingsresultaat maaionderhoud rwzi terreinen en transportstelsels (s)	0,1	V
• Lagere ontwateringsgraad energiefabrieken Tiel en West (i/s)	1,5	N
• Uitvoering Bestuursovereenkomst Nationale Rioolwatermonitoring Covid-19 (i)	1,1	N
• Elektra: inkoop buiten bandbreedte, hogere netbeheerkosten en belastingtarieven (i/s)	1,0	N
• Chemicaliën: bijstelling o.b.v. realisatie voorgaande jaren 0,2 N (i), aanpak aanslagvorming leidingwerk Tiel 0,1 N (i) en defecte debietmeter 0,2 N (i)	0,5	N
• Stortkosten: nadelige aanbesteding en prijsstijgingen voorgaande jaren (s)	0,2	N
• Onderhoudskosten: hogere grondstofprijzen (s)	0,2	N
• Afdelingskosten/personeelskosten: met name reservering IKB (i)	0,5	N
• Per saldo overige voor- en nadelen	0,1	V
Opbrengsten		
• Hogere opbrengsten verkoop gas en groen-gascertificaten Energiefabriek West (i/s)	1,1	V
• Bijdrage van het rijk bij uitvoering Bestuursovereenkomst Nationale Rioolwatermonitoring Covid-19 (i)	1,1	V
• SDE subsidies: lagere opbrengst a.g.v. gestegen energieprijzen 2021 (subsidievoorschotten 2021 0,9 N en afrekeningen 2020 0,2 V) (s)	0,7	N
• Lagere bijdrage vanuit het Rijk in realisatie demo-installatie medicijnresten (i)	0,2	N
• Afdelingskosten/personeelskosten: met name bijdrage van derden en activering van personeelskosten	0,4	V
• Per saldo overige voor- en nadelen	0,2	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Waterketen

INVESTERING	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Vershil
Bruto	49,3	23,7	15,2	8,5
Subsidies/bijdragen	-1,2	-0,8	-0,8	0,0
Netto	48,1	22,9	14,4	8,5

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12.

2.5 Programma Wegen

Visie

In het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden is Waterschap Rivierenland verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen en fietspaden buiten de bebouwde kom. Verkeersveiligheid en het stimuleren van het langzame verkeer (fietsers en voetgangers) hebben daarbij onze nadrukkelijke aandacht.

Beoogd effect

Veilige wegen voor een goede bereikbaarheid.

Inhoud programma

De onderstaande thema's zijn in dit programma vertaald naar doelstellingen. De thema's zijn tevens opgenomen in het beheerplan Wegen 2015-2020.

De thema's zijn:

- het streven naar een goede berijdbaarheid/weginrichting/comfort;
- verbeteren verkeersveiligheid voor gemotoriseerd en langzaam verkeer;
- stimuleren langzaam verkeer (fietsers en voetgangers);
- het bereiken van samenhang tussen ruimte, economie en verkeer en vervoer;
- zorg voor natuur en landschap;
- meewerken aan duurzaamheid en innovatieve projecten;

De Unie van Waterschappen heeft op 12 april 2010 een Klimaatakkoord met het Rijk gesloten. Daarin zijn de klimaatambities van de waterschappen voor de komende jaren vastgelegd. Doel van het klimaatakkoord is enerzijds om een impuls te geven aan de klimaatactiviteiten van de waterschappen en om meer samenhang aan te brengen in de doelstellingen voor klimaat en duurzaamheid. In de weggerelateerde projecten wordt het Klimaatactieprogramma vertaald door het toepassen van een van de volgende elementen; duurzaam inkoop en duurzaam GWW, ambitieweb of omgevingswijzer.

Thema: 13. Streven naar een goede berijdbaarheid/ weginrichting/ comfort

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel								
	13A. Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau zijnde een evenwichtig wegenareaal waarbij geen kapitaalsvernietiging optreedt. Evenwichtig wegenareaal op basis van kwaliteitsbeoordeling Zeer goed 20% Goed 46% Matig 20 % Slecht 14% Zeer slecht 0%	<table><tr><td>Redelijk tot zeer goed</td><td>79,37</td></tr><tr><td>Matig</td><td>14,18</td></tr><tr><td>Slecht</td><td>1,4</td></tr><tr><td>Zeer slecht</td><td>5,05</td></tr></table>	Redelijk tot zeer goed	79,37	Matig	14,18	Slecht	1,4	Zeer slecht	5,05
Redelijk tot zeer goed	79,37									
Matig	14,18									
Slecht	1,4									
Zeer slecht	5,05									
	13B. Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau van de kunstwerken.	Kwaliteitsniveau is gemiddeld								

Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	13.1 Het uitvoeren van het jaarlijks asfaltonderhoud.	Uitgevoerd.
	Het uitvoeren van wegreconstructies.	Uitgevoerd.
	De toestand van de kwaliteit van de wegen jaarlijks vastleggen.	Uitgevoerd.
	13.2 Het uitvoeren van het jaarlijks onderhoud aan de kunstwerken.	Uitgevoerd.
	Het uitvoeren van reconstructie van kunstwerken.	Uitgevoerd.
	De toestand van de kwaliteit van de kunstwerken 5- jaarlijks vast leggen.	Uitgevoerd.

Thema: 14. Verbeteren verkeersveiligheid voor gemotoriseerd en langzaam verkeer

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	14A. Het waterschap streeft naar een optimale verkeersveiligheid en een verkeersveilig gedrag. Er wordt gestreefd naar 0 verkeersslachtoffers in 2050 en een halvering in 2030 in aansluiting op de regionale slogan 'maak een punt van 0 verkeersslachtoffers'. Aansluiten bij de landelijke doelstelling voor ongevallen.	Conform
	14B. Verbeteren veiligheid schoolroutes.	Conform
	14C. Landschappelijke weginrichting die past bij de functie en leid tot een verbetering van de verkeersveiligheid en belevingswaarde.	Conform
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	14.1 Doorgaan met en versterken van de verkeersveiligheid alsmede vernieuwen van de infrastructuur daar waar het kan bij onderhoud en reconstructiewerkzaamheden. Dit met behulp van het beeldenboek en dwarsprofielen uit het verkeersveiligheidsplan. Uitvoeren kleine ingrepen op basis van klachten, ongevallen.	Conform
	14.2 Onderzoek naar de fietsroutes van scholieren in het middelbaar voortgezet onderwijs obv risico-	Conform

	analyse wegen (risicogestuurd). Op basis van het onderzoek maatregelen genereren om de veiligheid te verbeteren.	
	14.3 Evalueren maatregel uit het Beeldenboek.	Conform

Thema: 15. Stimuleren langzaam verkeer (fietsers en voetgangers)

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	15A. Stimuleren van langzaam verkeer Langzaam verkeer heeft positieve effecten op de kwaliteit van de leefomgeving, de bereikbaarheid van voorzieningen en de gezondheid van mensen. Een deel van de maatregelen is opgenomen in het provinciaal fietspadenplan.	Conform
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	15.1 Uitvoering van het provinciaal fietspadenplan 2012-2016. Het fietspad op de Molenkade Groot Ammers betreft het laatste fietspad dat wordt opgeleverd.	Fietspad Molenkade is opgeleverd. Fietspad Kerkweg-Middelweg is opgeleverd.
	15.2 Fietsplan 'Samen verder fietsen' 2016-2025.	Conform

Thema: 16. Het bereiken van samenhang tussen ruimte, economie en verkeer en vervoer

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	16A. Gebruik van de wegen in overeenstemming met de categorisering, passend binnen de regionale en sub regionale routenetwerken.	Conform
	16B. Goede bereikbaarheid Een afdoende bereikbaarheid van alle bestemmingen binnen het beheergebied op basis van de aanwezige infrastructuur.	Conform
	16C. Uitvoering geven aan de Regionaal Gebiedsagenda Mobiliteit en Verkeersveiligheid.	Conform

Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	16.1 Toetsen van bestemmingsplannen. Regelmatig evalueren van het 15 tons beleid.	16.1 Toetsen van bestemmingsplannen. Regelmatig evalueren van het 15 tons beleid.
	16.2 Werkzaamheden in de regio op elkaar afstemmen.	16.2 Werkzaamheden in de regio op elkaar afstemmen.
	16.3 Samenwerken binnen Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA) Concrete maatregelen uitvoeren	16.3 Samenwerken binnen Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA) Concrete maatregelen uitvoeren

Thema: 17. Zorg voor natuur en landschap

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	17A. Behoud en bevordering van Duurzaamheid, Biodiversiteit, Milieu, Aanzien en Leefbaarheid (Landschap, Natuur en Cultuurhistorie).	Continu
	17B. Duurzaam groenonderhoud.	Continu
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	17.1 Toepassen van zogenoemd functioneel groen voor de vergroting van de verkeersveiligheid.	Conform
	Het uitvoering geven aan het vastgestelde maai en afvoer beleid.	Conform
	17.2 Uitvoering van het beleidsplan. De wegbeplanting moet duurzaam, veilig en streekeigen zijn.	Conform

Thema: 18. Meewerken aan duurzaamheid en innovatieve projecten

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	18A. Besparing CO2 uitstoot door toepassing van lage temperatuur asfalt vanwege de grote CO2 reductie met deze mengsels is te bereiken Willen we de komende jaren ervaring opdoen met dit type asfalt (onderlagen).	Continu, zit in bestek.
	18B. Verwijderen van teerhoudend asfalt uit de keten.	Continu
	18C. Beter bereikbaar voor de burger	Continu
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	18.1 Opgenomen als continu bedrijfsvoering proces om laag	Conform

	temperatuur asfalt toe te passen op onderlagen.	
	18.2 Bij het uitvoeren van Duurzamere (stevigere) maatregelen wordt het teer vaak verwijderd uit de 'keten'. Streven naar het laaghangend fruit te plukken als het gaat om het verwijderen van teer uit de keten.	Conform, bijv. Grotewaard.
	18.3 Onderzoek naar impact omgevingswet.	Conform

Kostenontwikkeling en analyse programma Wegen

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Verschil	V/N
Kosten	8,8	9,2	9,4	9,3	0,1	V
Opbrengsten	-3,6	-2,7	-2,7	-3,00	0,3	V
Te dekken kosten	5,2	6,5	6,7	6,3	0,4	V
Inzet best. Reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Per saldo	5,2	6,5	6,7	6,3	0,4	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Verklaring resultaat 2021 op hoofdlijnen:

	Kosten		
•	Minder snoeiwerk uitgevoerd als gevolg van personeelsgebrek aannemers en een deel van kap en herplant essen is niet uitgevoerd vanwege uitblijven kapvergunning (i)	0,3	V
•	Lagere onderhoudswerkzaamheden kunstwerken wegenbeheer door personeelstekort bij aannemers (noodzakelijke werkzaamheden zijn uitgevoerd) (i)	0,1	V
•	Extra kosten inhuur personeel van derden vanwege niet invullen vacatures i.v.m. mogelijke overdracht wegentaak (i)	0,2	N
•	Hogere kosten gladheidsbestrijding a.g.v. meer strooiacties winter 2020-2021 (i)	0,1	N
	Opbrengsten		
•	Hogere vergoeding vanuit inliggende gemeenten voor onderhoud wegen door hogere indexering (s)	0,2	V
•	Per saldo overige opbrengsten (i)	0,1	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Wegen

INVESTERING	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Bruto	3,9	3,4	3,4	0,0
Subsidies/bijdragen	-3,9	-3,4	-3,3	-0,1
Netto	0,0	0,0	0,1	-0,1

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto-investeringen per programma per beheerproduct".

2.6 Programma Middelen

Visie

Op 28 maart 2019 is het nieuwe Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland geïnstalleerd. In het Bestuursakkoord 'Door water verbonden' is op hoofdlijnen vastgelegd welke ambitie het waterschap heeft en welke koers het wil varen in de bestuursperiode 2019 tot en met 2023. Het nieuwe bestuur kiest in het Bestuursakkoord expliciet om te vernieuwen. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de digitale transformatie die meer betekent dan 'digitalisering' en ervoor gaat zorgen dat onze manier van werken fundamenteel zal gaan veranderen. Dat betekent dat we ons daarop moeten voorbereiden. Een andere belangrijke ontwikkeling betreft de Omgevingswet die op 1 januari 2023 in werking treedt. Deze wet vraagt van ons om echt klantgedreven te gaan gedragen. Door regelgeving, vergunningverlening en handhaving komt het waterschap dichtbij voor burgers en andere belanghebbenden. Daar is een klantgerichte benadering in het bijzonder van belang. In dit verband is ook participatie een onderdeel van het Bestuursakkoord.

Beoogd effect

Een professionele organisatie gericht op doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van de kerntaken van het waterschap

Inhoud programma

Het programma Middelen betreft vier thema's:

- Bestuurlijke vernieuwing
- Digitale transformatie
- Omgevingswet
- Participatie

Bestuurlijke vernieuwing

Binnen het waterschap werken we vanuit een breed gedragen Bestuursakkoord. Het werken in gemeenschappelijkheid wordt ervaren als meerwaarde. Het Algemeen Bestuur kiest voor een heldere kaderstellende en controlerende rol met oog voor de belangen van mens en dier, voor ondernemers en overige stakeholders.

We werken vanuit een open houding, waarbij luisteren naar en openstellen voor elkaars afwegingen de basis is. Hierbij is verbinden de leidende term: werken aan een cultuur van verbinden, verbinden met elkaar, verbinden met de gebieden en verbinden met het Dagelijks Bestuur, dat de breed gedragen wensen herkent en vertaalt naar beleid. Zowel Algemeen Bestuur als Dagelijks Bestuur zijn zichtbaar in de gebieden door contact met bewoners en andere belanghebbenden. Daarbij legt het bestuur de verbinding onderling en met de ambtelijke organisatie van het waterschap. Het bestuur ontvangt, geeft door en ageneert. Vertrouwen is hierbij het keyword. Om te kunnen ontvangen, door te geven, maar ook in vertrouwen te agenderen bij het Dagelijks Bestuur. Hier past geen cliëntelisme, wel een nieuwsgierige en creatieve "handen uit de mouwen" houding.

Het Dagelijks Bestuur staat ook in 2021 meer en meer ten dienste van het Algemeen Bestuur, waarbij zij de ruimte heeft om binnen de vastgestelde kaders slagvaardig te handelen en waar geen kaders zijn deze te agenderen. Dit geschiedt op basis van wederzijds vertrouwen, waarbij de inhoudelijke argumenten vertrekpunt zijn. Zij zoekt actief de verbinding met het Algemeen Bestuur om de

kaderstellende en controlerende rol te faciliteren. Het “Overleg Fractievoorzitters-Dijkgraaf” neemt besluiten over zaken met betrekking tot het functioneren van het Algemeen Bestuur; de jaarkalender m.b.t. strategische onderwerpen, de voorbereiding van themabijeenkomsten, het bewaken van de actieve informatieplicht aan het Algemeen Bestuur, het kiezen van grote onderwerpen die zich lenen voor een werkatelier, de benoeming en het ontslag van commissieleden uit het Algemeen Bestuur, voordracht burgerleden in de commissies en de evaluatie van de vernieuwing van het bestuur. De voorzitters van de commissies hebben, in samenspraak met de voorzitter van het Algemeen Bestuur, een belangrijke rol in het voorbereiden van vergaderingen van commissies en het Algemeen Bestuur.

Het Dagelijks Bestuur fungeert ook in 2021 als ambassadeur van het waterschap namens het gehele Algemeen Bestuur. Oog voor (deel)belangen, draagvlak, actief luisteren en communiceren zijn hierbij de uitgangspunten. Zij treedt op als netwerkende verbinder, binnen en buiten het waterschap. Het Dagelijks Bestuur zal bij belangrijke thema’s al in de beeldvormende fase de verbinding maken met het Algemeen Bestuur. Het zijn de eerste stappen met en experimenten in het vernieuwen van het bestuur.

Integriteit is een regelmatig terugkerend onderwerp van gesprek, zodat bestuurders hun houding met elkaar blijven afstemmen. Het Algemeen Bestuur speelt een rol bij het jaarlijks evaluatief overleg over omgangsvormen en rolneming van de leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur zijn in 2021 zoals gebruikelijk tezamen verantwoordelijk om te werken aan een waterschap dat op de toekomst is voorbereid en kan worden doorgegeven aan generaties na ons.

Digitale transformatie

Als waterschap Rivierenland zijn we ons aan het voorbereiden op de uitdagingen die de digitalisering van de maatschappij met zich meebrengt. Zo raken bedrijfsprocessen steeds meer verweven met geautomatiseerde oplossingen, worden er steeds meer eisen gesteld aan digitalisering vanuit wet- en regelgeving (denk hierbij bijvoorbeeld aan de Omgevingswet of de zorgplicht), komen de ontwikkelingen op het gebied van IT steeds sneller op ons af en moeten we resoluut bestand zijn tegen alle kwetsbaarheden die de continuïteit van onze bedrijfsvoering in gevaar brengt. Ook zien we dat nieuwe technologieën het mogelijk maken om ons werk anders in te richten waarbij de burger c.q. klant steeds meer centraal komt te staan in ons werk. Burgerparticipatie bij dijkverzwaringstrajecten is hierbij een voorbeeld evenals de gevolgen van de omgevingswet.

Bij dit alles komt data van onze organisatie steeds meer centraal te staan. Niet alleen de data die nodig is voor onze reguliere processen, maar ook grote eigen en externe databronnen die we door middel van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie, machine learning en data-analytics, kunnen gaan inzetten, om veel meer proactief risico gestuurd te werken, zoals bijvoorbeeld het proactief onderhoud aan onze installaties waardoor we veel efficiënter met onze mensen en middelen om kunnen gaan. Robottechnologie zal steeds meer zijn intrede gaan krijgen. Al met al kan worden geconstateerd dat de ontwikkelingen in de Informatievoorziening/ Informatietechnologie steeds strategischer worden, waardoor er steeds meer vanuit een integrale visie ontwikkeld zal gaan worden.

Hierbij is het van groot belang dat de basis op orde moet zijn om uiteindelijk de digitale transformatie op een goede manier uit te voeren. De basis op orde heeft te maken met data, de technologie, de organisatie van de informatievoorziening (professionalisering, regie), maar ook met outsourcing die een belangrijke randvoorwaarde gaat zijn om onze kwetsbaarheden te minimaliseren en onze flexibiliteit te vergroten. Onderwerpen die vanuit een bestuurlijk perspectief van belang zijn in deze digitale transformatie zijn de digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven, het vormgeven van de integrale regie en onze kernprocessen raakt, de crisisbeheersing en het verhogen van doelmatig-

heid en transparantie. Verbinden, werken in ketens en gebiedsgericht zijn hierbij van groot belang. De digitale transformatie gaat ons hierbij op velerlei terreinen helpen om ons voor te bereiden op de toekomst.

Omgevingswet

Een belangrijke opgave voor Waterschap Rivierenland is de implementatie van de omgevingswet, die op 1 januari 2023 in werking treedt. De Wet heeft onder andere als uitgangspunt dat decentrale overheden hun regels over de fysieke leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Voor de waterschappen is het instrument hiervoor de waterschapsverordening. Voor Waterschap Rivierenland betekent het dat de Keur en de algemene regels moeten worden omgevormd tot de verordening (en toepasbare regels) en moet voldoen aan de digitale standaarden die nodig zijn voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Deze zullen voortaan continu worden bijgewerkt waardoor de implementatie ook grote gevolgen kent in de zogenaamde beheerfase.

Naast de technische omzetting gelden er ook andere uitgangspunten onder de Omgevingswet. Bijvoorbeeld dat de huidige praktijk rond aanvragen (te duiden als ‘nee, tenzij’) moet veranderen naar ‘ja, mits’. Niet langer staat controleren en toetsen voorop, maar meer regisseren en faciliteren. Met dit uitgangspunt moeten maatschappelijke doelstellingen makkelijker gerealiseerd worden.

Participatie

Waterschap Rivierenland werkt vanzelfsprekend samen met inwoners, medeoverheden en andere stakeholders bij de uitvoering van haar taken. Daar waar inwoners, ondernemers of andere stakeholders zelf taken kunnen oppakken, wil Waterschap Rivierenland dat stimuleren en het zelforganiserend vermogen vooral aanboren.

Bij de ontwikkeling van plannen van het waterschap werken we samen met partners om meekoppelkansen, binnen duidelijke (financiële) kaders met een heldere rolverdeling en vanuit een Watervisie voor de lange termijn, te verzilveren.

De afspraken in het Bestuursakkoord en evaluatie van de huidige participatiepraktijk zullen worden vertaald naar een geactualiseerd participatiebeleid. Daarin worden nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen meegenomen, zoals aansluiting bij de Omgevingswet, gebiedsgericht werken en omgevingsbewustzijn, een bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken (klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire economie e.a.), en verdere digitalisering.

Thema: 19. Bestuurlijke vernieuwing

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	19A. Modern waterschapsbestuur	Is in ontwikkeling en zou medio 2020 worden geëvalueerd. Dit is door Corona uitgesteld.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	19.1 Meer politiek debat	Ingezette bestuurlijke vernieuwing leidt tot meer debat en gesprekken. Bestuurlijke drukte ontstaat door meer overleggen in allerlei vormen: commissies, extra overleg fractievoorzitters, presidium. Ook een aantal (waaronder korte) overleggen inzake hoe doorgaan ten tijde van Corona, zij het vooral digitaal.
	19.2 Verbinding Algemeen en Dagelijks Bestuur	Bestuurlijke vernieuwing zorgt voor betere verbinding AB en CDH. Die betere verbinding begon in 2020 te groeien. Door

		Corona is e.e.a. vertraagd gezien de voorkeur voor fysiek bijeenkomen. Wel is er in januari een sessie geweest met het AB en een bijeenkomst met het CDH. Ook in juni staat een AB-bijeenkomst op stapel. Ondertussen zijn ook de fracties bezig met het onderwerp bestuurlijke vernieuwing. Wanneer het weer fysiek kan wordt dit alles weer geïntensiveerd.
--	--	---

Thema: 20. Digitale transformatie

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	20A. Betrouwbare, wendbare, richtinggevende en veilige informatievoorziening	Afgelopen jaar is er hard gewerkt om op het gebied van digitalisering en data een stabiel en toekomstbestendig fundament te maken. Hierin zijn goede stappen gezet. Er is evenwel nog veel werk te doen.
	20B. Een moderne datagestuurde organisatie die klantcentrisch denkt en handelt.	Zie bovenstaande opmerking.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	20.1 Basis op orde: Data	In het programma Data is gestart met voornamelijk de geografische opbouw van een centraal te gebruiken beheerregister. Naast inhoud is ook gewerkt aan een eenduidig sturingsmodel. De inbedding van dit model zal in 2022 zijn beslag krijgen.
	20.2 Basis op orde: Professionalisering, regie en outsourcing	Conform planning.
	20.3 Informatiebeveiliging op orde	De geaccordeerde plannen zijn in uitvoering. De cyberdreiging blijft onverminderd groot.
	20.4 Door ontwikkelen dienstverlening aan burgers en bedrijven	Gezien de vele uitdagingen op het gebied van digitalisering is besloten om dit programma in 2022 te starten.
	20.5 Realisatie concept van Integrale Regie	Conform planning.
	20.6 Proactief ondersteunen van Crisisbeheersing	Conform planning.
	20.7 Verhogen doelmatigheid en transparantie	In het kader van de professionalisering van de programmasturing zal de informatievoorziening meer worden afgestemd op de wensen van de gebruikers, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Thema: 21. Omgevingswet

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	21A. Waterschap Rivierenland werkt in 2025 naar de geest van de Omgevingswet. We zijn dan een klantgedreven organisatie die optimaal bijdraagt aan doelen voor de leefomgeving.	Conform planning.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	21.1 Een waterschapsverordening opstellen, in de geest van Omgevingswet	Conform planning.
	21.2 Aansluiten op het landelijk DSO met een gebruiksvriendelijk digitaal loket	Conform planning.
	21.3 Investeren in een klantgedreven dienstverlening	Conform planning.

Thema: 22. Participatie

Oordeel	Wat willen we bereiken?	Toelichting oordeel
	22A. In 2025 willen we als functionele overheid, werkend vanuit een cultuur van verbinden, een optimale netwerkpartner zijn die de realisatie van wateropgaven weet te verbinden aan bredere maatschappelijke opgaven en die ruimte biedt aan initiatieven van derden.	Conform planning.
Oordeel	Wat gaan we daarvoor doen?	Toelichting oordeel
	22.1 Actualisatie participatiebeleid	Het participatiebeleid is vastgesteld door het Algemeen Bestuur
	22.2 Aanbieden modulaire trainingen voor medewerkers	Conform planning
	22.3 Ontwikkeling netwerkpartnerschappen	Conform planning

	ten behoeve van participatie	
	22.4 Pilots uitvoeren met gebiedsgerichte participatie (ruimte voor bewonersinitiatieven)	Conform planning
	22.5 Themagerichte participatie opstarten	Conform planning

Grote projecten programma Middelen

Grote projecten	Gereed
Elektrificatie & renovatie JU-Smitgemaal, incl inrichten bezoekerscentrum	2022 (bezoekerscentrum ntb)

Kostenontwikkeling en analyse programma Middelen

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Verschil	V/N
Kosten	49,7	51,1	52,1	52,4	0,3	N
Opbrengsten	-4,9	-3,9	-3,9	-5,3	1,4	V
Te dekken kosten	44,8	47,2	48,2	47,1	1,1	V
Inzet best. Reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Per saldo	44,8	47,2	48,2	47,1	1,1	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Verklaring resultaat 2021 op hoofdlijnen:

Kosten		
• Calamiteit KIS: verwachte vergoeding vanuit HWBP voor onderzoekskosten (i)	0,8	V
• Lagere kosten huisvesting en interne faciliteiten a.g.v. corona (i)	0,4	V
• Project Uitvoering herinrichting Golfbaan Spijk: minder analysekosten door stabiele afscherming van het watersysteem en minder kosten voor toezicht (i)	0,2	V
• Afrekening 2020 Waterschapshuis (i)	0,2	V
• Applicatiebeheer: minder beheerkosten doordat diverse nieuwe applicaties niet of later in het jaar zijn geïmplementeerd. Daarnaast is minder uitbesteed softwarebeheer benodigd gebleken (i)	0,2	V
• Calamiteit informatiebeveiliging (i)	0,6	N
• Hogere kosten automatisering door uitloop projecten (i) en hogere licentie- en beheer- kosten voor nieuwe servers en software (s)	0,3	N
• Uitvoering Actieplan Informatieveiligheid 2021 (i)	0,3	N
• Lagere kapitaallasten door lagere projectrealisatie 2020 (i)	0,2	V
• Afdelingskosten/personeelskosten: met name reservering IKB	1,1	N
Opbrengsten		
• Verkopen overtollige gronden (i)	0,9	V
• Hogere legesopbrengst door toename aantal vergunningaanvragen (i)	0,2	V
• Geen opbrengsten dwangsommen 2021 (i)	0,1	N
• Bijdrage overhead van het Rijk: lagere declarabele overhead externe uren omdat deze regeling is afgeschaft voor nieuwe projectfasen (s)	0,1	N
• Afdelingskosten/personeelskosten: met name bijdrage van derden	0,6	V
• Per saldo overige voor- en nadelen	0,1	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Totaaloverzicht investeringen programma Middelen

INVESTERING	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Verschil
Bruto	5,0	7,5	3,0	4,5
Subsidies/bijdragen	-0,1	-0,1	-0,4	0,3
Netto	4,9	7,4	2,6	4,8

(Bedragen € x 1 mln.)

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar bijlage 12 "Toelichting bruto- investeringen per programma per beheerproduct".

2.7 Dekkings- en financieringsmiddelen

In de jaarrekening van waterschap Rivierenland zijn een aantal posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Hieronder volgt een overzicht van de posten:

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Verschil	V/N
Onvoorzien	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	-
Waterschapslasten eigen objecten	0,7	0,7	0,7	0,7	0,0	-
Bijdrage aan derden	0,1	0,3	0,0	0,1	0,1	N
Opbrengst overhead externe uren	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Vrijval voorziening onderhoud primaire waterkeringen	0,0	0,0	0,0	-1,8	1,8	V
Dividend NWB	-4,1	-3,0	-3,0	-3,4	0,4	V
Rente eigen fin middelen	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-
Opgelegde vergrijpboetes	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Kwijtschelding	5,4	5,9	5,9	4,9	1,0	V
Oninbaar	0,4	0,8	0,7	1,4	0,7	N
Opbrengst verkopen	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Dotatie aan bestemmingsreserve	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Onttrekking aan bestemmingsreserve	0,0	0,0	0,0	-0,4	0,4	V
Overig	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	V
Per saldo	1,6	5,4	4,3	1,4	2,9	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Analyse resultaat 2021 op hoofdlijnen:

Kosten		
• Frictiekosten centralisatie Aquon (i)	0,2	N
Opbrengsten		
• Vrijval voorziening onderhoud primaire waterkeringen	1,8	V
• Uitkering dividend Nederlandse Waterschapsbank (i/s)	0,4	V
• Resultaat kwijtschelding en oninbaar; zie toelichting paragraaf 1.7 Waterschapsbelastingen (i)	0,3	V
Inzet bestemmingsreserve		
• Onttrekking bestemmingsreserve oninbare vorderingen 2021 vanwege corona (i)	0,2	V
• Onttrekking bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie Aquon (i)	0,2	V

(Bedragen € x 1 mln.)

3 EXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S

3.1 Recapitulatie programmakosten

PROGRAMMA	EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Verschil	V/N
Waterveiligheid	Kosten	46,1	42,3	42,1	42,4	0,3	N
	Opbrengsten	-16,7	-15,3	-15,2	-15,9	0,7	V
	Te dekken kosten	29,4	27,0	26,9	26,5	0,4	V
	Inzet best. reserves	0,0	1,5	1,5	2,1	0,6	N
	Per saldo	29,4	28,5	28,4	28,6	0,2	N
Watersysteem	Kosten	57,1	61,4	61,4	62,5	1,1	N
	Opbrengsten	-1,6	-0,9	-0,9	-2,3	1,4	V
	Te dekken kosten	55,5	60,5	60,5	60,2	0,3	V
	Inzet best. reserves	-0,4	-0,3	-0,3	-0,1	0,2	N
	Per saldo	55,1	60,2	60,2	60,1	0,1	V
Waterketen	Kosten	62,5	60,8	61,1	65,4	4,3	N
	Opbrengsten	-2,5	-3,2	-3,4	-4,9	1,5	V
	Te dekken kosten	60,0	57,6	57,6	60,5	2,9	N
	Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
	Per saldo	60,0	57,6	57,6	60,5	2,9	N
Wegen	Kosten	8,8	9,2	9,4	9,3	0,1	V
	Opbrengsten	-3,6	-2,7	-2,7	-3,0	0,3	V
	Te dekken kosten	5,2	6,5	6,7	6,3	0,4	V
	Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
	Per saldo	5,2	6,5	6,7	6,3	0,4	V
Middelen	Kosten	49,7	51,1	52,1	52,4	0,3	N
	Opbrengsten	-4,9	-3,9	-3,9	-5,3	1,4	V
	Te dekken kosten	44,8	47,2	48,2	47,1	1,1	V
	Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
	Per saldo	44,8	47,2	48,2	47,1	1,1	V
Dekkingsmiddelen	Kosten	0,8	1,9	0,8	0,8	0,0	-
	Opbrengsten	0,4	3,5	3,5	1,0	2,5	V
	Te dekken kosten	1,2	5,4	4,3	1,8	2,5	V
	Inzet best. reserves	0,4	0,0	0,0	-0,4	0,4	V
	Per saldo	1,6	5,4	4,3	1,4	2,9	V
	Totale kosten	225,0	226,7	226,9	232,9	6,0	N
	Totale opbrengsten	-28,9	-22,5	-22,6	-30,5	7,9	V
	Belastingopbrengsten	-196,3	-201,2	-201,2	-204,1	-2,9	V
	Te dekken kosten	-0,2	3,1	3,1	-1,7	-4,8	V
	Inzet best. reserves	0,0	1,1	1,1	1,6	0,5	N
	Inzet egal. reserves	-9,8	-4,2	-4,2	-4,2	0,0	-
	Resultaat	-10,0	0,0	0,0	-4,3	4,3	V

(Bedragen € x 1 mln.)

3.2 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de controle van de jaarrekening controleert de accountant, zoals in de Waterschapswet is vastgelegd, zowel de rechtmatigheid als de getrouwheid van de financiële beheershandelingen.

Bij de rechtmatigheidscontrole gaat het onder meer om de vraag of de financiële beheers handelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansposten die in de jaarrekening zijn opgenomen, tot stand gekomen zijn binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hierin opgenomen programma's. Op grond hiervan dient er in de jaarrekening een analyse plaats te vinden met betrekking tot de rechtmatigheid van eventuele overschrijdingen op de lasten van de programma's (begrotingsrechtmatigheid).

Rechtmatigheid en programma's

Bij rechtmatigheid wordt een duidelijk onderscheid gemaakt in kosten en baten. De rechtmatigheid van het begrotingscriterium wordt specifiek getoetst op de kosten en niet op de baten. De vraag bij rechtmatigheid is derhalve of de kosten per programma binnen de begrote kosten zijn gebleven, onafhankelijk van het feit of een mogelijke kostenoverschrijding wordt gedekt door hogere baten.

Uit de recapitulatie van de programmakosten (zie paragraaf 3.1) blijkt dat er sprake is van een overschrijding van de programmakosten voor de programma's:

- Waterveiligheid	€ 0,3 miljoen
- Watersysteem	€ 1,1 miljoen
- Waterketen	€ 4,3 miljoen
- Middelen	€ 0,3 miljoen

Op basis van het begrotingscriterium is autorisatie van de hogere kosten door het Algemeen Bestuur noodzakelijk. In het besluit tot vaststelling en goedkeuring van de jaarrekening 2021 wordt daarom expliciet aan het Algemeen Bestuur autorisatie gevraagd voor bovenstaande kostenoverschrijdingen.

Voor de toelichting op de kostenontwikkeling wordt verwezen naar:

- paragraaf 2.2 programma Waterveiligheid
- paragraaf 2.3 programma Watersysteem
- paragraaf 2.4 programma Waterketen
- paragraaf 2.6 programma Middelen

3.3 Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), kortweg Wet normering topinkomens, is in 2013 in werking getreden.

Het doel van de WNT is het tegengaan van excessieve beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. In de WNT worden inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak, genormeerd en openbaar gemaakt.

Jaarlijks worden de bezoldigings-normen in een ministeriële regeling vastgesteld. In de WNT wordt expliciet bepaald dat ten aanzien van een waterschap enkel de secretaris-directeur wordt aangemerkt als topfunctionaris. Voor 2021 is het toegestane bezoldigingsmaximum € 209.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2021	
Bedragen x € 1	Z.C. Vonk
Functiegegevens	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	163.121
Beloningen betaalbaar op termijn	22.625
<i>Subtotaal</i>	<i>185.746</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.
Bezoldiging	185.746
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.
Gegevens 2020	
Bedragen x € 1	Z.C. Vonk
Functiegegevens	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	160.538
Beloningen betaalbaar op termijn	21.148
<i>Subtotaal</i>	<i>181.686</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000
Bezoldiging	181.686

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

4 TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGERS

In dit hoofdstuk wordt het resultaat per taak nader toegelicht.

4.1 Watersysteem

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Verschil	V/N
Netto kosten	114,7	119,0	119,5	118,2	1,3	V
Onvoorzien	0,0	0,4	0,0	0,5	0,5	N
Kwijtschelding en oninbaar	2,8	3,1	3,1	3,1	0,0	-
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-4,2	-3,0	-3,0	- 5,2	2,2	V
Belastingopbrengsten	-117,8	-119,9	-119,9	-122,6	2,7	V
Resultaat voor mutatie reserves	-4,5	-0,4	-0,3	-6,0	5,7	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-3,7	0,4	0,3	1,0	0,7	N
Saldo	-8,2	0,0	0,0	-5,0	5,0	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Waterveiligheid over wettelijke taken 0,5 V
- Aandeel verdeling programma Watersysteem over wettelijke taken 0,3 V
- Aandeel verdeling programma Waterketen over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken 1,3 V
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken 0,8 N

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 2 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheer-producten naar de taken.

Onvoorzien

Het resultaat op Onvoorzien wordt veroorzaakt door:

- De kosten van de calamiteit KIS drukken volledig op de taak watersysteem. In 2021 is bij budgetwijziging de volledige post onvoorzien van € 0,9 miljoen voor dit doel ingezet. De totale post onvoorzien van € 0,9 miljoen is evenwel samengesteld uit onvoorzien watersysteem (€ 441.000), onvoorzien zuivering (€ 423.000) en onvoorzien wegen (€ 36.000). De onttrekkingen van de posten onvoorzien zuivering en wegen zijn bij de jaarrekening gecorrigeerd en ten laste van de taak watersysteem gebracht. 0,5 N

Dividenden en overige algemene opbrengsten

Het resultaat op dividenden en overige algemene opbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Vrijval voorziening onderhoud primaire waterkeringen 1,8 V
- Uitkering Dividend Nederlandse Waterschapsbank. 0,4 V

Belastingopbrengsten

Het resultaat op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Hogere belastingopbrengsten huidig jaar (1,7 V) en voorgaande jaren (1,0 V) o.b.v. definitieve aanslagoplegging en prognoses BSR. 2,7 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het resultaat op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt veroorzaakt door:

- Onttrekking bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie Aquon 0,1 V
- Lagere onttrekking bestemmingsreserve afschrijving HWBP 0,6 N
- Lagere onttrekking bestemmingsreserve aanpak oeverafkalving 0,1 N
- Toevoeging bestemmingsreserve Baggeren vaarweg Linge 0,1 N

4.2 Zuivering

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Vershil	V/N
Netto kosten	73,5	72,4	72,5	74,9	2,4	N
Onvoorzien	0,0	0,4	0,0	-0,4	0,4	V
Kwijtschelding en oninbaar	2,8	3,3	3,3	3,0	0,3	V
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,8	-0,1	0,0	0,0	0,0	
Belastingopbrengsten	-70,5	-73,0	-73,0	-73,7	0,7	V
Resultaat voor mutatie reserves	5,0	3,0	2,8	3,8	1,0	N
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-5,7	-3,0	-2,8	-3,0	0,2	V
Saldo	-0,7	0,0	0,0	0,8	0,8	N

(Bedragen € x 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Watersysteem over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Waterketen over wettelijke taken 2,9 N
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken 0,4 V
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken 0,1 V

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 2 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheer-producten naar de taken.

Onvoorzien

Het resultaat op Onvoorzien wordt veroorzaakt door:

- De kosten van de calamiteit KIS drukken volledig op de taak watersysteem. In 2021 is bij budgetwijziging de volledige post onvoorzien van € 0,9 miljoen voor dit doel ingezet. De totale post onvoorzien van € 0,9 miljoen is evenwel samengesteld uit onvoorzien watersysteem (€ 441.000), onvoorzien zuivering (€ 423.000) en onvoorzien wegen (€ 36.000). De onttrekkingen van de posten onvoorzien zuivering en wegen zijn bij de jaarrekening gecorrigeerd en ten laste van de taak watersysteem gebracht. 0,4 V

Kwijtschelding en oninbaar

Het resultaat op kwijtschelding en oninbaar wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Resultaat kwijtschelding 2021 en reservering oninbaar heffingsjaren 2015-2021; zie toelichting paragraaf 1.7 Waterschapsbelastingen 0,3 V

Belastingopbrengsten

Het resultaat op belastingopbrengsten wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Hogere belastingopbrengsten huidig jaar (1,1 N) en voorgaande jaren (1,8 V) o.b.v. definitieve aanslagoplegging en prognoses BSR. 0,7 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het resultaat op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt veroorzaakt door:

- Onttrekking bestemmingsreserve oninbare vorderingen belastingen 2021 agv corona 0,2 V

4.3 Wegen

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Verschil	V/N
Netto kosten	6,9	8,5	8,6	8,2	0,4	V
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Kwijtschelding en oninbaar	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Dividenden en overige algemene opbrengsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Belastingopbrengsten	-8	-8,2	-8,2	-7,9	0,3	N
Resultaat voor mutatie reserves	-0,9	0,5	0,6	0,5	0,1	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-0,4	-0,5	-0,6	-0,6	0,0	-
Saldo	-1,3	0,0	0,0	0,1	0,1	V

(Bedragen € x 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten (op hoofdlijnen)

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Wegen over wettelijke taken 0,4 V
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken 0,0
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken 0,0

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 2 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheer-producten naar de taken.

Belastingopbrengsten

Het resultaat op belastingopbrengsten wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Hogere belastingopbrengsten huidig jaar (0,2 N) en voorgaande jaren (0,1 N) o.b.v. definitieve aanslagoplegging en prognoses BSR. 0,3 N

5 REKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de kosten- en opbrengstencategorieën, gerubriceerd in overeenstemming met de regeling Beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen (BBVW). Ter vergelijking zijn tevens de cijfers van de jaarrekening 2020 en de begroting 2021 opgenomen.

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 incl. wijzigingen	Rekening 2021	Vershil	V/N
Kostensoortgroepen						
Kapitaallasten	61,6	64,0	64,0	63,0	1,0	V
Personeelslasten	70,9	73,6	73,5	77,2	3,7	N
Goederen en diensten van derden	73,9	72,0	73,3	74,8	1,5	N
Bijdragen aan derden	9,3	8,8	8,4	9,5	1,1	N
Toevoegingen voorzieningen /onvoorzien	9,1	8,7	7,9	8,4	0,5	N
Totaal kosten	224,8	227,1	227,1	232,9	5,8	N
Opbrengstensoortgroepen						
Financiële baten	-4,4	-3,2	-3,2	-3,6	0,4	V
Personeelsbaten	-5,7	-5,5	-5,5	-6,5	1,0	V
Goederen en diensten aan derden	-14,7	-13,2	-13,1	-14,7	1,6	V
Bijdragen van derden	-6,6	-7,2	-7,3	-8,8	1,5	V
Waterschapsbelastingen	5,8	6,6	6,6	6,3	0,3	V
Onttrekkingen aan voorzieningen	-2,8	0,0	0,0	-2,7	2,7	V
Geactiveerde kosten	-0,4	-0,3	-0,3	-0,4	0,1	V
Totaal opbrengsten	-28,8	-22,8	-22,8	-30,5	7,7	V
Te dekken kosten	196,0	204,3	204,3	202,4	1,9	V
Inzet algemene/bestemmingsreserves	0,0	1,1	1,1	1,6	0,5	N
Gedekt door heffing Waterschapsbelastingen	-196,3	-201,2	-201,2	-204,1	2,9	V
Exploitatieresultaat	-0,3	4,2	4,2	-0,1	4,3	V
Toevoeging/onttrekking egalisatiereserve	-9,8	-4,2	-4,2	-4,2	0,0	-
Exploitatieresultaat te bestemmen	-10,1	0,0	0,0	-4,3	4,3	V

(Bedragen € x 1 mln.)

6 BALANS

6.1 Balans

ACTIVA	31-12-2021	31-12-2020
<i>Vaste activa</i>		
1. Immateriële vaste activa	41.015	42.132
2. Materiële vaste activa	526.473	519.881
3. Financiële vaste activa	513	759
Totaal vaste activa	568.001	562.772
<i>Vlottende activa</i>		
4. Voorraden	0	0
5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar	427.246	420.225
6. Kortlopende vorderingen	19.151	21.555
7. Overlopende activa	23.135	27.743
8. Liquide middelen	7	33
Totaal vlottende activa	469.539	469.557
Totaal activa	1.037.540	1.032.329
PASSIVA	31-12-2021	31-12-2020
<i>Vaste passiva</i>		
9. Eigen vermogen		
Algemene reserves	5.420	5.420
Egalisatiereserves	10.830	6.763
Bestemmingsreserves	5.039	1.640
Nog te bestemmen resultaat	4.266	10.071
Totaal eigen vermogen	25.555	23.894
10. Voorzieningen	13.448	17.863
11. Langlopende schulden > 1 jaar	888.435	925.165
Totaal vaste passiva	927.438	966.922
<i>Vlottende passiva</i>		
12. Netto vlottende schulden < 1 jaar	7.214	6.280
13. Overlopende passiva	102.888	59.127
Totaal vlottende passiva	110.102	65.407
Totaal passiva	1.037.540	1.032.329

(Bedragen € x 1.000)

6.2 Toelichting op de balans

Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen.

Immateriële en materiële vaste activa

Voor het beleid met betrekking tot activeren, waarderen en afschrijven van activa wordt verwezen naar de beleidsnota 'Waardering, activering en afschrijving van activa' die is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 27 november 2020 en met terugwerkende kracht per 1 januari 2020 van toepassing is.

Aanleiding tot aanpassing van de vigerende beleidsnota is het op 26 juni 2020 door het Algemeen Bestuur bij de behandeling van de voorjaarsnota genomen besluit tot toepassing van een alternatief activeringsbeleid met betrekking tot het zogenaamde projectgebonden aandeel HWBP per 1 januari 2020.

Daarnaast is de nota op onderdelen verduidelijkt. Hier is het beleid niet gewijzigd maar is de toelichting op het beleid aangepast. Dit betreft de toelichtingen bij de onderdelen:

- Grensbedrag voor activeren;
- Activeren van bijdragen eigen personeel;
- Te hanteren afschrijvingstermijnen;
- Verwerking activeren jaarkosten bij negatieve boekwaarde.

HWBP projectgebonden aandeel

Reguliere HWBP-projecten worden voor 90% bekostigd uit een bijdrage van het Rijk en de solidariteitsbijdrage van alle waterschappen samen. Het resterende deel van 10% betreft het Projectgebonden aandeel en wordt betaald door het waterschap die het betreffende project uitvoert. Als gevolg van pieken in de programmering en daarmee pieken in de projectuitgaven dreigde bij waterschap Rivierenland een situatie te ontstaan waarbij de totale afschrijvingslast van het projectgebonden aandeel van jaar tot jaar sterk zou fluctueren hetgeen zou leiden tot een bestuurlijk ongewenste ongelijkmatige lastenontwikkeling. In overleg met het HWBP-directie is naar mogelijkheden gezocht om dit zogenaamde bekostigingsprobleem op te lossen.

De uitgewerkte oplossingsrichting voor het bekostigingsprobleem is erop gericht om de afschrijvingslasten per jaar te egaliseren en te komen tot een zo stabiel mogelijk kostenniveau per jaar. Dit kan gerealiseerd worden door toepassing van een alternatief activeringsbeleid waarbij:

- De eigen bijdrage (het projectgebonden aandeel van 10%) wordt geactiveerd na afronding van een projectfase;
- Een bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP wordt ingesteld;
- Een jaarlijkse dotatie van de in de meerjarenbegroting van waterschap Rivierenland geraamde afschrijvingslast aan de bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP plaatsvindt;
- De werkelijke afschrijvingslast met ingang van het jaar na afronding van een projectfase aan de bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP wordt onttrokken.

Toepassing van de uitgewerkte oplossingsrichting voor het bekostigingsvraagstuk leidt tot een evenwichtigere lastenontwikkeling. Op grond hiervan heeft het algemeen bestuur van waterschap Rivierenland op 26 juni 2020 besloten met ingang van 2020 bovenstaande systematiek toe te passen waarbij het projectgebonden aandeel wordt geactiveerd na afronding van een projectfase en

vervolgens met ingang van het jaar volgend op de projectfaseafsluiting wordt afgeschreven in 5 gelijke termijnen.

De vastgestelde afschrijvingstermijnen:

Omschrijving	Afschrijvings- termijn in jaren
Kosten afsluiten geldlening	Exploitatie
Onderzoek en ontwikkeling	5
Bijdragen aan activa in eigendom derden	5*
Overige immateriële activa	
- peilbesluiten, waterakkoorden en monitoring	10
- Geactiveerde bijdragen aan het Rijk (o.m. Solidariteitsbijdrage HWBP)	5
- Meerjarige strategische beleidsplannen (o.m Waterbeheerprogramma)	5
- Toetsing waterkeringen	5
- Legger en beheerregisters	5
- Software	5
- Saneringsbaggeren	5
- Verkiezingen leden van het algemeen bestuur	4
- Overige	5
Materiële vaste activa	
Gronden en terreinen	
- onbebouwde gronden en terreinen	0
- ondergrond gebouwen	0
Vervoermiddelen	
- Tractie: Vrachtauto's, tractoren	8
Machines, apparaten en werktuigen	
- Tractie: Overig	8**
Bedrijfsgebouwen	
- Bouwkundig	30
- Installaties (afhankelijk van aard inst.)	5-10-15
- Inrichting	10
Woonruimten	
- Bouwkundig	30
- Installaties (afhankelijk van aard inst.)	5-10-15
- Inrichting	10
Grond-, weg- en waterbouwkundige objecten	
<i>Waterkeringen</i>	
- Primaire waterkeringen (kleidijken)	50
- Primaire waterkeringen (veendijken)	30
- Primaire waterkeringen (HWBP projectgebonden aandeel)	5
- Regionale waterkeringen	30
<i>Waterkeringen HWBP</i>	
- Primaire waterkeringen HWBP (projectgebonden aandeel)	5
<i>Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen</i>	
- Aanleg en verwerving watergangen	20
- Kunstwerken en gemalen bouwkundig	35
- Kunstwerken en gemalen elektromechanisch	15

Omschrijving	Afschrijvings- termijn in jaren
<i>Zuiverings-technische werken (transportstelsels, zuiveringsinstallaties, slibverwerkingsinstallaties)</i>	
- Bouwkundig	35
- Elektromechanisch	15
- IBA-inrichtingen	5
Wegen	
- Aanleg en verwerving (uitbreiding) wegnnet ***	20
Vaarwegen en havens	
- Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	20
- Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegbeheer	20
Overige materiële vaste activa	
- Hardware (Applicaties)	5
- Overige materiële vaste activa	o.b.v. verwachte gebruiksduur
* Termijn is gelijk aan de periode dat het actief naar verwachting door de derde zal worden geëxploiteerd. Indien de termijn niet bekend is, dan een afschrijvingstermijn hanteren van 5 jaar. ** In het huidige beleid kennen tractiemiddelen één afschrijvingstermijn van 8 jaar. Vanwege de diversiteit in de verschillende onderdelen wordt met ingang van 2016 bij de jaarlijkse kredietaanvraag van tractiemiddelen de specifieke afschrijvingstermijn opgenomen op basis van de verwachte gebruiksduur van het object. *** Alle kosten m.b.t. het onderhouden en verleggen van wegen (reconstructie en kunstwerken) worden conform de huidige gedragslijn ten laste van de exploitatie gebracht.	

Financiële vaste activa

Voor de financiële vaste activa gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

- Aandelen Nederlandse Waterschapsbank N.V. zijn gewaardeerd tegen nominale waarde;
- Aandelen in een slibverwerkingsbedrijf zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Debiteuren

Voor wat betreft debiteuren worden zo nodig individuele voorzieningen getroffen.

Langlopende verplichtingen

De langlopende verplichtingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige activa en passiva

De waardering van de overige activa en passiva geschiedt tegen nominale waarde.

Algemene reserves

De algemene reserves fungeren als een algemeen weerstandsvermogen en hebben geen specifieke bestemming. Zij dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, op te vangen.

Bestemmingsreserves

In tegenstelling tot de algemene reserves hebben de bestemmingsreserves wel een specifieke bestemming. De bestemmingsreserves kunnen worden onderscheiden in:

- Egalisatiereserves;
- Overige bestemmingsreserves.

Egalisatiereserves

Egalisatiereserves zijn reserves die zijn ontwikkeld ten behoeve van de tariefegalisatie in de planperiode c.q. de meerjarenraming. Per taak kent het waterschap egalisatiereserves. Bij de tariefegalisaties worden een drietal uitgangspunten gehanteerd:

- De opbrengst waterschapslasten is aan het eind van de planperiode in principe gelijk aan het kostenniveau;
- Er is sprake van een gelijkmatige tariefontwikkeling;
- Het niveau van de egalisatiereserve is aan het eind van de planperiode in principe nihil.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Resultaatbepaling

Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten;
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren;
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- Onttrekkingen aan de egalisatiereserve vinden plaats overeenkomstig het begrote nadelig resultaat.

Toelichting op de balans per 31 december 2021 (bedragen x € 1.000)

VASTE ACTIVA

	<u>01-01-2021</u>	Investerings	Bijdrage van derden	Afschrijvingen	Desinvesteringen /overboeking en	<u>31-12-2021</u>
1. Immateriële vaste activa						
Onderzoek en ontwikkeling	18			-18		0
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden	38.946	9.217		-10.084		38.079
Overige immateriële activa	3.168	922	-321	-833		2.936
1. Totaal immat. vaste activa	42.132	10.139	-321	-10.935	0	41.015
2. Materiële vaste activa						
Werken in exploitatie						
Gronden en terreinen	12.339	-288	-171	-17	0	11.863
Vervoermiddelen	2.693	455		-485	0	2.663
Machines, apparaten en werktuigen	13.881	3.703	-125	-2.130		15.330
Bedrijfsgebouwen	15.243	833		-1.132	-58	14.886
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:						
Waterkeringen	89.356	3.666	-1.045	-4.703	-528	86.746
Waterkeringen HWBP projectgebonden	9.151	143.002	-128.433	-1.551	0	22.169
Watergangen, waterkwantiteitskunstwerk en gemalen	143.429	23.176	-3.183	-12.043	-6.547	144.832
Zuiveringstechn. werken:						
Transportsystemen	66.561	4.249	-761	-4.867	0	65.182
Zuiveringsinstallaties	110.063	5.610		-10.040	0	105.633
Slibverwerkingsinstallaties	51.495	3.347		-3.390	0	51.453
Wegen	0	3.366	-851	0	-2.416	100
Vaarwegen en havens	2.253	22		-119	0	2.156
Overige materiële vast activa	3.415	525		-480	0	3.460
2. Totaal materiële vaste activa	519.881	191.666	-134.569	-40.957	-9.550	526.473
3. Financiële vaste activa						
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>						
Bedrijven	759				-246	513
Overheden						
<i>Leningen aan:</i>						
Ambtenaren						
3. Totaal financiële vaste activa	759				-246	513
Totaal vaste activa	562.772	201.805	-134.890	-51.892	-9.796	568.001
Zie bijlagen 1, 2, & 3						

(Bedragen € x 1.000)

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
4. Voorraden	0	0
5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar	427.246	420.225
6. Kortlopende vorderingen		
• Debiteuren algemeen	5.817	4.411
• Debiteuren verbonden partijen	120	235
• Voorziening debiteuren algemeen	-516	-516
• Debiteuren BSR	16.360	19.763
• Voorziening belastingdebiteuren BSR	-3.822	-2.736
• Nog te vorderen belastingen	1.192	398
Totaal per 31 december	19.151	21.555

(Bedragen € x 1.000)

5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar

Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 heeft het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen.

Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in juli 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%.

Als gevolg hiervan is gedurende enkele jaren sprake van overfinanciering van het waterschap. Het overschot wordt zoals de wet het voorschrijft aangehouden in 's Rijks schatkist.

Decentrale overheden moeten hun overtollige (liquide) middelen aanhouden in 's Rijks schatkist. Wel is sprake van een drempelbedrag. Indien overtollige middelen de omvang van de drempel niet overschrijden, mogen die middelen buiten de schatkist worden gehouden. De hoogte van deze drempel bedraagt tot 1 juli 2021 0,75% van het begrotingstotaal en als gevolg van aanpassing in de regelgeving m.i.v. 1 juli 2021 2,00% van het begrotingstotaal. De voor 2021 van toepassing zijnde drempelbedragen zijn:

1e halfjaar = 0,75% van € 227 miljoen = € 1,7 miljoen

2e halfjaar = 2,00% van € 227 miljoen = € 4,5 miljoen

De rekening-courant met de NWB is zodanig ingericht dat een overtollig saldo dagelijks wordt afgeroomd ten gunste van de schatkistrekening. Waterschap Rivierenland houdt derhalve geen middelen buiten de schatkist aan en blijft daarmee binnen de aangegeven drempelbedragen.

6. Kortlopende vorderingen

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening (half februari) stond van de genoemde debiteuren algemeen per 31 december 2021 nog een bedrag van € 3.146.000 open. Er zijn nog vorderingen van voor 1 januari 2021 voor een bedrag van € 981.000. In 2020 is hiervoor een voorziening gevormd van € 516.000. Per 31 december 2021 was een bedrag van € 6.759.000 direct opeisbaar en een bedrag van € 369.000 niet direct opeisbaar.

Van de debiteuren algemeen en debiteuren verbonden partijen in totaal € 5.937.000 heeft een bedrag van € 2.658.000 betrekking op vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen. Voor de openstaande vordering waarvoor het waterschap een risico loopt is een voorziening opgenomen.

7. Overlopende activa:

De vooruitbetaalde bedragen betreft voornamelijk leasekosten en verzekeringen.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
7. Overlopende activa		
• Vooruitbetaalde bedragen	543	491
• Nog door te storten debiteurenontvangsten BSR	3.914	3.818
• Nog te ontvangen subsidie dijkverbetering	10.538	11.802
• Nog te ontvangen subsidie en bijdragen overige projecten	4.521	3.855
• Overig nog te ontvangen inkomsten	3.619	7.777
Totaal per 31 december	23.135	27.743

(Bedragen € x 1.000)

Te declareren subsidie dijkverbetering

	Stand 1 januari 2021	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2021
Te declareren bij het Rijk						
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)		-3.760		12.547		8.788
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	11.000		-11.000			0
POV Macrostabieleit	63				-63	0
VZG deel Willemspolder POV Piping	32					32
KIS asfaltherstel e.a.	0			321		321
Dijkaanpassing Fluvia Tiel fase 1 (HWBP)	457			350		807
Gastvrije dijk (HWBP)	73			82		155
Future Dikes (HWBP)	33			53		86
Emissieloos bouwen (HWBP)		-75		89		14
Subtotaal te decl. bij het Rijk	11.658	-3.835	-11.000	13.442	-63	10.203
Te declareren bij de Provincie						
Wolferen Sprok (Wos)	144				-144	0
Subtotaal te decl. bij Provincie	144	0	0	0	-144	0
Te decl. overig						
Wolferen-Sprok Wos (HWBP)	0			335		335
Subtotaal te decl. diversen	0			335		335
Totaal nog te declareren	11.802	-3.835	-11.000	13.777	-207	10.538

(Bedragen € x 1.000)

In 2021 werd gewerkt aan de realisatie van dijkversterkingsprojecten die vallen onder de programma's HWBP-2 (100% subsidie), de innovatieprojecten (100% subsidie) en het nieuwe HWBP (90% subsidie). Aan het einde van de HWBP-2 projecten kan een tekort ontstaan en wordt een eindafrekening opgesteld. Voor het nieuwe HWBP worden de kosten per projectfase op basis van een bijbehorende kostenraming aan het begin van een projectfase afgerekend en ligt het risico van afwijking bij het waterschap. Soms moet het waterschap kosten voorfinancieren, bijvoorbeeld, omdat er voordat een beschikking is verleend wordt gestart met een projectfase of omdat tussenvakken worden meegenomen. Door de veelheid van projecten in verschillende fasen is het totaal van de verleende voorschotten groter dan het totaal van de voorfinancieringen. Zie hiervoor ook de specificaties onder 13 Overlopende passiva.

Te declareren subsidie overige projecten

	Stand 1 januari 2021	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2021
Te declareren bij het Rijk						
KRW Vispassages Noord-Brabant	0			265		265
A27 POS 001	7			18		25
A27 POS 002	8			461		469
A27 POS 003	0	-5		5		1
A27 POS 004	175			37	-212	0
A27 POS 005		-19		39		20
Calamiteit rapportage KIS	0			763		763
Subtotaal te decl. bij het Rijk	190	-24	0	1.588	-212	1.543
Te declareren bij de Provincie						
KRW vispassages Noord-Brabant	0	-320		444	-118	6
KRW Vispassages GLD	1.128			382	-815	695
KRW herprofilering Oevers	1.328			47	-248	1.127
Uitvoering waterplan Altena	43				-43	0
Uitvoering waterplan Maasdriel	47				-47	0
KRW/EVZ SOK GLD 2015-2021	102			174	-133	143
Uitvoering kadeverbetering Molenkade	111				-111	0
Monitoring HBO	16				-16	0
A5H: Kadeverb.1 ^e tranche +EVZ Achterwaterschap /dwarsgang Smoutjesvliet	40		-40			0
Fietspad kerkweg Alblasserdam	52					52
Bazeldijk	223			403	-363	263
Subtotaal te decl. bij de provincie	3.090	-320	-40	1.450	-1.894	2.286
Te declareren lagere overheden						
Inzam. &zuiv. Glastuinb. Bomm.	575					575
Uitv.waterplan Maasdriel	0			47		47
Uitv.waterplan Molenlanden	0			70		70
Subtotaal te decl. bij lagere overheden	575	0	0	117	0	692
Totaal nog te declareren	3.855	-344	-40	3.155	-2.106	4.521

De overige nog te ontvangen activa is gedaald van € 7.777.000 eind 2020 naar € 3.619.000 eind 2021. De eind 2020 nog te verwachten dividenduitkering van de Nederlandse Waterschapsbank ad € 4.100.000 is in 2021 ontvangen. De B.T.W.-teruggaafverzoeken van € 3.081.000 m.b.t. de Energiefabriek West en de zonnepanelenparken lopen nog.

8. Liquide middelen

	2021	2020
8. Liquide middelen		
• ING	0	4
• NWB	4	24
• Kas	3	5
Totaal per 31 december	7	33

(Bedragen € x 1.000)

VASTE PASSIVA

9. Eigen Vermogen

	Stand per 31-12- 2020	Bestemming resultaat 2020	Stand per 1-1-2021	Mutaties		Stand per 31-12- 2021	Voorlopig resultaat 2021	Stand per 31 december 2021
				Bij	Af	excl. resultaat bestemming		
Algemene reserves								
Zuiveringsheffing	2.168		2.168			2.168		2.168
Watersysteemheffing	2.981		2.981			2.981		2.981
Wegenbeheer	271		271			271		271
Totaal	5.420		5.420			5.420	0	5.420
Egalisatiereserves								
Zuiveringsheffing	3.589	-74	3.515		-2.744	770	-829	-59
Watersysteemheffing	1.760	7.077	8.837		-880	7.957	3.201	11.158
Wegenbeheer	1.414	1.268	2.682		-579	2.103	57	2.160
Totaal	6.763	8.271	15.034		-4.203	10.830	2.428	13.258
Bestemmingsreserves								
Vervroegde afschrijving investerings Waterkeringen	142		142		-30	112		112
Decentrale huisvesting	159		159		-159	0		0
Aanpak oeverherstel in A-watergangen	770		770			770		770
Schaderegeling Maaswerken	284		284			284		284
Klimaatadaptatie	140		140		-69	71		71
Egalisatie afschrijving HWBP	145		145	3.700	-1.551	2.294		2.294
Torwash onderzoek	0	242	242			242		242
Oninbare belastingen a.g.v. corona	0	400	400		-182	218		218
Frictiekosten centralisatie AQUON	0	1.158	1.158		-180	978		978
Baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek	0		0	70		70		70
Onderhoud primaire waterkeringen	0		0			0	1.838	1.838
Totaal	1.640	1.800	3.440	3.770	-2.171	5.039	1.838	6.877
Totaal Eigen Vermogen	13.823	10.071	23.894	3.770	-6.374	21.289	4.266	25.555

(Bedragen € x 1.000)

Het resultaat over 2021 bedraagt € 4.266.229. Voor een analyse hiervan wordt verwezen naar met name de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 van deze jaarstukken. Het resultaat 2020 was € 10.071.000 en is ten gunste/laste gebracht van de egalisatiereserves en drie bestemmingsreserves.

Voor een gedetailleerde toelichting per reserve wordt verwezen naar bijlage 4.

10. Voorzieningen

	Rubricering	Stand per 1 januari 2021	Mutaties		Stand per 31 december 2021
			Bij	Af	
Onderhoud primaire waterkeringen	Onderhoud	2.064		-2.064	0
Regeling personeel	Arbeid gerelateerd	490		-105	385
Pensioen voormalig bestuurders	Arbeid gerelateerd	5.986		-318	5.668
Baggeren	Baggeren & Saneren	6.722	5.020	-6.748	4.994
Flexibel personeel muskusratten bestrijding	Arbeid gerelateerd	87	200		287
Reconstructie wegen	Onderhoud	262	2.167	-2.256	173
Kunstwerken wegen	Onderhoud	1.059	363	-244	1.178
Baggeren wegsloten	Onderhoud	73	288	-217	144
Onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd	Onderhoud	173	76	-58	191
PBB (persoonsgebonden basis budget)	Arbeid gerelateerd	947	123	-642	428
Totaal Voorzieningen		17.863	8.237	-12.652	13.448

(Bedragen € x 1.000)

Het waterschap heeft voorzieningen gevormd voor in de toekomst verwachte kosten, zoals diverse onderhoudsvoorzieningen en arbeidsgerelateerde voorzieningen.

Het Meerjarenbaggerprogramma is in het Algemeen Bestuur van november 2021 vastgesteld. Eventuele budgettaire consequenties zullen worden verwerkt in de voorjaarsnota 2022.

Voorziening voormalig bestuurders: Op basis van de circulaire aanpassing pensioenen en inhoudingen APPA dient het Waterschap op aanvraag van een gewezen politieke ambtsdrager het opgebouwde pensioen over te dragen. Daarmee zijn de pensioenen direct opeisbaar. Dat houdt in dat de volledige verplichting (voorziening voormalige bestuurders) zo hoog dient te zijn als de actuariële berekening per 31 december 2021. Bij deze berekening wordt rekening gehouden met lang/kort levensrisico, rekenrente, wettelijke ingangsdatum e.d. Op basis van deze actuariële berekeningen bedraagt de verplichting ultimo 2021 € 5,7 miljoen. De stand van de voorziening was € 5,7 miljoen. Er heeft geen dotatie aan de voorziening plaatsgevonden.

De voorziening persoonsgebonden basisbudget (PBB) heeft een egaliserende functie. Medewerkers mogen in een periode van vijf jaar het PBB besteden aan ontwikkeling en vitaliteit. Het in enig jaar niet bestede deel van dit PBB wordt toegevoegd aan de voorziening ten behoeve van bestedingen in komende jaren binnen de geldende periode van 5 jaar.

Voor een gedetailleerde toelichting per voorziening wordt verwezen naar bijlage 4.

Opheffen voorziening 'Onderhoud primaire waterkeringen'

Bij de controle van deze jaarrekening heeft BDO accountants geconstateerd dat de voorziening 'Onderhoud primaire waterkeringen' in de praktijk niet meer het karakter heeft van een onderhoudsvoorziening met egaliserende werking, zoals omschreven in de Regeling Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). De voorziening dient om deze reden te worden opgeheven. Het saldo van de voorziening valt hierdoor vrij in het resultaat. Dit is verwerkt in de jaarstukken.

In de planperiode 2022-2027 zijn echter werkzaamheden gepland met dekking uit de voorziening primaire keringen. Gezien doel, aard en omvang van de beoogde werkzaamheden is het advies om

hiervoor een bestemmingsreserve ‘onderhoud primaire waterkeringen’ te vormen. Om een voorziening om te zetten naar een bestemmingsreserve zijn besluiten van het Algemeen Bestuur nodig.

Aan het Algemeen bestuur wordt daarom voorgesteld om de voorziening ‘Onderhoud primaire waterkeringen’ op te heffen, een nieuwe bestemmingsreserve ‘Onderhoud primaire waterkeringen’ te vormen en hieraan € 1.837.547 te doteren.

11. Langlopende schulden

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
11. Langlopende schulden > 1 jaar		
• Leningen NWB, ABP en gemeenten	925.165	436.121
• Nieuwe geldleningen	0	500.000
• Aflossingen langlopende leningen	-36.730	-10.956
Totaal per 31 december	888.435	925.165

(Bedragen € x 1.000)

De rentelast voor deze leningen is een bedrag van € 10.760.000. De gemiddelde rentevoet was 1,19% en gemiddelde looptijd van de leningen is 13,87 jaar. In 2021 is een bedrag van € 36.730.000 afgelost.

VLOTTENDE PASSIVA

12. Netto vlottende schulden

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
12. Netto vlottende schulden < 1 jaar		
• Rekening-courant NWB NV	0	0
• Kasgeldlening NWB NV	0	0
• Crediteuren	2.314	1.445
• Belastingen	4.108	4.058
• Pensioenfondsen	792	777
Totaal per 31 december	7.214	6.280

(Bedragen € x 1.000)

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening (half februari) stond van de genoemde crediteuren per 31 december 2021 nog een bedrag van ca. € 8.000 open.

13. Overlopende passiva

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
13. Overlopende passiva		
• Nog te betalen energiekosten	1.167	501
• Te betalen rente	4.755	4.922
• Te betalen salarissen	39	100
• I.K.B. verlof	6.184	3.842
• Wettelijk verlof	1.288	974
• Vitaliteitsuren	907	0
• Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering	74.373	42.946
• Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. overige projecten	8.120	3.100
• Vooruit ontvangen bedragen	1.082	845
• Belastingen B.T.W.	256	0
• Terug te betalen SDE subsidies zonneparken en WKK installatie	932	0
• Overige (o.a. nog te ontvangen facturen)	3.785	1.897
Totaal per 31 december	102.888	59.127

(Bedragen € x 1.000)

Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering

	Stand 1 januari 2021	Van overlopen de activa	Naar overlopend e activa	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2021
Vooruitontvangen van het Rijk						
Jannezand	218			-218		0
Gameren HWBP	3.251			-5.470	3.035	816
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	3.760		-3.760			0
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	0	-11.000		-65.133	115.212	39.078
Neder Betuwe Nebu (HWBP)	15.410			-6.389		9.021
Vianen (HWBP)	4.079			-3.279	568	1.368
Tiel (HWBP)	3.760			-2.176		1.584
Projectorg POV Piping (HWBP)	208			-8		200
Wolferen-Sprok Wos (HWBP)	334			-28.322	40.000	12.012
Ameide-Streefkerk HWBP	3.688			-2.213		1.475
Proj. overst activiteiten (HWBP)	646			-2.062	2.250	833
VZG deel POV Piping (HWBP)	118					118
Wegafbouw Werkendam	233			-233		0
Dvb Sterrenschans-Heteren	747			-330		417
Dvb Sprok-Sterrenschans H	1.169			-266		903
KIS restpunten	1.422			-29		1.393
KIS fase 2	1.446					1.446
KIS afwikkeling	150					150
Doortr.A15 Sterr.-Heteren HWBP	1.745					1.745
Emissieloos bouwen (HWBP)	75		-75			0
DuboCale Calc plan en real.fase (HWBP)	165			-47		118
Handr.duurz.en ruimte kwal.Dijken (HWBP)	160			-104		56
De innovatieversneller	0			-597	1.809	1.212
Subtotaal vooruitontvangen van het Rijk	42.784	-11.000	-3.835	-116.876	162.874	73.945
Vooruitontvangen Provincie						
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	19				66	85
Subtotaal vooruitontvangen Provincie	19	0	00	0	66	85
Vooruitontvangen overige openbare lichamen						
POV Macro stabiliteit	8			-21	12	0
Future Dikes (HWBP)	0				32	32
Vianen (HWBP)	0				6	6
Gorinchem Waardenburg GOWA	50					50
Wegafbouw Werkendam	29			-29		0
Subtotaal vooruitontvangen overige openbare lichamen	87	0	0	-50	50	88
Vooruitontvangen overig						
Gorinchem Waardenburg GOWA	50				185	235
Tiel	0			-27	40	13
KIS restpunten	6					6
Subtotaal overig	56			-27	225	254
Totaal vooruitontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering	42.946	-11.000	-3.835	-116.953	163.215	74.373

(Bedragen € x 1.000)

Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. overige projecten

	Stand 1 januari 2021	Van overlopen de activa	Naar overlopend e activa	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2021
Vooruitontvangen van de EU						
Life MICA (Muskusratten)	264			-280	663	647
Subtotaal vooruitontvangen EU	264			-280	663	647
Vooruitontvangen van het Rijk						
Noordwaard restpunten kades	1.359			-483		877
Noordwaard gem. Steurgat	112			-8		104
A27 POS 003	5		-5			0
A27 POS 005	19		-19			0
Subtotaal vooruitontvangen Rijk	1.495	0	-24	-491	0	981
Vooruitontvangen van de provincie						
KRW vispassages Noord-Brabant	320		-320			0
SOK/WOK Gelderland	122			-122		0
SOK Zuid-Holland t/m 2026	899				502	1.401
Gastvrije dijk SOK Gelderland	0				5.000	5.000
Planvorming klimaatadaptatie RvMV	0				10	10
A5H:Kadeverb.1e tranche +EVZ Achterwaterschap /dwarsgang Smoutjesvliet	0	-40			106	66
Subtotaal vooruitontvangen van de provincie	1.341	-40	-320	-122	5.618	6.477
Gasunie SSWN	0			-86	100	14
Totaal vooruitontvangen overig	0	0	0	-86	100	14
Totaal vooruitontvangen overige projecten	3.100	-40	-344	-979	6.381	8.120

(Bedragen € x 1.000)

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In deze balans zijn de volgende verplichtingen niet opgenomen:

Meerjarige leaseverplichtingen voor:

Omschrijving	Looptijd < 1jaar	Looptijd 1>5 jaar	Looptijd > 5 jaar
Leaseauto's	154	3.907	214
Facilitaire installaties	33	6	

(Bedragen € x 1.000)

GR Slibverwerking

Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. De bereidstelling ten aanzien van de BEC is niet omgezet in een feitelijke garantstelling. Dit betekent dat de GR per 31 december 2021 garant staat voor €22,7 miljoen uitstaande geldleningen. 4% van € 22,7 miljoen = € 0,9 miljoen. Waterschap Rivierenland staat mede garant voor het rekening courant saldo van HVC.

Garantstelling lening Unie van Waterschappen

In 2017 heeft de Unie van Waterschappen een lening o/g van € 6.013.269 aangegaan onder borgstelling van waterschappen. Het betreft een hypothecaire lening met gebouwen en terreinen als onderpand. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 240.531 en is ingegaan op 2 mei 2018. De overeengekomen rente ligt vast tot en met 2 mei 2042 en bedraagt 2,75% per jaar. In 2019 is niet extra afgelost of opgenomen. De contributiebijdrage van waterschap Rivierenland aan de Unie van Waterschappen bedraagt circa 6%.

Garantstelling lening AQUON

In 2011 is AQUON een lening aangegaan onder borgstelling van waterschappen. Het openstaande saldo van deze lening bedraagt per 31-12-2021 € 3.023.333. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 151.167. De overeengekomen rente bedraagt 0,46 procent en de lening heeft als einddatum 19-12-2041. In 2021 is niet extra afgelost of opgenomen. De contributiebijdrage van waterschap Rivierenland aan AQUON bedraagt circa 17% van het begrotingstotaal van AQUON.

Gebeurtenissen na balansdatum

N.v.t.

7. CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Waterschap Rivierenland te Tiel gecontroleerd.

WIJ CONTROLEERDEN	ONS OORDEEL
De jaarrekening bestaande uit: de exploitatierekeningen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten en opbrengstsoorten over 2021 (pagina nr. 81 tot en met 87); het overzicht van baten en lasten over 2021 (pagina nr. 88); de balans per 31 december 2021 en de toelichting (pagina nr. 89 tot en met pagina nr. 102); en een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving (pagina nr. 90 tot en met pagina nr. 93).	Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken op pagina nr. 81 tot en met pagina nr. 102 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van het Waterschap Rivierenland op 31 december 2021 in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Normenkader bij het Controleprotocol accountantscontrole jaarrekening 2021 Waterschap Rivierenland.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het 'controleprotocol accountantscontrole jaarrekening 2021 Waterschap Rivierenland' dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 september 2020 en de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Rivierenland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 2.271.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 5.2, lid 7 Waterschapsbesluit is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur vastgesteld bij AB-besluit van 25 september 2020.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 454.200 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
de bijlagen zoals opgesomd op pagina nr. 4 van de jaarstukken.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 109 lid 3 sub d van de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met artikel 98a Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van het waterschap zelf.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het 'controleprotocol accountantscontrole jaarrekening 2021 Waterschap Rivierenland' dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 25 september 2020, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

het identificeren en inschatten van de risico's

- ▷ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - ▷ dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur van het waterschap en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, datum

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. R.H. Bouman RA

8. BESLUIT TOT VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland

gelezen het voorstel van het college van dijkgraaf en heemraden d.d. 1 maart 2022,

gelet op het advies van de commissie(s) d.d. 28 maart 2022 en 29 maart 2022,

gelet op de desbetreffende bepalingen van de Waterschapswet en het algemeen reglement voor Waterschap Rivierenland;

besluit:

1. De rekening van lasten en baten over het dienstjaar 2021 als volgt vast te stellen:
 - a. het totaal van de kosten: € 232.858.743
 - b. het totaal van de opbrengsten: € 237.124.972
 - c. voordelig exploitatieresultaat: € 4.266.229
2. Het resterend voordelig exploitatieresultaat (= resultaat minus besluit 5b) ad € 2.428.682 ten laste/gunste te brengen van de egalisatiereserves:

Watersysteem	€ 3.200.672	voordelig
Zuivering	€ 829.268	nadelig
Wegen	<u>€ 57.278</u>	voordelig
Totaal	€ 2.428.682	voordelig
3. Kennis te nemen van het weerstandsvermogen van 0.75. In aanloop naar de voorjaarsnota 2022 de dialoog over weerstandscapaciteit te voeren en besluitvorming hieromtrent plaats te laten vinden bij de voorjaarsnota 2022.
4. De overschrijdingen op de lasten van de volgende programma's alsnog formeel te bekrachtigen:
 - Waterveiligheid € 0,3 miljoen
 - Watersysteem € 1,1 miljoen
 - Waterketen € 4,3 miljoen
 - Middelen € 0,3 miljoen
5. In te stemmen met het vormen/opheffen van de volgende voorzieningen en reserves:
 - a. Opheffen van de voorziening 'Onderhoud primaire waterkeringen' (saldo per 31-12-2021 bedraagt € 1.837.547);
 - b. Instellen van de bestemmingsreserve 'Onderhoud primaire waterkeringen' ten behoeve van toekomstig onderhoud aan waterkeringen en hieraan € 1.837.547 te doteren.
 - c. Opheffen van de bestemmingsreserve 'Decentrale huisvesting' (saldo per 31-12-2021 bedraagt € 0);
6. De kredietoverschrijdingen van de afgesloten projecten per 31 december 2021 van in totaal € 27.000 alsnog formeel te bekrachtigen (details in bijlage 11b van de jaarrekening).

aldus besloten in de vergadering d.d. 22 april 2022.

het algemeen bestuur voornoemd,

de secretaris-directeur

de voorzitter,

ir. Z.C. Vonk

prof. dr. J.C. Verdaas

Waterschap Rivierenland

BIJLAGEN

Bijlage 1 Staat van immateriële vaste activa

Omschrijving	Stand per 1-1-2021					Mutaties 2021						Stand per 31-12-2021						
	aanschaf	cumulatieve			boek-	Van MVA en	boek-	nieuw-	verkoop	ontvang-	afschrij-	aanschaf	cumulatieve			boek-	rente-	kapitaal-
	prijs	afschrij- ving	bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	waarde	aanpassingen uit 2020	waarde	bouw door derden	materiële vaste activa	en subsidie	ving	prijs	afschrij- ving	bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	waarde	lasten	lasten
bedragen x € 1.000					44196		44197											
Sluiten geldleningen & saldo agio/disagio	0	0	0	0			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	163	145	0	0	18	1	18	0	0	0	18	163	163	0	0	0	0	18
Geactiveerde bijdragen aan Rijk	78.972	40.026	0	0	38.946	0	38.946	9.217	0	0	10.084	88.189	50.110	0	0	38.079	812	10.896
Overige immateriële vaste activa	6.795	3.308	0	319	3.168	493	3.168	922	0	321	833	7.717	4.141	0	640	2.936	65	898
Totaal	85.930	43.479	0	319	42.132	494	42.132	10.139	0	321	10.935	96.069	54.414	0	640	41.015	877	11.812

Bijlage 2 Staat van materiële vaste activa

Omschrijving	Stand per 1-1-2021							Mutatie 2021							Stand per 31-12-2021							rente- lasten	kapitaal- lasten
	aanschaf prijs	afschrij- ving	cumulatieve bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde 31-12-2020	Naar IVA en aanpassingen uit 2020	boek- waarde 01-01-2021	nieuw- bouw door derden	Buiten- gebr.gest AW	ontvangen subsidie	over- boeking onderhan- den werk	afschrij- ving	Buiten- gebr.gest Afschr	bijdrage van voor- zieningen	aanschaf prijs	afschrij- ving	cumulatieve bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde				
bedragen x € 1.000																							
gronden en terreinen	15.017	880	107	1.691	12.339	0	12.339	-288	0	171	0	17	0	0	14.729	897	107	1.862	11.863	247	264		
vervoermiddelen	5.135	2.442	0	0	2.693	1	2.693	455	0	0	0	485	0	0	5.590	2.927	0	0	2.663	54	539		
machines, apparaten en werktuigen	19.239	5.043	0	315	13.881	-104	13.881	3.703	0	125	0	2.130	0	0	22.942	7.173	0	440	15.330	292	2.422		
bedrijfsgebouwen	35.538	15.226	286	4.783	15.243	1	15.243	833	0	0	0	1.132	0	58	36.371	16.358	344	4.783	14.886	291	1.423		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken																				0			
-waterkeringen	869.716	84.423	46.495	649.442	89.356	-8.552	89.356	3.666	0	1.045	0	4.703	0	528	873.382	89.126	47.023	650.487	86.746	1.663	6.366		
-waterkeringen HWBP projectgebouwen	162.772	4.509	0	149.112	9.151	8.553	9.151	143.002	0	128.433	0	1.551	0	0	305.774	6.060	0	277.545	22.169	306	1.857		
-watergangen, kunstwerken en gemiddeld	351.884	117.233	31.917	59.305	143.429	529	143.429	23.436	260	3.183	0	12.160	117	6.547	375.060	129.276	38.464	62.488	144.832	2.800	14.960		
Zuiveringstechnische werken																				0			
- transportsystemen	164.761	66.845	5.651	25.704	66.561	0	66.561	4.249	0	761	0	4.867	0	0	169.010	71.712	5.651	26.465	65.182	1.273	6.140		
- zuiveringsinstallaties	295.166	134.716	11.576	38.811	110.063	-3	110.063	5.610	0	0	0	10.040	0	0	300.586	144.756	11.576	38.621	105.633	2.104	12.144		
- slibverwerkingsinstallaties	86.061	28.539	0	6.027	51.495	-1	51.495	3.347	0	0	0	3.390	0	0	89.387	31.929	0	6.006	51.453	991	4.381		
wegen	12.069	335	10.607	1.127	0	1	0	3.366	0	851	0	0	0	2.416	15.435	335	13.023	1.978	100	1	1		
vaarwegen en havens	3.511	582	416	260	2.253	2	2.253	22	0	0	0	119	0	0	3.533	701	416	260	2.156	42	161		
overige materiële vaste activa	5.978	2.369	193	1	3.415	0	3.415	525	0	0	0	480	0	0	6.503	2.849	193	1	3.460	69	549		
Totaal	2.026.847	463.142	107.248	936.578	519.879	426	519.879	191.926	260	134.569	0	41.074	117	9.549	2.218.302	504.099	116.797	1.070.936	526.473	10.133	51.207		

Bijlage 3 Staat van financiële vaste activa

Omschrijving	Nominaal	Stand per 1-1-2021			Mutaties boekjaar 2020			Stand per 31-12-2021					Opbrengst in 2021
		Aanschaf-prijs	Cumulatieve herwaarder-dering / aflossing	Boek-waarde	Vermeer-dering	Herwaarder-dering	Verminder-dering	Aantal	Koers-waarde	Aanschaf-prijs	Cumulatieve herwaarder-dering / aflossing	Boekwaarde	
bedragen x € 1.000													
Deelnemingen en effecten													
Deelnemingen en aandelen													
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	15	0	15	0	0	0	132	100%	15	0	15	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	61	0	61	0	0	0	534	100%	61	0	61	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	15	0	15	0	0	0	132	100%	15	0	15	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	12	0	12	0	0	0	106	100%	12	0	12	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	1	0	1	0	0	0	5	100%	1	0	1	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	115	0	0	0	0	0	0	1	100%	0	0	0	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	293	0	293	0	0	0	2.585	100%	293	0	292	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	140	66	0	66	0	0	0	473	100%	66	0	66	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	4	0	4	0	0	0	35	100%	4	0	4	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	27	0	27	0	0	0	237	100%	27	0	27	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	4	0	4	0	0	0	35	100%	4	0	4	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	3	0	3	0	0	0	30	100%	3	0	3	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	1	0	1	0	0	0	10	100%	1	0	1	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	453,78	6	0	6	0	0	0	50	100%	6	0	6	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	140	6	0	6	0	0	0	40	100%	6	0	6	0
Verkoop aandelen NV SNB*													
Verkoop opbrengst termijn 4 + 5 (2021 + 2022)		4.371	4.125	246	0	0	246	0		4.371	4.371	0	0
Totaal		4.885	4.125	760	0	0	246	4.405		4.885	4.371	513	

Bijlage 4 Staat van reserves en voorzieningen

Bijlage 4 Staat van reserves en voorzieningen									
Omschrijving	Rubricering	Stand per	Res.best.	Stand per	Mutaties in 2021		Stand per		Stand per
		31-12-20	2020	01-01-21			31-12-21		31-12-21
		excl resultaat bestemming		incl resultaat bestemming	bij	af	excl resultaat bestemming	voorlopig resultaat	incl resultaat bestemming
ALGEMENE RESERVES									
Algemene reserve zuiveringsheffing		2.168		2.168			2.168		2.168
Algemene reserve watersysteemheffing		2.981		2.981			2.981		2.981
Algemene reserve wegenbeheer		271		271			271		271
Totaal algemene reserves		5.420	0	5.420	0	0	5.420	0	5.420
EGALISATIERESERVES									
Egalisatiereserve zuiveringsheffing		3.589	-74	3.515		2.744	770	-829	-59
Egalisatiereserve watersysteemheffing		1.760	7.077	8.837		880	7.957	3.201	11.158
Egalisatiereserve wegenbeheer		1.414	1.268	2.682		579	2.103	57	2.160
Totaal egalisatiereserves		6.763	8.271	15.034	0	4.203	10.830	2.428	13.258
BESTEMMINGSRESERVES									
Bestemmingsreserve vervroegde afschr invest waterkeringen		142		142		30	112		112
Bestemmingsreserve decentrale huisvesting		159		159		159	0		0
Bestemmingsreserve aanpak oeverherstel in A-watergangen		770		770			770		770
Bestemmingsreserve schaderegeling Maaswerken		284		284			284		284
Bestemmingsreserve klimaatadaptatie		140		140		69	71		71
Bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP		145		145	3.700	1.551	2.294		2.294
Bestemmingsreserve Torwash onderzoek		0	242	242			242		242
Bestemmingsreserve oninbare belastingen a.g.v. corona		0	400	400		182	218		218
Bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie AQUON		0	1.158	1.158		180	978		978
Bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek		0		0	70		70		70
<i>In te stellen bestemmingsreserve Onderhoud primaire waterkeringen</i>								1.838	1.838
Totaal bestemmingsreserves		1.640	1.800	3.440	3.770	2.171	5.039	1.838	6.877
TOTAAL EIGEN VERMOGEN		13.823	10.071	23.894	3.770	6.374	21.289	4.266	25.555
Voorziening primaire waterkering	Onderhoud	2.064		2.064		2.064	0		0
Voorziening regelingen personeel	Arbeidsgerelateerd	490		490		105	385		385
Voorziening pensioen voormalige bestuurders	Arbeidsgerelateerd	5.986		5.986		318	5.668		5.668
Voorziening baggeren	Baggeren en saneren	6.722		6.722	5.020	6.748	4.994		4.994
Voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding	Arbeidsgerelateerd	87		87	200		287		287
Voorziening reconstructie wegen	Onderhoud	262		262	2.167	2.256	173		173
Voorziening kunstwerken wegen	Onderhoud	1.059		1.059	363	244	1.178		1.178
Voorziening baggeren wegsloten	Onderhoud	73		73	288	217	144		144
Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd	Onderhoud	173		173	76	58	191		191
Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)	Arbeidsgerelateerd	947		947	123	642	428		428
Totaal voorzieningen		17.863	0	17.863	8.237	12.652	13.448	0	13.448
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN		31.686	10.071	41.757	12.007	19.026	34.737	4.266	39.003
bedragen * € 1.000									

Bijlage 4 Toelichting op de reserves en voorzieningen

	2021		2020
<u>Algemene reserves</u>			
De algemene reserves fungeren als een algemeen weerstandsvermogen en hebben geen specifieke bestemming. Zij dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, op te vangen.			
<u>Algemene reserve zuiveringsheffing</u>			
Saldo per 1 januari	2.168		2.472
Afroming	0		-/- 304
Saldo per 31 december	2.168		2.168
<u>Algemene reserve watersysteemheffing</u>			
Saldo per 1 januari	2.981		3.399
Afroming	0		-/- 418
Saldo per 31 december	2.981		2.981
<u>Algemene reserve wegenbeheer</u>			
Saldo per 1 januari	271		309
Afroming	0		-/- 38
Saldo per 31 december	271		271
Bij de Jaarrekening 2021 is de jaarlijkse risico-inventarisatie uitgevoerd en het weerstandvermogen berekend. De saldi van de algemene reserves zijn toereikend om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard op te vangen.			
<u>Bestemmingsreserves</u>			
In tegenstelling tot de algemene reserves hebben de bestemmingsreserves wel een specifieke bestemming. De bestemmingsreserves kunnen worden			
- Egalisatiereserves; - Overige bestemmingsreserves.			
<u>Egalisatiereserves</u>			
Egalisatiereserves zijn reserves die zijn ontwikkeld ten behoeve van de tariefegalisatie in de planperiode c.q. de meerjarenraming. Per taak kent het waterschap egalisatiereserves. Bij de tariefegalisaties worden een drietal uitgangspunten gehanteerd:			
1. De opbrengst van de waterschapslasten is aan het einde van de planperiode in principe gelijk aan het kostenniveau. 2. Er is sprake van een gelijkmatige tariefontwikkeling. 3. Het niveau van de egalisatiereserve is aan het eind van de planperiode in principe nihil.			
<u>Egalisatiereserve zuiveringsheffing</u>			
	2021		2020
Saldo per 1 januari	3.515		8.965
Toevoeging	0		304
Begrote onttrekking	-/- 2.744		-/- 5.680
Nog te bestemmen resultaat	-829		-74
Saldo per 31 december (incl resultaatbestemming)	-59		3.515
<u>Egalisatiereserve watersysteemheffing</u>			
Saldo per 1 januari	8.837		5.052
Toevoeging	0		418
Begrote onttrekking	-/- 880		-/- 3.710
Nog te bestemmen resultaat	3.201		7.077
Saldo per 31 december (incl resultaatbestemming)	11.158		8.837
<u>Egalisatiereserve wegenbeheer</u>			
Saldo per 1 januari	2.682		1.803
Begrote onttrekking	-/- 579		-/- 427
Toevoeging	0		38
Nog te bestemmen resultaat	57		1.268
Saldo per 31 december (incl resultaatbestemming)	2.160		2.682
<u>Overige bestemmingsreserves</u>			
Overige bestemmingsreserves zijn reserves gevormd ten behoeve van een specifiek benoemd doel.			
Deze worden op de volgende pagina's nader toegelicht.			

Bestemmingsreserve vervroegde afschrijvingen investeringen waterkeringen

Deze bestemmingsreserve is in 2005 gevormd ter gedeeltelijke compensatie van het vervallen in dat jaar van zowel de rijksbijdrage Delta wet Grote Rivieren als de onderhoudsbijdrage van de provincie. De reserve wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de afschrijving van investeringen van waterkerings zorg.

Saldo per 1 januari	142		178
Onttrekking	-/- 30		-/- 36
Saldo per 31 december	112		142

Bestemmingsreserve Decentrale huisvesting

Deze reserve wordt gevormd uit de verkoopopbrengst van panden die in het kader van het project decentrale huisvesting worden verkocht. Deze middelen worden gebruikt ter gedeeltelijke dekking van investeringen van aan te passen nieuwe decentrale locaties (AB-besluit 22-06-2007).

Saldo per 1 januari	159		72
Onttrekking	-/- 159		-/- 313
Toevoeging	0		400
Saldo per 31 december	0		159

Bestemmingsreserve aanpak oeverherstel in A-watergangen

Ten behoeve van een projectmatige aanpak van herstel oevers langs A-watergangen en voor het herstel van grondkeringen (damwanden) langs het gestuwde niet bevaarbare deel van de Linge is in totaal over een periode van 10 jaar een budget nodig van € 3,2 miljoen. Hiervan is € 2,0 miljoen opgenomen als extra kosten. Het resterende bedrag van € 1,2 miljoen wordt gedekt uit de bestemmingsreserve.

Saldo per 1 januari	770		770
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	770		770

In 2021 zijn er geen uitgaven ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

Bestemmingsreserve schaderegeling Maaswerken

Deze bestemmingsreserve is bij de besluitvorming inzake de resultaatbestemming 2011 gevormd.

Het uitvoeren van het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute-aanvulling I zorgt ervoor dat het Maaspeil in enkele stappen in totaal met 30 cm wordt verhoogd in de stuwpannen Grave en Sambeek. Dit leidt mogelijk tot natschade. Daarnaast voert het waterschap als gevolg van de peilopzet in dit gebied maatregelen uit waardoor mogelijk schade optreedt. Voor de betrokkenen in het gebied zal het niet altijd duidelijk zijn door welke overheid hun schade (gedeeltelijk) vergoed kan worden. Daarom hebben de waterschappen en Rijkswaterstaat Maaswerken de intentie uitgesproken om de eventuele verzoeken om schadevergoeding die betrekking hebben op dit gebied gezamenlijk te behandelen. Met de bestuursovereenkomst wordt geregeld dat het waterschap de verzoeken om schadevergoeding behandelt en besluiten hierover neemt. Waterschap Rivierenland heeft hiervoor in 2011 € 293.000 ontvangen van Rijkswaterstaat. Ter dekking van de eventueel te maken kosten door waterschap Rivierenland is deze bestemmingsreserve gevormd.

Saldo per 1 januari	284		284
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	284		284

In 2021 zijn er geen uitgaven ten laste van deze bestemmingsreserve gebracht.

Bestemmingsreserve klimaatadaptatie

Deze bestemmingsreserve is bij de besluitvorming inzake de resultaatbestemming 2017 gevormd.

Op 24 februari 2017 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de koers klimaatadaptatie.

Onderdeel van deze koers is de instelling van een stimuleringsregeling voor initiatieven van burgers/ particulieren, vanuit het inzicht dat kleinschalige klimaatinitiatieven bijdragen aan het terugbrengen van de kwetsbaarheid van ons gebied. Dit kan zijn voor groene daken, het opvangen en hergebruiken van regenwater, het vergroenen van de buurt, afkoppelen, enzovoort. Deze stimuleringsregeling geldt voor initiatieven van stedelingen, dorpelingen en mensen op het platteland (evt. in collectief verband) en is daarmee een instrument die onze zichtbaarheid bij de burger kan vergroten. Vanuit het waterschap is als eerste inleg voor de regeling eenmalig € 500.000 beschikbaar gesteld. De bestemmingsreserve is gevormd vanuit de egaliseringsreserve van de taak Watersysteem.

Saldo per 1 januari	140		307
Onttrekking	-/- 69		-/- 167
Saldo per 31 december	71		140

In 2021 is een bedrag van € 69.054,95 ten laste van de bestemmingsreserve gebracht.

Bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP

De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de voorjaarsnota 2020 op 26 juni 2020.

De pieken in de programmering HWBP en daarmee pieken in de projectuitgaven leiden tot een sterk fluctueren van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het programma HWBP, dusdanig dat er geen sprake meer is van een gelijkmatige lastenontwikkeling. De bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP is ingesteld om de afschrijvingslast van het programma HWBP gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Saldo per 1 januari	145		0
Toevoeging	3.700		2.300
Onttrekking	-/- 1.551		-/- 2.155
Saldo per 31 december	2.294		145

Bestemmingsreserve Torwash onderzoek

Het Algemeen Bestuur heeft op 19 februari 2021 ingestemd met het voorstel om deel te nemen aan het Torwash demonstratie onderzoek. Op deze wijze levert waterschap Rivierenland haar bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe sifverwerkingstechnieken en geven we invulling aan het thema toekomstgericht investeren in kennis en technologie uit de Strategie slibbeindverwerking 2021-2035. Onze deelname bestaat uit een eenmalige financiële bijdrage en het meedoen in het onderzoek. De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de jaarrekening 2020 op 23 april 2021.

Saldo per 1 januari	0		0
Toevoeging	242		0
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	242		0

Bestemmingsreserve oninbare belastingen a.q.v. corona

Na het ontstaan van de coronacrisis zijn maandelijks de belastingontvangsten gemonitord. Mede door de genomen maatregelen bij aanvang van de crisis, is er geen sprake van een substantiële afwijking in het aantal verzoeken om uitstel van betaling of betalingsregeling. Wel zijn de totaalbedragen die met deze regelingen zijn gemoeid fors toegenomen. In deze fase leidt dit niet tot een concrete afname van de verwachte belastingopbrengsten. Ook is op dit moment geen sprake van een toename van het aantal faillissementen in ons gebied. Dit is in lijn met het landelijk beeld. Nu het zich laat aanzien dat de crisis langer aanhoudt, neemt het risico op faillissementen en bedrijfsbeëindigingen toe met als mogelijk gevolg een toename van de oninbaarheid van belastingen. Voorgesteld is een bestemmingsreserve voor oninbare belastinginkomsten als gevolg van corona in te stellen. Gebaseerd op de verhouding tussen de bedragen die zijn gemoeid met uitstel van betaling en betalingsregelingen is een bestemmingsreserve van € 400.000 gevormd. De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de jaarrekening 2020 op 23 april 2021.

Saldo per 1 januari	0		0
Toevoeging	400		0
Onttrekking	-/- 182		0
Saldo per 31 december	218		0

Bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie AQUON

In 2020 heeft het Algemeen Bestuur van AQUON besloten tot centralisatie van haar laboratoria. Dit houdt in dat de locaties Tiel en Leiden de komende jaren worden verkocht en dat er een nieuw laboratorium op een nog nader te bepalen locatie zal worden gebouwd. De bouw staat gepland voor 2024. Door centralisatie kan AQUON beter invulling geven aan haar vastgestelde strategie en dat tegen lagere kosten. De financiële consequenties van de investering in de nieuwbouw en de toekomstige besparingen op de exploitatie zijn reeds verwerkt in de meerjarenraming van de begroting 2021 van waterschap Rivierenland. Aan het centralisatieproces zijn naast de investering ook eenmalige frictiekosten verbonden. Het betreft bouw-gerelateerde kosten (die niet geactiveerd worden) en kosten voor afvloeiing van personeel. De frictiekosten worden naar rato verdeeld over de deelnemende waterschappen. Het aandeel van waterschap Rivierenland bedraagt in totaal € 1.158.000, verdeeld over de planperiode.

Zoals aangekondigd bij de 2e bestuursrapportage 2020 van WSRL is voorgesteld om voor de frictiekosten een bestemmingsreserve te vormen. De reden hiervoor is dat het nieuwbouwproces en de afvloeiing van personeel nog veel onzekerheden kennen, die effect kunnen hebben op de omvang en de timing van de frictiekosten. Om ongewenste schommelingen in de exploitatie van waterschap Rivierenland te voorkomen, is voorgesteld om voor de frictiekosten een bestemmingsreserve te vormen uit het voordelig resultaat 2020 van € 1.158.000.

De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de jaarrekening 2020 op 23 april 2021.

Saldo per 1 januari	0		0
Toevoeging	1.158		0
Onttrekking	-/- 180		0
Saldo per 31 december	978		0

Bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linde/Kanaal van Steenenhoek

In 2021 is de overeenkomst voor uitvoering van vaarweg- en nautisch beheer tussen waterschap Rivierenland en de provincie Zuid-Holland geactualiseerd. De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de 2^e bestuursrapportage op 26 november 2021.

Saldo per 1 januari	0		0
Toevoeging	70		0
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	70		0

(In te stellen) Bestemmingsreserve Onderhoud primaire waterkeringen

Onderdeel van de besluitvorming van deze jaarrekening 2021 op 22 april 2022 is het voorstel om een bestemmingsreserve te vormen t.b.v. toekomstig onderhoud aan primaire waterkeringen en hiervoor € 1.838 van het resultaat 2021 te bestemmen.

Saldo per 1 januari	0		0
Toevoeging bij resultaatbestemming	1.838		0
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	1.838		0

Voorzieningen

	2021	2020
<u>Voorziening Onderhoud Primaire waterkeringen</u>		
Deze voorziening is in 2005 gevormd ter dekking van toekomstige kosten voor bijzonder onderhoud aan primaire waterkeringen. De voorziening is algemeen van aard en toekomstige kosten m.b.t. grootschalig onderhoud primaire waterkeringen komen ten laste van deze voorziening.		
Saldo per 1 januari	2.064	4.367
Toevoeging	0	0
Onttrekking	-/- 226	-/- 2.303
Opheffen voorziening	-/- 1.838	0
Saldo per 31 december	0	2.064
De onttrekking aan de voorziening onderhoud primaire waterkeringen heeft betrekking op: - KIS asfaltherstel -/- € 301.797; - Onderhoud instandhouding van de waterontspanners is € 210.685; - Oplossen van schades na afronden dijkversterkingsprojecten € 174.936; - Aanpak wellen Oensel € 142.456.		
<u>Opheffing voorziening</u> Bij de controle van deze jaarrekening heeft BDO accountants geconstateerd dat de voorziening 'Onderhoud primaire waterkeringen' in de praktijk niet meer het karakter heeft van een onderhoudsvoorziening met egaliserende werking, zoals omschreven in de Regeling Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). Deze voorziening dient daarom te worden opgeheven. Het saldo van de voorziening ad € 1.838k valt als gevolg van het opheffen vrij in het resultaat.		
<u>Voorziening regelingen personeel</u>		
Deze voorziening is bedoeld voor de verplichtingen aan voormalig personeel.		
Saldo per 1 januari	490	466
Toevoeging	0	222
Onttrekking	-/- 105	-/- 198
Saldo per 31 december	385	490
In 2021 is een bedrag van € 104.708 aan kosten inzake verplichtingen voormalig personeel ten laste van de voorziening gebracht.		
<u>Voorziening pensioen voormalige bestuurders</u>		
De voorziening dient ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van voormalige bestuursleden. Het betreft hier bestuursleden die al pensioen ontvangen en bestuursleden die hier in de toekomst aanspraak op maken.		
Saldo per 1 januari	5.986	6.150
Toevoeging	0	147
Onttrekking	-/- 318	-/- 311
Saldo per 31 december	5.668	5.986
<u>Voorziening baggeren</u>		
In 2006 is besloten deze voorziening in het leven te roepen om te komen tot: meer efficiënte en effectieve wijze van afwikkeling van baggerprojectadministraties; voorkoming jaarlijkse kostenschommelingen in de exploitatie; en voorkomen financiële mee- en tegenvallers bij het opstellen van de jaarrekening (AB-besluit d.d. 24-08-2006).		
Saldo per 1 januari	6.722	7.613
Toevoeging	5.020	5.455
Onttrekking	-/- 6.748	-/- 6.346
Saldo per 31 december	4.994	6.722
<u>Voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding</u>		
In 2007 is de Visie Muskusrattenbestrijding 2007-2016 ingevoerd. De hoofdlijn van de visie gaat uit van het terugbrengen van de basisbezetting met de mogelijke inhuur van externe krachten door het terugbrengen van het budget personeelskosten dat door het terugbrengen van de basisformatie niet wordt gebruikt, te storten in een daartoe ingestelde voorziening. Deze voorziening is bedoeld om pieken in het muskusrattenbeheer op te kunnen vangen door het inhuren van externe krachten. Op 1-1-2012 is het nieuwe samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer Rivierenland van start gegaan. Het nieuwe samenwerkingsverband heeft op 28 oktober 2011 in een Bestuurlijk overleg muskusrattenbeheer besloten tot instelling van deze voorziening met een maximum tot € 800.000. De jaarlijkse groei is gesteld op 2,5% van de begroting met een maximum van € 200.000.		
Saldo per 1 januari	87	195
Toevoeging	200	0
Onttrekking	0	-/- 108
Saldo per 31 december	287	87
In 2021 is een vanuit het resultaat van muskusrattenbeheer een bedrag € 200.000 toegevoegd aan de voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding.		

	2021	2020
<u>Voorziening reconstructie wegen</u>		
Bij het uitvoeren van wegreconstructies kan het aantal kilometers en daarmee de uitgaven per jaar sterk fluctueren. Dit wordt beïnvloed door de zwaarte van de maatregel en de lengte van de weg. Om de kosten voor de reconstructie van wegen gelijkmatig te spreiden over de jaren is in 2011 een voorziening wegreconstructie gevormd.		
Saldo per 1 januari	262	728
Toevoeging	2.167	2.123
Onttrekking	-/- 2.256	-/- 2.589
Saldo per 31 december	173	262
<u>Voorziening kunstwerken wegen</u>		
Om de kosten voor de nieuwbouw van kunstwerken wegen gelijkmatig te spreiden over de jaren is een voorziening nieuwbouw kunstwerken wegen gevormd.		
Saldo per 1 januari	1.059	741
Toevoeging	363	363
Onttrekking	-/- 244	-/- 45
Saldo per 31 december	1.178	1.059
<u>Voorziening baggeren wegsloten</u>		
Er is in totaal 420 km wegsloot in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden waarvoor waterschap Rivierenland een gedeelde onderhoudsplicht heeft. Conform de diepte schouw regeling dienen de weg-slots eens in de 15 jaar in samenwerking met de andere ingelanden gebaggerd te worden. Omdat het aantal kilometer jaarlijks te baggeren wegsloot sterk fluctueert, fluctueren ook de bijbehorende beno-dig-de budgetten. Om geen effecten te hebben op de jaarlijkse lastenheffing is besloten tot het vormen van een voor-ziening.		
Saldo per 1 januari	73	707
Toevoeging	288	281
Onttrekking	-/- 217	-/- 915
Saldo per 31 december	144	73
<u>Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd</u>		
Het kantoorgebouw Blomboogerd in Tiel is sinds 2007 in gebruik genomen. De komende jaren zullen de eerste inventaris vervangingen en vervangingen van (onderdelen van) gebouwinstallaties moeten worden uitgevoerd. Voor het onderhoud aan het kantoorgebouw zal er worden gewerkt met een meerjarig onderhoudsplan (mjob periode 2014 t/m 2024). Omdat de onderhoudskosten aan het kantoorgebouw per jaar aanzienlijk fluctueren, is voorgesteld deze voorziening in het leven te roepen.		
Saldo per 1 januari	173	175
Toevoeging	76	76
Onttrekking	-/- 58	-/- 78
Saldo per 31 december	191	173
<u>Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)</u>		
Het persoonsgebonden basisbudget (PBB) heeft betrekking op een periode van 5 jaar waarin de medewerker dit mag besteden. Het in enig jaar niet bestede PBB binnen deze periode wordt toegevoegd aan de voorziening t.b.v. toekomstige bestedingen van dit PBB-budget. De voorziening heeft het doel om niet gelijkmatige besteding van het PBB binnen de periode op te vangen en heeft daarmee een egaliserende functie.		
Saldo per 1 januari	947	473
Toevoeging	123	474
Onttrekking	-/- 642	0
Saldo per 31 december	428	947

Bijlage 5 Staat van vaste schulden 2021

Geldgever	Aangegaan lenings- bedrag	Annuitair Lineair Fixe	Rente percen- tage	Loop- tijd	Datum opname lening	Dagen tot vervaldag	Dagen na vervaldag	Totaal dagen	Reeds verval- len ter- mijnen	Nog te verval- len ter- mijnen	Stand per 01-01-2021	Vermeerdering	Vermindering	extra aflossingen	Stand per 31-12-2021	Transitorische rente per 31-12-2020	Transitorische rente per 31-12-2021	Ten laste van het boekjaar komende rente	Betaalde rente 2021	Aflossings- verplichting 2022	Resterende looptijd in jaren
GELDLENINGEN NWB																					
Nederlandse Waterschapsbank 2008	10.000.000	Fixe	4,750	15	18-04-08	107	253	360	13	2	10.000.000	0	0	0	10.000.000	333.819	333.819	475.000	475.000	0	2
Nederlandse Waterschapsbank 2010	10.000.000	Fixe	3,530	12	01-07-10	180	180	360	11	1	10.000.000	0	0	0	10.000.000	176.500	176.500	353.000	353.000	10.000.000	1
Nederlandse Waterschapsbank 2011/ 27143	20.000.000	Fixe	4,010	25	18-03-11	77	283	360	10	15	20.000.000	0	0	0	20.000.000	644.611	630.461	805.850	820.000	0	15
Nederlandse Waterschapsbank 2012	10.000.000	Fixe	4,230	30	01-07-12	180	180	360	9	21	10.000.000	0	0	0	10.000.000	211.500	211.500	423.000	423.000	0	21
Nederlandse Waterschapsbank 2012	16.000.000	Fixe	4,233	30	01-12-12	330	30	360	9	21	16.000.000	0	0	0	16.000.000	55.240	56.440	664.080	662.880	0	21
Nederlandse Waterschapsbank 2013 7 maart 2013	6.000.000	Fixe	2,260	9	07-03-13	65	300	365	8	1	6.000.000	0	0	0	6.000.000	111.452	111.452	135.600	135.600	6.000.000	1
Nederlandse Waterschapsbank 2013 27 juni 2013	9.000.000	Fixe	4,237	30	27-06-13	177	188	365	8	22	9.000.000	0	0	0	9.000.000	193.630	196.411	378.711	375.930	0	22
Nederlandse Waterschapsbank 2013 1 december 201	17.000.000	Fixe	4,248	30	01-12-13	334	31	365	8	22	17.000.000	0	0	0	17.000.000	61.334	61.334	722.160	722.160	0	22
Nederlandse Waterschapsbank 2014 1 februari 2014	16.000.000	Fixe	4,192	30	01-02-14	31	334	365	7	23	16.000.000	0	0	0	16.000.000	603.506	613.755	666.165	655.916	0	23
Nederlandse Waterschapsbank 2014 1 juli 2014	7.000.000	Fixe	4,300	30	01-07-14	181	184	365	7	23	7.000.000	0	0	0	7.000.000	151.737	151.737	301.000	301.000	0	23
Nederlandse Waterschapsbank lening 2015	6.000.000	Fixe	4,203	30	01-03-15	59	306	365	6	24	6.000.000	0	0	0	6.000.000	215.944	211.417	253.053	257.580	0	24
Nederlandse Waterschapsbank lening 2015	6.000.000	Fixe	4,353	30	01-03-15	59	306	365	6	24	6.000.000	0	0	0	6.000.000	218.962	218.962	261.180	261.180	0	24
Nederlandse Waterschapsbank lening 2015	7.000.000	Fixe	4,353	30	01-03-15	59	306	365	6	24	7.000.000	0	0	0	7.000.000	255.456	255.456	304.710	304.710	0	24
Nederlandse Waterschapsbank lening 2015	7.000.000	Fixe	4,353	30	01-03-15	59	306	365	6	24	7.000.000	0	0	0	7.000.000	255.456	255.456	304.710	304.710	0	24
Nederlandse Waterschapsbank lening 2015	6.000.000	Fixe	4,390	26	01-07-15	181	184	365	6	20	6.000.000	0	0	0	6.000.000	132.782	132.782	263.400	263.400	0	20
Nederlandse Waterschapsbank lening 2015	7.000.000	Fixe	4,390	26	01-07-15	181	184	365	6	20	7.000.000	0	0	0	7.000.000	154.913	154.913	307.300	307.300	0	20
NWB lening 2016 fixe (jaar 2016)	25.000.000	Lineair	1,252	15	01-07-16	181	184	365	5	10	18.333.333	0	1.666.667	0	16.666.666	115.710	105.191	219.014	229.533	1.666.667	10
Nederlandse Waterschapsbank lening 2018	35.000.000	Lineair	1,633	15	29-06-18	179	186	365	3	12	30.333.333	0	2.333.333		28.000.000	252.422	233.004	475.927	495.344	2.333.333	12
Nederlandse Waterschapsbank 2017	40.000.000	Lineair	1,463	15	01-07-17	181	184	365	4	11	32.000.000	0	2.666.667		29.333.333	236.004	216.337	448.493	468.160	2.666.667	11
Nederlandse Waterschapsbank 2019	37.000.000	Lineair	-0,070	10	29-11-19	332	33	365	2	8	33.300.000	0	3.700.000		29.600.000	-2.107	-1.873	-23.076	-23.310	3.700.000	8
Nederlandse Waterschapsbank 2019	13.424.822	Fixe	1,675	27	16-12-19	350	15	365	2	25	13.424.822	0	0		13.424.822	9.241	9.241	224.866	224.866	0	25
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593	Fixe	1,510	28	16-12-19	350	15	365	2	26	27.864.593	0	0		27.864.593	17.291	17.291	420.755	420.755	0	26
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593	Fixe	1,465	30	16-12-19	350	15	365	2	28	27.864.593	0	0		27.864.593	16.776	16.776	408.216	408.216	0	28
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593	Fixe	1,442	31	16-12-19	350	15	365	2	29	27.864.593	0	0		27.864.593	16.513	16.513	401.807	401.807	0	29
Nederlandse Waterschapsbank 2019	37.271.873	Fixe	2,845	29	16-12-19	350	15	365	2	27	37.271.873	0	0		37.271.873	43.577	43.577	1.060.385	1.060.385	0	27
Nederlandse Waterschapsbank 2020	100.000.000	Lineair	-0,025	5	08-04-20	97	268	365	1	4	100.000.000	0	20.000.000		80.000.000	-18.356	-14.685	-21.329	-25.000	20.000.000	4
Sub-totaal	531.290.474										508.257.140	0	30.366.667	0	477.890.473	4.463.912	4.413.767	10.233.978	10.284.123	46.366.667	
MEDIUM TERM NOTE NWB																					
Nederlandse Waterschapsbank 2020	400.000.000	Fixe (5 jaar)	0,000	11	01-09-20	243	122	365	0	6	400.000.000	0	0		400.000.000	0	0	0	0	0	11
GELDLENINGEN (overige financiële instellingen)																					
ASN 2008/ ASN250	10.000.000	Fixe	4,710	15	22-04-08	111	249	360	13	2	10.000.000	0	0	0	10.000.000	325.775	325.775	471.000	471.000	0	2
Nationale-Nederlanden Levensverzekeringsmaatscha	1.815.706	Lineair	6,870	25	01-03-96	60	300	360	25	0	181.512	0	181.512	0	0	10.392	0	2.078	12.470	0	0
BNG 1999	4.537.802	Lineair	5,015	25	08-06-99	157	203	360	22	3	726.048	0	181.512	0	544.536	20.532	15.399	31.278	36.411	181.512	3
BNG-134093 L-Lening 40.108227 7 maart 2013	6.000.000	Fixe	2,060	8	07-03-13	65	300	365	8	0	6.000.000	0	6.000.000	0	0	101.589	0	22.011	123.600	0	0
Sub-totaal	22.353.508										16.907.560	0	6.363.024	0	10.544.536	458.288	341.174	526.368	643.481	181.512	
TOTAAL GENERAAL	953.643.982										925.164.700	0	36.729.691	0	888.435.009	4.922.199	4.754.941	10.760.346	10.927.604	46.548.179	

Bijlage 6 Berekening van het rente-omslagpercentage 2021

Bedragen x €

Renteberekening

Op te brengen rente

Rente opgenomen geldleningen 2021	10.760.346	
Af: ontvangen rente uitgeleende gelden 2021	<u>0</u>	
Subtotaal		10.760.346

Rente van per 1 januari 2021

Beschikbare reserves en voorzieningen 0,6% van € 41.758.380,47	<u>250.550</u>	
Subtotaal		250.550

Rente rekening courant 2021	0	
Rente kortlopende geldleningen	0	
Boeterente vervroegde aflossing	0	
Invorderingsrente	0	
Overige rentebaten	<u>0</u>	0

Totaal op te brengen rente via rente-omslagpercentage 11.010.896

Basis rente-omslag

Rente om te slaan over boekwaarde :	11.010.896	
Restant boekwaarde per 1 januari incl. herwaardering	562.063.379	
Investeringsboekjaar (50%)	<u>28.716.150</u>	
Restant boekwaarde per 1 januari incl. herwaardering		590.779.529

Op te brengen rente/restant boekwaarde 1,86 %

Bijlage 7 Staat van personeelslasten

Bedragen x € 1.000,-

		Salarisen & uitkeringen vast personeel	Sociale lasten	Overige personeels lasten	Personeel van derden	Totaal jaarrekening	Totaal begroting
		2021	2021	2021	2021	2021	2021
20000	Bestuur	719	5	9	2	735	800
	Totaal bestuur	719	5	9	2	735	800
15000	Strategie en Beleid	5.851	1.762	203	599	8.415	7.467
16000	Omgeving en Communicatie	5.384	1.622	150	314	7.470	7.256
17000	Informatie en Digitalisering	4.885	1.463	133	1.247	7.728	7.385
18000	Bedrijfsvoering	4.387	1.317	1.371	464	7.539	7.167
21000	Afdeling Weg en Waterbouw	4.802	1.450	151	122	6.525	6.976
22000	Afdeling Technische projecten	3.376	1.009	129	19	4.533	4.418
23000	Afdeling Technische installaties	7.439	2.202	502	603	10.746	9.557
24000	Afdeling Onderhoud & Peilbeheer	7.183	2.138	354	769	10.444	9.591
28000	Afdeling Muskusrattenbeheer	4.598	1.375	234	24	6.231	6.137
29000	Vergunningen Toezicht Handhaving (A)	3.367	1.009	103	471	4.950	4.864
91000	Ondernemingsraad	44	13	12	-	69	82
92000	Concerncontrol	466	131	29	-	626	623
92050	Programmamanager (S)	111	29	3	-	143	137
93000	CIO (S)	116	30	14	-	160	144
93050	Strategisch adviseur	110	30	1	-	141	141
	Totaal afdelingen	52.119	15.580	3.389	4.632	75.720	71.945
90000	Directieraad	588	126	16	-	730	764
	Totaal directieraad	588	126	16	-	730	764
99100	Voormalig personeel (1)	37	14	5	-	56	-
	Totaal voormalig personeel	37	14	5	-	56	-
	Totaal personeelslasten	53.463	15.725	3.419	4.634	77.241	73.509

Bijlage 8 Staat van personele sterkte

Organisatie eenheid / afdeling	Formatie in fte op 31-12-2021 vast	Formatie in fte op 31-12-2021 tijdelijk	Formatie in fte op 31-12-2021 Totaal
Afdeling Strategie en Beleid	81,9		81,9
Afdeling Omgeving en Communicatie	77,9	0,7	78,6
Afdeling Informatie en Digitalisering	72,2	1,0	73,2
Afdeling Bedrijfsvoering	70,8	2,8	73,6
Afdeling Weg en Waterbouw	79,7	1,7	81,4
Afdeling Technische projecten	50,6	2,0	52,6
Afdeling Technische installaties	121,1	4,6	125,7
Afdeling Beheer en Onderhoud	123,5	1,0	124,5
Afdeling Muskusrattenbeheer	96,3		96,3
Afdeling Vergunningen Toezicht en Handhaving	54,6	8,0	62,6
Ondernemingsraad	0,5		0,5
Controlling	5,8		5,8
Senior Programmamanager HWBP	1,0		1,0
Chief Information Officer	1,0		1,0
Strategisch adviseur	1,0		1,0
Directieraad	3,0	1,0	4,0
Participatie wet	0,3		0,3
Totaal	841,2	22,8	864,0

Bijlage 9 mutaties ten laste van Onvoorzien 2021

Afdeling / projectonderdeel	Omschrijving	Bedrag
Calamiteit rapportage KIS	Calamiteit KIS, onderzoek waterveiligheid Lekdijk fase 2	€ 900.000
	Totaal ten laste van onvoorzien	€ 900.000

Bijlage 10 Liquiditeitspositie en Renterisico

	Omschrijving bedragen x € 1.000	2021				
		maand	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1.	Vlottende (korte) schuld	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	4.179
		3	25	51	20	0
2.	Vlottende middelen	1	-406.112	-404.071	-415.943	-430.582
		2	-392.649	-423.863	-405.249	-487.579
		3	-383.251	-408.347	-388.841	-427.253
3.	Netto vlottende schuld (+) / Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	1	-406.112	-404.071	-415.943	-430.582
		2	-392.649	-423.863	-405.249	-483.400
		3	-383.226	-408.296	-388.821	-427.253
4.	Gemiddeld netto vlottende schuld (+) / Gemiddeld overschot vlottende midd. (-)		-393.996	-412.077	-403.337	-447.078
5.	Kasgeldlimiet		52.300	52.300	52.300	52.300
6a.	Ruimte onder de kasgeldlimiet (5-4)		446.296	464.377	455.637	499.378
6b.	Overschrijding van de kasgeldlimiet (5-4)					
	Kasgeldlimiet					
7.	Begrotingstotaal 2021		227.042			
8.	Ministerieel vastgesteld percentage		23%			
	Kasgeldlimiet: 7 x 8		52.300			

Renterisico op de vaste schuld

Omschrijving bedragen x € 1.000		Renterisico 2021
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	67.000
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2	Renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	67.000
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld totaal	0
3b	Nieuw uitgezette langlopende leningen	0
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	0
5	Betaalde aflossingen	36.730
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
7	Renterisico op de vaste schuld (2+6)	67.000
8	Renterisiconorm	68.113
9a	Ruimte onder de renterisiconorm (8-7)	1.113
9b	Overschrijding renterisiconorm (7-8)	
Berekening renterisiconorm		
10	Omvang begroting 2021	227.042
11	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	30%
12	Renterisiconorm: (10 x 11:100)	68.113

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2021	Realisatie (bruto) tm 2021	Krediet saldo per 31-12-2021
Programma Waterveiligheid						
1015000	100362	Overstromingsmodellen	Actief	300	287	13
Totaal 1015000				300	287	13
1113000	100366	Toetsing reg. keringen ZH	Afsluiten	845	838	7
Totaal 1113000				845	838	7
1121000	100542	Wegafbouw Werkendam (inclusief Wegafbouw HOP)	Afsluiten	1.266	1.035	231
1121000	100572	Dijkaanpassing Fluvia Tiel fase 1	Actief	1.200	894	306
Totaal 1121000				2.466	1.929	537
1121020	100480	Dijkversterking Gorinchem-Waardenburg (Gowa)	Actief	424.763	130.241	294.522
1121020	100481	Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	Actief	309.067	46.164	262.903
1121020	100483	Dijkversterking Wolferen-Sprok (Wos)	Actief	204.562	55.435	149.127
1121020	100485	Dijkversterking Neder-Betuwe (Nebu)	Actief	61.805	21.093	40.712
1121020	100486	Dijkversterking Gameren	Actief	9.960	8.918	1.042
1121020	100487	Dijkversterking Tiel	Actief	14.582	8.514	6.068
1121020	100488	Dijkversterking Vianen	Actief	19.173	16.590	2.583
1121020	100489	Dijkversterking Ameide Streefkerk	Actief	21.688	7.192	14.496
1121020	100491	Dijkversterking Sprok Sterreschans	Actief	4.160	1.682	2.478
1121020	100492	Dijkversterking Sterreschans Heteren	Actief	6.705	2.221	4.483
1121020	100493	Dijkversterking Waalfront	Actief	1.700	1.294	406
1121020	100496	Dijkversterking Steurgat	Afsluiten	10.050	8.103	1.947
1121020	100499	Dijkversterking Jannezand	Afsluiten	4.100	2.646	1.454
1121020	100500	Dijkversterking Kinderdijk Schoonhovenseveer (KIS)	Afsluiten	153.599	151.179	2.420
1121020	100517	POV Macrostabiliteit	Afsluiten	26.853	26.802	51
1121020	100527	Projectorg POV-Piping	Afsluiten	3.568	3.395	173
1121020	100553	Solidariteitsbijdrage HWBP	Actief	76.376	74.463	1.913
1121020	100556	Project Overstijgende Activiteiten	Actief	7.929	4.314	3.615
1121020	100654	Gastvrije Waaldijk	Actief	5.399	282	5.117
1121020	100730	KIS Restpunten	Actief	3.381	1.806	1.575
1121020	100731	KIS Fase 2	Actief	2.820	-1.999	4.819
1121020	100744	KIS Afwikkeling werkzaamheden Duiss von Damm (Lekdijk 24A)	Actief	153	13	140
1121020	100745	Doortrekking A15 Sterreschans-Heteren P1190, project 22BX	Actief	2.023	83	1.940
1121020	100774	Future Dikes (HWBP)	Actief	5.020	86	4.934
1121020	100775	Emissieloos bouwen	Actief	91	89	2
1121020	100776	DuboCalc plan- en realisatiefase	Actief	105	50	55
1121020	100777	Handreiking duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit dijken	Actief	215	112	103
1121020	100801	De innovatie versneller	Actief	4.697	597	4.100
1121020	100859	Programmasturing HWBP/ASH	Actief	1.500	0	1.500
Totaal 1121020				1.386.043	571.367	814.676
1122000	100541	Noordwaard restpunten kades	Actief	2.230	1.375	855
1122000	100632	Opstellen en implementeren Fragility Curves	Actief	275	241	34
Totaal 1122000				2.505	1.616	889
Totaal Programma Waterveiligheid				1.392.159	576.036	816.123
Programma Watersysteem						
1012000	100267	Klimaatadaptatie kennis en communicatie	Actief	300	224	76
1012000	100341	Waterbeheerprogramma 2022-2027	Actief	305	299	6
Totaal 1012000				605	523	82
1015000	100363	Waterbeschikbaarheid Zoetwater	Actief	100	34	66
1015000	100369	3e ronde toetsing waterkwantiteit	Actief	175	145	30
1015000	100373	Wateraanvoermodellen (voorheen project Beperk doorspoel op	Actief	625	625	0
1015000	100375	KRW onderzoek	Actief	383	280	103
1015000	100379	Stroomgebiedsbeheersplan KRW	Actief	390	350	40
1015000	100434	Onderz gebr ondiep grondwater	Afsluiten	300	300	0
1015000	100438	Watersysteemanalyses	Actief	271	271	0
Totaal 1015000				2.244	2.004	240
1015100	100408	Pilots Gebiedsprocessen	Actief	150	108	42
1015100	100409	KA. Gebiedsprocessen	Actief	974	489	485
1015100	100473	Innovatieve Watervoorziening Noord en Zuid	Actief	1.700	991	709
1015100	100536	Verdrogingbestrijding Hatertse Vennen	Afsluiten	1.256	1.214	42
1015100	100649	Klimaatadap: Uitv. maatr.	Afsluiten	1	1	0
1015100	100746	Maatreg. wateroverlast Breedeweg-Grafwegen	Actief	1.650	422	1.228
1015100	100835	Planvorming klimaatadaptatie Arnhem-Zuid	Actief	36	0	36
1015100	100837	Planvorming klimaatadaptatie ASH	Actief	203	0	203

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

1015100	100838	Planvorming Klimaatadaptatie NWR KAR	Actief	342	0	342
1015100	100839	Planvorming klimaatadaptatie RvMW	Actief	252	0	252
1015100	100840	Planvorming klimaatadaptatie WE4(Altena)	Actief	69	5	64
Totaal 1015100				6.632	3.228	3.404
1015230	100529	Planvorming HBO Overwaard Integraal	Actief	1.625	1.554	71
1015230	100531	Monitoring HBO	Actief	175	74	101
1015230	100532	Kadeversterking Giessen Noordeloos	Actief	1.635	1.590	45
1015230	100571	Planv. inr. Watersystemen Alblasserwaard	Afsluiten	200	199	1
Totaal 1015230				3.635	3.417	218
1021000	100205	NSG Schuytgraaf	Actief	3.729	3.590	139
1021000	100207	Uitv wp West Betuwe	Actief	2.711	1.552	1.159
1021000	100209	Uitv wp Alblasserdam	Afsluiten	812	759	54
1021000	100210	Uitv wp Papendrecht	Afsluiten	378	341	37
1021000	100215	Uitv wp Vijfheerenlanden	Actief	1.351	1.192	158
1021000	100218	NSG Bijsterhuizen Wijchen	Actief	809	782	27
1021000	100219	Uitv wp Druten	Actief	137	126	11
1021000	100220	Uitv wp Heumen	Actief	697	672	26
1021000	100221	Uitv wp West Maas en Waal	Actief	4.094	3.161	933
1021000	100222	Uitv wp Wijchen	Actief	138	52	86
1021000	100223	Uitv wp Gorinchem	Actief	1.115	1.126	-10
1021000	100225	Uitv wp Molenlanden	Actief	1.025	1.034	-9
1021000	100226	Uitv wp Hardinxveld	Actief	4.333	3.787	546
1021000	100227	Uitv wp Sliedrecht	Actief	746	684	62
1021000	100254	Water Tiel Oost	Actief	3.535	3.039	496
1021000	100258	Uitv. waterplan Tiel	Actief	2.231	1.777	455
1021000	100404	Uitvoering Waterplan Culemborg	Actief	2.172	2.282	-111
1021000	100406	Uitvoering Waterplan Altena	Actief	5.099	3.936	1.164
1021000	100412	Uitvoering Waterplan Arnhem	Actief	816	998	-181
1021000	100413	Uitvoering Waterplan Lingewaard	Actief	818	888	-70
1021000	100414	Uitvoering Waterplan Overbetuwe	Actief	1.218	1.049	169
1021000	100415	NSG Waalsprong/Waterbeheer	Actief	5.119	4.785	334
1021000	100416	Uitvoering Waterplan Beuningen	Actief	679	775	-96
1021000	100418	Uitvoering Waterplan Maasdriel	Actief	1.610	1.716	-106
1021000	100419	Uitvoering Waterplan Zaltbommel	Actief	1.152	1.072	80
1021000	100429	Uitvoering Waterplan Nijmegen	Actief	2.981	2.394	587
1021000	100431	Uitvoering Waterplan Buren	Actief	898	731	167
1021000	100432	Uitvoering Waterplan Neder-Betuwe	Actief	882	1.099	-217
1021000	100433	Uitvoering Waterplan Berg en Dal	Actief	931	572	359
1021000	100876	OSW Onderzoek Altena/Vijfh./West Betuwe	Actief	50	0	50
Totaal 1021000				52.265	45.967	6.298
1123000	100172	Polder Nieuwland uitvoering	Afsluiten	879	878	1
1123000	100528	Uitvoering kadeverbetering Molenkade	Actief	10.989	10.632	357
1123000	100530	Uitvoering verdiepen Achterwaterschap	Actief	5.069	4.228	841
1123000	100533	A5H: Onderzoeksprogramma Waterveiligheid	Actief	2.904	2.374	530
1123000	100535	A5H: Kadeverbetering 1e tranche + EVZ Achterwaterschap / Dv	Actief	3.726	2.784	942
1123000	100575	Meekoppelkansen regionale keringen realisatie	Actief	150	0	150
1123000	100771	Strategische grondvoorraad A5H	Actief	3.500	1.164	2.336
Totaal 1123000				27.217	22.060	5.157
1211000	100360	Opstellen peilbesluiten	Actief	1.530	1.125	405
Totaal 1211000				1.530	1.125	405
1214000	100391	Actual legger fase 2	Actief	1.300	772	528
Totaal 1214000				1.300	772	528
1221000	100255	KRW NVO Bommelerwaard	Actief	780	641	139
1221000	100260	2e Bestuursov Brabant	Afsluiten	1.365	1.365	0
1221000	100277	N2000 PAS Bruuk (SOK)	Actief	1.500	591	909
1221000	100278	KRW verdiepen	Actief	3.025	1.410	1.615
1221000	100403	KRW Herprofileren Oevers	Actief	2.800	1.793	1.007
1221000	100417	Kwelcompensatie Munnikenland	Afsluiten	250	249	1

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

1221000	100422	N.B.W. Zaltbommel maatr.	Actief	270	138	132
1221000	100424	KRW/EVZ SOK GLD 2015-2021	Actief	2.452	2.193	259
1221000	100426	Nw Zuiderlingedijk PAS (SOK)	Actief	1.500	166	1.334
1221000	100427	NBW Waterberg 4hoeven	Actief	1.075	673	402
1221000	100540	Aanleg NVO	Actief	1.929	1.917	12
1221000	100545	100545 Optimalisatiemaatregelen automatiseringsobjecten fas	Afsluiten	3.663	3.669	-5
1221000	100560	Maatregelen Overasselts Broek	Actief	300	271	29
1221000	100585	EVZ capreton fase 4+5+6	Actief	576	307	269
1221000	100639	KRW NVO A&B nabij rwzi Sleeuwijk	Actief	290	236	54
1221000	100681	KRW-Waterberging Altena	Actief	419	89	330
1221000	100781	Waterberging Regiodeal	Actief	700	0	700
1221000	100783	N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	Actief	100	0	100
1221000	100784	EVZ Pompveld-Alm	Actief	85	21	64
Totaal 1221000				23.079	15.730	7.350
1222000	100648	Bouw loods zuivering Geldermalsen	Afsluiten	265	269	-4
Totaal 1222000				265	269	-4
1241000	100239	Aanpassingen JU Smitgemaal	Actief	5.695	2.915	2.780
1241000	100240	Renovatie gemaal Liesveld-Graafland	Afsluiten	2.500	2.500	0
1241000	100241	Uitv. Peilbesl. Middelbroek/Ameide/Tienhoven	Actief	2.599	2.089	510
1241000	100253	Nieuwbow gml Tricht/de Neust	Actief	9.350	8.724	626
1241000	100265	Renovatie stuwen	Actief	3.605	2.886	719
1241000	100266	KRW Vispassage Grt Merwedels	Actief	225	0	225
1241000	100269	Automatisering stuwen	Actief	890	799	91
1241000	100274	KRW Vispassages Noord-Brabant	Actief	1.705	956	749
1241000	100276	KRW Vispassages GLD	Actief	3.316	2.149	1.168
1241000	100316	Arboveiligheid stuwen_inlaten	Actief	1.475	288	1.187
1241000	100319	Uitv. peilbesluit Alblasserwaard	Actief	3.585	3.179	406
1241000	100325	NBW Broekse sluis	Actief	3.045	2.977	68
1241000	100329	iWA telemetrie vervanging	Actief	14.671	12.427	2.244
1241000	100335	Ren. gemaal Maurikse Wetering	Actief	975	883	92
1241000	100351	Voorb technische werken ws	Actief	27	0	27
1241000	100354	Renovatie gemaal Kedichem (vervangen toogconstructie uitstro	Actief	1.000	948	52
1241000	100378	Real. arboveiligheid obj ws	Actief	1.250	733	517
1241000	100381	Vismigratie rijksobj. tot 2016	Actief	1.244	1.110	134
1241000	100385	Renov gml 2011	Actief	3.428	2.837	591
1241000	100386	Ren. gemaal Drielandenpunt	Actief	420	354	66
1241000	100393	nieuwbouw gemaal Hardinxv-Zuid	Actief	1.800	328	1.472
1241000	100394	Uitbr. 3e trap Elshoutsluis	Actief	2.500	2.036	464
1241000	100397	Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	Actief	300	28	272
1241000	100401	Waterbeheersing Werkendam-oost	Actief	1.170	1.157	13
1241000	100428	NBW kunstwerken Beneden Linge	Actief	725	664	61
1241000	100534	A5H: Boezembemaling Overwaard	Actief	17.000	5.478	11.522
1241000	100552	Renovatie stuw Langerak Noord	Actief	115	113	2
1241000	100557	Uitv pb Quarles van Ufford	Actief	250	101	149
1241000	100558	NBW Betuwe Kunstwerken	Afsluiten	2.350	2.081	269
1241000	100561	Noordwaard gem Steurgat	Afsluiten	310	174	136
1241000	100625	Uitv.peilbesluit Bommelerwaard	Actief	385	291	94
1241000	100641	Afwatering Gijsbertpolder	Actief	345	310	35
1241000	100650	Praktijkknelpunt Alphen-Bering	Afsluiten	150	139	11
1241000	100701	Vernieuwing gemaal Puttenlanden	Actief	150	138	12
1241000	100713	A5H: Afsluitmiddel Graafstroom / Polder Laag-Blokland	Actief	300	0	300
1241000	100735	A27 verbetering watersys (duikers en knelpunten)	Actief	0	0	0
1241000	100831	Uitvoering peilbesluit Alm en Biesbosch	Actief	50	0	50
Totaal 1241000				88.905	61.792	27.114
1242000	100127	Impl OBS TI fase 2	Actief	270	202	68
Totaal 1242000				270	202	68
1243000	100133	Beslissing Ondersteunend Systeem	Actief	750	112	638
Totaal 1243000				750	112	638
1261000	100336	Uitvoering Inwinplan	Actief	300	285	15
Totaal 1261000				300	285	15
1262000	100338	Meetapparatuur	Actief	150	100	50
Totaal 1262000				150	100	50
1524000	100317	Uitvoering Peulensluis	Actief	2.500	2.454	46
1524000	100624	Renovatie Gorinchemse Kanaalsluis	Actief	23	23	0

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Totaal 1524000				2.523	2.477	46
1663000	100342	Uitv. Deltaplan Agr. Waterbeh.	Actief	1.050	585	465
Totaal 1663000				1.050	585	465
Totaal Programma Watersysteem				212.720	160.648	52.072

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet adminstratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Programma Waterketen						
1311000	100211	ATS Giessendam West 2 en 3	Actief	890	814	76
1311000	100228	TS Zaltbommel	Actief	10.375	6.783	3.592
1311000	100246	Bouw rgml Molenaarsgraaf	Actief	550	500	50
1311000	100247	TS regio noord	Actief	21.215	17.679	3.536
1311000	100249	Aanp. div. rioolgemaalenvm afn	Actief	1	0	0
1311000	100328	TS Land van Heusden en Altena	Actief	14.833	14.736	97
1311000	100352	Voorb. technische werken wk	Actief	48	0	48
1311000	100387	Renovatie rgml Dodewaard	Actief	180	176	4
1311000	100389	Nieuwbouw rgml Bleskensgraaf	Actief	630	418	212
1311000	100392	Nieuwbouw rgml Wijngaarden	Afsluiten	330	311	19
1311000	100395	Aanp.rgml BleeuwenExpeditiweg	Actief	990	520	470
1311000	100396	Aanp. Rgml Vianen- De Limiet	Actief	2	2	0
1311000	100555	cap.vergr rgml Waalsprong	Actief	514	510	4
1311000	100628	A27-A15 Verleggen persleidingen	Actief	5	0	5
1311000	100638	Aanp. rgml Brakel en Poederoijenvm afname verplichting	Actief	85	71	14
1311000	100683	A27 POS 001	Actief	45	45	0
1311000	100685	A27 POS 002	Actief	594	566	28
1311000	100686	A27 POS 003	Actief	52	41	11
1311000	100687	A27 POS 004	Actief	266	266	0
1311000	100688	A27 POS 005	Actief	107	106	1
Totaal 1311000				51.713	43.542	8.170
1321000	100238	Uitbreiding rwzi Zaltbommel	Actief	2.600	1.870	730
1321000	100250	Bw rg Nw LL+uitbr rwzi Albldam	Afsluiten	8.040	7.850	190
1321000	100295	Centralisatie rwzi noord	Actief	19.655	18.920	735
1321000	100331	KRW rwzi Groesbeek	Actief	50	46	4
1321000	100332	RWZI Nijmegen ARN luiers	Actief	250	186	64
1321000	100333	Aanpassingen tbv CE markering ZTW	Actief	1.580	905	675
1321000	100337	centrale rwzi LvH&A	Actief	21.215	21.176	39
1321000	100383	stikstofbeh. rwzi Nijmegen	Actief	2.290	2.003	287
1321000	100384	vetreiniging rwzi Nijmegen	Actief	235	196	39
1321000	100420	Besturing rwzi Arnh Nijm Tiel	Actief	5.548	5.220	328
1321000	100421	Electro aanpassingen rwzi NAT	Actief	2.015	942	1.073
1321000	100425	Inzam.&zuiv. glastuinb. Bomm.	Afsluiten	1.800	1.810	-10
1321000	100655	investering mobiel/modulair RWZI beluchting	Actief	150	126	24
1321000	100697	Rwzi Arnhem Quick wins	Actief	287	278	9
1321000	100702	Renovatie rwzi Sliedrecht	Actief	360	200	160
1321000	100732	Demo medicijnresten rwzi Groesbeek	Actief	800	0	800
1321000	100753	Realisatie modificaties Arnhem	Actief	1.500	170	1.330
Totaal 1321000				68.375	61.899	6.476
1331000	100298	Opt. slibgisting Tiel	Actief	17.700	17.376	324
1331000	100304	Veiligheid biogasinstallaties	Actief	530	506	24
1331000	100339	Energiefabriek West.	Actief	31.950	30.506	1.444
1331000	100700	Gasdetectie rwzi Arnhem, Nijmegen en Tiel	Actief	450	45	405
1331000	100857	Energiefabriek West (RP)	Actief	2.550	0	2.550
Totaal 1331000				53.180	48.433	4.747
3004010	100522	Zonnepark RWZI Nijmegen (INNOZOWA)	Actief	991	382	609
3004010	100524	PV Zonnestroom RWZI terreinen	Actief	118	7	111
3004010	100635	Zonnepark Rwzi Arnhem-Zuid	Actief	3.000	1.993	1.007
3004010	100636	Zonnepark RWZI Hardinxveld- Giessendam	Actief	1.012	845	167
3004010	100637	Zon op dak	Actief	988	56	932
3004010	100661	Zonnepark RWZI Wijk en Aalburg	Actief	839	718	120
3004010	100662	Zonnepark RWZI Sleeuwijk	Actief	2.070	1.839	231
3004010	100663	Zonnepark RWZI Geldermalsen	Actief	492	476	15
3004010	100689	Zonnepark Eethen	Actief	2.400	1.360	1.040
3004010	100690	Zonnepark Sliedrecht	Actief	400	58	342
3004010	100691	Zonnepark Dussen	Actief	1.000	767	233
3004010	100692	Zonnepark Zaltbommel	Actief	10	0	10
3004010	100693	Zonnepark Maasbommel	Actief	10	0	10

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projecsatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

3004010	100695	Zonnepark Culemborg	Actief	1.450	132	1.318
3004010	100725	Zonnepark Millingen	Actief	25	7	18
3004010	100726	Zonnepark Haaften	Actief	10	9	1
3004010	100727	Zonnepark Beesd	Actief	10	10	0
3004010	100729	Zonnepark Gendt	Actief	25	19	6
3004010	100785	Zonnepark Zetten	Actief	18	8	10
3004010	100786	Zonnepark Aalst	Actief	8	4	4
3004010	100787	Zonnepark Eck en Wiel	Actief	8	3	5
3004010	100788	Zonnepark Lienden	Actief	8	0	8
Totaal 3004010				14.891	8.694	6.197
Totaal Programma Waterketen				188.159	162.568	25.591
Programma Wegen						
1122000	100733	KIS asfalterstel/oppervlakte behandeling	Actief	552	421	131
Totaal 1122000				552	421	131
Totaal Programma Wegen				552	421	131
Programma Middelen						
1913010	100402	Strategische Grondvoorraad	Actief	4.800	4.271	529
Totaal 1913010				4.800	4.271	529
1921000	100132	Inrichting multifunctionele ruimte JU Smitgemaal	Actief	150	47	103
Totaal 1921000				150	47	103
2002100	100137	Implementatie Omgevingswet	Actief	2.144	1.936	208
2002100	100514	Integrale planning projecten	Actief	75	75	0
Totaal 2002100				2.219	2.011	208
2007100	100130	CPM Applicatie	Actief	189	170	19
Totaal 2007100				189	170	19
2011010	100507	Netwerksegmentering	Afsluiten	536	536	0
2011010	100660	Topdesk Implementatie	Afsluiten	150	154	-4
2011010	100674	Aanschaf Netwerkkomp. en toolingsoftware	Afsluiten	350	352	-2
2011010	100709	Implementatie aanbesteding telefonie	Actief	325	286	39
2011010	100721	Vervang netwerkkomp. en 2de fase netwerksegm	Actief	914	616	298
2011010	100722	Vervanging en uitbreiding serverpark 2020/2021	Actief	1.595	1.529	66
2011010	100779	Managed Cliënt Omgeving	Actief	200	187	13
Totaal 2011010				4.070	3.661	409
2011020	100126	MIS Big Data	Actief	200	162	38
2011020	100155	Basisreg en centrale database	Actief	825	787	38
2011020	100754	DIB: digitaal (samen)werken	Actief	407	314	93
2011020	100773	DAMO vervolg 2021	Actief	380	140	240
Totaal 2011020				1.812	1.403	409
2013000	100175	Kantoorconcept Blomboogerd	Actief	500	420	80
2013000	100248	Uitbr fietsenst. kantoor Blomb	Afsluiten	1.000	934	66
2013000	100564	MJOP kantoor Blomboogerd	Actief	1.372	728	644
2013000	100699	Herstel kantoor Blomboogerd	Actief	800	154	646
Totaal 2013000				3.672	2.237	1.435
2014020	100755	DIB: Vervanging Verseon	Actief	140	71	69
Totaal 2014020				140	71	69
4001000	100099	Aanschaf/vervanging materieel (meerjarenraming)	Actief	200	196	4
4001000	100100	Vervangen maai-/veegboten (meerjarenraming)	Actief	194	183	11
4001000	100509	Mobiele bemalingsinstallaties	Actief	1.161	1.160	0
4001000	100703	Conver maaiboten 2019	Actief	230	230	0
4001000	100749	Aanschaf maaiboten 2020	Actief	230	211	19
4001000	100750	Aanschaf vuilwaterpompen 2020	Actief	90	89	1
4001000	100844	MAN TGS 26.360 FANL 6x4-4 NN Cab; chassisnummer WMA84	Actief	350	348	2
4001000	100845	Vervangen maaiboot 2021	Actief	108	107	1
4001000	100846	Aanschaf elektrische maaiboot 2021	Actief	200	0	200
Totaal 4001000				2.763	2.524	239
Totaal Programma Middelen				19.815	16.395	3.419
Eindtotaal				1.813.403	916.068	897.336

Bijlage 11b Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten met kredietoverschrijding op 31-12-2021

Bedragen x € 1.000

Indien bij "Projecstatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2021	Realisatie (bruto) tm 2021	Krediet saldo per 31 12-2021	Toelichting kredietoverschrijding
1222000	100648	Bouw loods zuivering Geldermalsen	Afsluiten	265,0	269,2	-4,2	Hogere kosten als gevolg van extra isolatiewerkzaamheden aan de loods.
1221000	100545	100545 Optimalisatiemaatregelen aut	Afsluiten	3.663,3	3.668,6	-5,3	De kosten voor de accountantscontroleverklaring BDO zijn hoger uitgevallen dan voorzien waardoor een kleine bruto krediet overschrijding is ontstaan.
1321000	100425	Inzam.&zuiv. glastuinb. Bomm.	Afsluiten	1.800,0	1.810,4	-10,4	Door verscherpte regelgeving t.g.v. stikstof zijn de kosten voor vergunningverlening hoger opgelopen dan voorzien.
2011010	100660	Topdesk Implementatie	Afsluiten	150,0	154,4	-4,4	Geringe overschrijding agv meerwerk implementatie software Topdesk
2011010	100674	Aanschaf Netwerkkomp. en toolingso	Afsluiten	350,0	352,4	-2,4	Geringe overschrijding agv meerwerk.
		Totaal	Afsluiten	6.228,3	6.255,0	-26,7	
1021000	100223	Uitv wp Gorinchem	Actief	1.115,1	1.125,6	-10,5	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2022) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
1021000	100225	Uitvoering Waterplan Molenlanden	Actief	1.025,5	1.034,3	-8,8	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2022) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
1021000	100404	Uitvoering Waterplan Culemborg	Actief	2.171,6	2.282,4	-110,8	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2023) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
1021000	100412	Uitvoering Waterplan Arnhem	Actief	816,4	997,9	-181,5	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2022) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
1021000	100413	Uitvoering Waterplan Lingewaard	Actief	817,9	887,8	-69,9	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2023) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
1021000	100416	Uitvoering Waterplan Beuningen	Actief	679,0	774,9	-95,9	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2023) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
1021000	100418	Uitvoering Waterplan Maasdriel	Actief	1.610,2	1.716,1	-105,9	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2023) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
1021000	100432	Uitvoering Waterplan Neder-Betuwe	Actief	881,8	1.098,5	-216,8	De uitvoering van waterplannen is een coproductie met de betreffende gemeente. Soms fungeert het waterschap als penvoerder van een bepaalde maatregel, waardoor het krediet (bruto) wordt overschreden. De gemeente betaalt haar deel in hetzelfde jaar terug aan het waterschap (wat in eerste instantie is betaald door waterschap). Door deze systematiek wordt het bruto krediet overschreden maar is het netto krediet toereikend. Bij afronding van het gehele waterplan (naar verwachting 2024) of bij een tussentijdse aanvullende kredietaanvraag zal, zoals gebruikelijk bij waterplannen, ook een formalisatie van het bruto-nettotraject plaatsvinden.
		Totaal	Actief			-800,1	

Bijlage 12 - Toelichting bruto investeringen per programma / beheerproduct

					Bedragen * € 1.000		
Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2021 (bruto)	Realisa-tie 2021 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Waterveiligheid	1113000	Veiligheidstoetsing waterkeringen	4	0	4	100%	
	1121000	Aanleg en verwerving primaire waterkeringen-00	0	391	-391	-	Betreft dijk aanpassing Fluvia Tiel. Omdat pas na de begroting 2021 duidelijkheid kwam over de opgave nav de nieuwe normering waren deze kosten nog niet opgenomen in de begroting.
	1121020	Aanl.&verw.primaire waterk.20	143.849	151.964	-8.115	-6%	De hogere realisatie wordt met name verklaard door de dijkversterkingsprojecten Gorinchem-Waardenburg (GoWa) en Wolferen-Sprok (WoS). Beide projecten gingen in 2021 de realisatiefase in. Voor beide projecten is de raming definitief geworden na opstellen van de begroting 2021. Facturen worden betaald op basis van afgesproken termijnstaten. Omdat de laatste factuur van het jaar nog net in 2021 werd geboekt, laten deze 2 grote projecten een project realisatie zien die hoger is dan begroot. Deze hogere realisatie werd deels tenietgedaan door onder andere project Neder-Betuwe (NeBe) omdat in de begroting 2021 werd verwacht eerder te kunnen starten met grondverwerving. Bovendien was er minder engineeringcapaciteit beschikbaar dan geraamd. Daarnaast is van project Tiel-Waardenburg (TiWa) de planuitwerkingsfase verlengd en de facturering vertraagd. En bij project Sprok-Sterreschans-Heteren (SSH) is de voorverkenningfase verlengd omdat er meer onderzoeken nodig zijn.
	1122000	Onderh. primaire waterkeringen	925	1.639	-714	-77%	Hogere realisatie is grotendeels het gevolg van doorlopende werkzaamheden vanuit 2020, zoals Noordwaard en de Wellen Oensel plus extra inspanningen rondom schade afhandeling KIS en 2 nagekomen rekeningen uit 2020 t.b.v. de waterontspanners Veerse Dijk. Het inregelen en begeleiden van deze waterontspanners gebeurt tot eind 2025 door de aannemer en per 2021 zijn de jaarlijkse kosten hiervoor naar circa 135k gestegen, wat ook heeft bijgedragen aan de hogere realisatie.
Totaal Waterveiligheid			144.778	153.994	-9.216	-26%	

					Bedragen * € 1.000		
Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2021 (bruto)	Realisa-tie 2021 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Watersysteem	1012000	Waterbeheersplan	94	49	46	48%	
	1015000	Thema- en gebiedsgerichte plannen (themagericht)	194	245	-51	-26%	
	1015100	Thema- en gebiedsgerichte plannen (gebiedsgericht)	764	789	-25	-3%	
	1015230	Planv. Reg. Waterkeringen	20	74	-54	-271%	
	1021000	Plannen van derden (waterbeheer en -keten)	3.490	3.049	441	13%	Er is vertraging opgelopen in een tweetal vergunningentrajecten, in de grondverwerving en doordat in een werk asbest is aangetroffen. Ook speelt het meeliften in andere projecten, teneinde de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden, een vertragende rol.
	1123000	Aanleg en verwerving regionale waterkeringen-00	3.258	2.026	1.233	38%	Lagere kosten dan eerder voorzien in A5H kadverbetering 1e tranche en onderzoeksprogramma A5H. Het Onderzoeksprogramma is met een jaar uitgebreid t/m 2022 waardoor een deel van de eerder geplande kosten van 2021 is doorgeschoven naar 2022.
	1211000	Peilbesluiten	150	123	27	18%	
	1214000	Beheersregister waterlopen en kunstwerken	100	33	67	67%	
	1221000	Aanleg en verwerving waterlopen-00	4.377	2.368	2.009	46%	Dit product bevat een veelheid aan projecten. Belangrijkste oorzaak van het verschil tussen begroting en realisatie is een verschuiving in de planning van projecten - sommige projecten zijn eerder uitgevoerd waardoor de kosten al in 2020 vielen en sommige projecten zijn juist verschoven naar 2022.
	1222000	Onderhoud waterlopen	0	245	-245	-	Hogere realisatie is volledig het gevolg van naar achteren schuiven bouw loods Geldermalsen voor opslag noodpompen e.d. De vergunningprocedure zorgde voor dit uitstel. Eind oktober 2021 is bouw loods afgerond, begin 2022 worden nog werkzaamheden rondom afronding inrichting binnen en buiten uitgevoerd.
	1232000	Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	6.359	7.110	-750	-12%	Verschuiving tussen de jaren als gevolg van wijziging in de uitvoeringsplanning van de aannemer in de winterbaggerwerken, totale projectkosten zijn gelijk gebleven.
	1241000	Bouw en verwerving kunstwerken actie waterbeheersing	13.771	9.779	3.992	29%	De lagere uitgaven worden in hoofdzaak veroorzaakt door verstoringen in leverantieketen a.g.v. Corona (met name staal) en beschikbaarheid van personeel, zowel intern als extern bij aannemers
	1242000	Onderh. kunstwerken actieve waterbeheersing	15	22	-8	-53%	
	1243000	Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	130	0	130	100%	Aanbesteding BOS Altena is o.a. als gevolg van data op orde ikv Omgevingswet steeds naar achteren geschoven. Eind 2021 heeft aanbesteding pas plaats gevonden, werk eind 2021 gegund, maar werkzaamheden volgen in 2022.
	1261000	Monitoring waterkwantiteit	18	15	3	15%	
	1262000	Monitoring waterkwaliteit	0	0	0	-	
	1524000	Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	50	22	28	56%	
	1663000	Stimulering aanpak diffuse emissies	95	190	-95	-100%	
Totaal Watersysteem			32.885	26.137	6.747	21%	

					Bedragen * € 1.000		
Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2021 (bruto)	Realisa-tie 2021 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Waterketen	1311000	Bouw en verwerving transportstelsels	7.003	4.244	2.759	39%	Door voortslepende juridische procedures kon een deel van de persleidingen van de centralisatie op Dodewaard niet aangelegd worden
	1312000	Onderhoud transportstelsels	11	17	-6	-53%	
	1321000	Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	10.981	5.610	5.371	49%	Een hogere realisatie in 2020 heeft voor een lagere realisatie in 2021 gezorgd. Daarnaast bleek voor een paar projecten de reservering onvoorzien niet nodig of bleek de aanbesteding mee te vallen (besparing). De complexiteit van het NAT (Nijmegen/Arnhem/Tiel) project heeft geleid tot een langere voorbereidingstijd en een vertraagde uitvoering.
	1322000	Onderhoud zuiveringsinstallaties	7	11	-4	-53%	
	1331000	Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	1.176	3.347	-2.171	-185%	De hogere realisatie is deels een doorschuiving vanuit 2020 en deels het uitvoeren van een aantal onvoorziene werkzaamheden.
	1332000	Onderh. slibverwerkingsinstallaties	4	6	-2	-53%	
	3004010	Duurzaamheid, Innovatie en Energie	4.580	1.975	2.605	57%	De lagere realisatie is het gevolg van het doorschuiven van de aanleg van de zonneparken Culemborg en Sliedrecht van 2021 naar 2022. Dit heeft te maken met vertragingen in de aanbesteding vanwege Covid-19 en onderhandelingen over grondruil. Daarnaast zijn de kosten aanleg zonnepark Eethen lager uitgevallen vanwege een gunstige aanbesteding.
Totaal Waterketen			23.762	15.210	8.552	57%	
Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2021 (bruto)	Realisa-tie 2021 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Wegen	1422020	Onderh. wegsloten (baggeren)	130	217	-87	-67%	Aannemer was in 2020 later met afvoerwerk begonnen waar ook de wegsloten in zitten daardoor is in 2021 meer verrekend t.o.v. 2020.
	1422030	Onderh. wegen en wegbermen	2.245	2.786	-541	-24%	Hogere realisatie is gevolg van uitloop werkzaamheden vanuit 2020 bij wegconstructies Lakerveld Meerkerk en Grote Waard Noordeloos. Beide projecten zijn in 2021 opgeleverd en in beheer genomen.
	1423000	Bouw en verwerving kunstwerken wegenbeheer	752	244	508	68%	De afronding van Donsepap is doorgeschoven naar 2022. Door het nieuwe ontwerp voor de Pinkeveensebrug vindt de uitvoering van deze brug begin 2022 plaats.
Totaal Wegen			3.127	3.247	-120	68%	
Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2021 (bruto)	Realisa-tie 2021 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Middelen	1921000	Externe communicatie	539	286	253	47%	Lagere realisatie door vertraging in project JU Smitgemaal.
	2002100	Organisatiebeleid- en beheer	436	596	-160	-37%	Door de vertraging van de Omgevingswet zijn kosten later gerealiseerd dan gepland.
	2007100	Financieel Beleid	10	37	-27	-274%	
	2011010	Automatisering	1.500	941	559	37%	Lagere uitgaven door vertraging in project serververvanging. De ramingspotten binnen dit product zouden hiervoor uitgenut worden in 2021. Dit loopt door naar 2022.
	2011020	Informatisering	915	556	360	39%	Lagere uitgaven door vertraging in data projecten. Dit door focus op omgevingswet.
	2013000	Huisvesting hoofdkantoor	3.815	588	3.226	85%	Door Corona gerelateerde omstandigheden bleek het onmogelijk de geplande investeringen te realiseren.
	2014020	Interne Fac. (Archief)	140	71	69	49%	
	4001000	Tractie doorber.	540	544	-4	-1%	
Totaal Middelen			7.895	3.620	4.275	54%	
			212.447	202.208	10.238	5%	

Bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken

Product	Omschrijving	bedragen x € 1.000				percentage		
		Watersystemen	Zuivering	Wegen	Totaal	Watersystemen	Zuivering	Wegen
		-5.038	829	-57	-4.266			
10110	Beheersplan waterkeringen	97	0	0	97	100%	0%	0%
10120	Waterbeheersplan	1.214	303	0	1.517	80%	20%	0%
10130	Beheersplan wegenbeheer	0	0	30	30	0%	0%	100%
10140	Beheersplan vaarwegenbeheer	40	0	0	40	100%	0%	0%
10150	Thema- en gebiedsgerichte plannen (themagericht)	1.644	290	0	1.934	85%	15%	0%
10151	Thema- en gebiedsgerichte plannen (gebiedsgericht)	3.212	0	0	3.212	100%	0%	0%
10152	Thema- en gebiedsgerichte plannen (veiligh. & waterkering)	3.561	0	0	3.561	100%	0%	0%
10153	Thema- en gebiedsgerichte plannen (wegen)	0	0	29	29	0%	0%	100%
10160	Calamiteiten plannen	401	401	51	853	47%	47%	6%
10170	Plannen afvalwaterketenbeleid	0	466	0	466	0%	100%	0%
10210	Plannen van derden (waterbeheer en -keten)	6.929	0	0	6.929	100%	0%	0%
10211	Plannen van derden (vaarwegen)	-6	0	0	-6	100%	0%	0%
10212	Plannen van derden (veiligheid en waterkering)	278	0	0	278	100%	0%	0%
10213	Plannen van derden (wegen)	0	0	52	52	0%	0%	100%
11110	Legger waterkeringen	351	0	0	351	100%	0%	0%
11120	Beheersregister waterkeringen	395	0	0	395	100%	0%	0%
11130	Veiligheidstoetsing waterkeringen	1.628	0	0	1.628	100%	0%	0%
11210	Aanleg en verwerving primaire waterkeringen	17.400	0	0	17.400	100%	0%	0%
11220	Onderhoud primaire waterkeringen	4.377	0	0	4.377	100%	0%	0%
11230	Aanleg en verwerving regionale waterkeringen	3.204	0	0	3.204	100%	0%	0%
11240	Onderhoud regionale waterkeringen	757	0	0	757	100%	0%	0%
11260	Onderhoud overige waterkeringen	19	0	0	19	100%	0%	0%
11280	Muskusrattenbeheer (waterkeringen)	4.643	0	0	4.643	100%	0%	0%
11310	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	1.360	0	0	1.360	100%	0%	0%
12110	Peilbesluiten	263	0	0	263	100%	0%	0%
12120	Waterakkoorden	33	0	0	33	100%	0%	0%
12130	Legger waterlopen en kunstwerken	620	0	0	620	100%	0%	0%
12140	Beheersregister waterlopen en kunstwerken	570	0	0	570	100%	0%	0%
12210	Aanleg en verwerving waterlopen	3.855	0	0	3.855	100%	0%	0%
12220	Onderhoud waterlopen	13.658	0	0	13.658	100%	0%	0%
12230	Bouw en verwerv. kunstwerken passieve waterbeheersing	59	0	0	59	100%	0%	0%
12240	Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	103	0	0	103	100%	0%	0%
12250	Kwal.maatreg.oppervlaktewtr.	17	0	0	17	100%	0%	0%
12310	Baggerprogramma	1.479	0	0	1.479	100%	0%	0%
12320	Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	5.571	0	0	5.571	100%	0%	0%
12330	Verwijdering en verwerking van baggerspecie	2.883	0	0	2.883	100%	0%	0%
12340	Bijdragen aan derden voor baggeren	174	0	0	174	100%	0%	0%
12350	Saneringsprogramma	0	0	0	0	100%	0%	0%
12360	Sanering van waterbodems	347	0	0	347	100%	0%	0%
12410	Bouw en verwerv. kunstwerken actieve waterbeheersing	9.844	0	0	9.844	100%	0%	0%
12420	Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	5.374	0	0	5.374	100%	0%	0%
12430	Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	4.904	0	0	4.904	100%	0%	0%
12510	Calamiteiten bestrijding watersystemen	306	0	0	306	100%	0%	0%
12610	Monitoring waterkwantiteit	416	0	0	416	100%	0%	0%
12620	Monitoring waterkwaliteit	2.935	0	0	2.935	100%	0%	0%
12630	Monitoring waterkwaliteit	161	0	0	161	100%	0%	0%
13110	Bouw en verwerving transportstelsels	0	7.148	0	7.148	0%	100%	0%
13120	Onderhoud transportstelsels	0	2.802	0	2.802	0%	100%	0%
13130	Beheer transportstelsels	0	4.575	0	4.575	0%	100%	0%
13210	Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	0	14.785	0	14.785	0%	100%	0%
13220	Onderhoud zuiveringsinstallaties	0	10.947	0	10.947	0%	100%	0%
13230	Beheer zuiveringsinstallaties	0	8.188	0	8.188	0%	100%	0%
13240	WVO-heffing effluent	0	583	0	583	0%	100%	0%
13260	IBA inrichtingen	0	139	0	139	0%	100%	0%
13310	Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	0	4.743	0	4.743	0%	100%	0%
13320	Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	0	1.004	0	1.004	0%	100%	0%
13330	Beheer slibverwerkingsinstallaties	0	3.956	0	3.956	0%	100%	0%

Bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken

Product	Omschrijving	bedragen x € 1.000				percentage		
		Watersystemen	Zuivering	Wegen	Totaal	Watersystemen	Zuivering	Wegen
13340	Afzet slib/ restproducten	0	7.226	0	7.226	0%	100%	0%
13510	Calamiteiten bestr. Zuivering	0	46	0	46	0%	100%	0%
14110	Legger wegen, kunstwerken en wegsloten	0	0	0	0	0%	0%	100%
14120	Beheersregister wegen, kunstwerken en wegsloten	0	0	49	49	0%	0%	100%
14210	Aanleg, verw. & verb. wegen, wegbermen en bermsloten	0	0	296	296	0%	0%	100%
14220	Onderhoud wegen, wegbermen en bermsloten	0	0	4.556	4.556	0%	0%	0%
14230	Bouw en verwerving kunstwerken wegenbeheer	0	0	465	465	0%	0%	100%
14240	Onderhoud kunstwerken wegenbeheer	0	0	386	386	0%	0%	100%
14310	Wegenverkeersregeling	0	0	295	295	0%	0%	100%
14320	Wegenverkeersveiligheid	0	0	1.107	1.107	0%	0%	100%
14330	Calamiteitenbestrijding wegenbeheer	0	0	15	15	0%	0%	100%
15210	Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	0	0	0	0	100%	0%	0%
15220	Onderhoud vaarwegen en havens	-112	0	0	-112	100%	0%	0%
15230	Baggeren vaarwegen en havens	-71	0	0	-71	100%	0%	0%
15240	Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	201	0	0	201	100%	0%	0%
15250	Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	-120	0	0	-120	100%	0%	0%
15260	Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	183	0	0	183	100%	0%	0%
15270	Voorziening verwante belangen vaarwegenbeheer	64	0	0	64	100%	0%	0%
15310	Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	-5	0	0	-5	100%	0%	0%
15320	Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	0	0	0	0	100%	0%	0%
16110	Keur	40	0	0	40	100%	0%	0%
16111	Keur vaarwegen	-2	0	0	-2	100%	0%	0%
16112	Keur wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16220	Vergunningen en meldingen waterwet	2.911	323	0	3.234	90%	10%	0%
16221	Vergunningen en meldingen vaarwegen	30	0	0	30	100%	0%	0%
16222	Vergunningen en meldingen wegen	0	0	2	2	0%	0%	100%
16313	Schouw watergangen (veldwerk)	411	0	0	411	100%	0%	0%
16314	Schouw waterkeringen (veldwerk)	33	0	0	33	100%	0%	0%
16323	Adm. Afhand. schouw watergang	238	0	0	238	100%	0%	0%
16324	Adm. Afhand. schouw waterkering	48	0	0	48	100%	0%	0%
16330	Toezicht waterwet	2.155	924	0	3.079	70%	30%	0%
16331	Toezicht vaarwegen	158	0	0	158	100%	0%	0%
16332	Toezicht wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16333	Toezicht WABO	40	17	0	57	70%	30%	0%
16410	WABO adviezen	26	3	0	29	90%	10%	0%
16420	Adv.waterwet andere waterbeh	3	0	0	3	90%	10%	0%
16510	Best.rechtel.handh. waterwet	420	180	0	600	70%	30%	0%
16511	Best.rechtel.handh. vaarwegen	28	0	0	28	100%	0%	0%
16512	Best.rechtel.handh.wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16513	Strafrechtel.handh. waterwet	179	77	0	256	70%	30%	0%
16514	Strafrechtel.handh. vaarwegen	8	0	0	8	100%	0%	0%
16515	Strafrechtel.handh. wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16610	Rioleringsplannen	247	247	0	494	50%	50%	0%
16620	Subsidies lozingen	163	0	0	163	100%	0%	0%
16630	Stimulering aanpak diffuse emissies	272	0	0	272	100%	0%	0%
18110	Kostentoedeling, classificatie en belastingverordeningen	15	4	1	20	74%	20%	6%
18120	Aanslagen huishoudens en forfaitaire bedrijfsruimten	280	695	62	1.037	27%	67%	6%
18130	Aanslagen WVO overige bedrijven	0	621	0	621	0%	100%	0%
18140	Aanslagen omslag gebouwd, ongebouwd en pachters	1.935	0	239	2.174	89%	0%	11%
18150	Verz bezw.- en beroepsschr. huish. en forf. bedrijfsruimten	132	327	29	488	27%	67%	6%
18160	Bezwaar- en beroepsschriften WVO overige bedrijven	0	73	0	73	0%	100%	0%
18170	Bezwaar- en beroepsschriften omslag gebouwd, ongebouwd	160	0	20	180	89%	0%	11%
18210	Betalingsverwerking aanslagen	541	386	39	966	56%	40%	4%
18220	Kwijtschelding	131	325	29	485	27%	67%	6%
18230	Invorderingsmaatregelen aanslagen	0	0	0	0	62%	30%	8%
19110	Bestuur	1.153	1.153	147	2.453	47%	47%	6%
19120	Bestuursondersteuning	325	325	42	692	47%	47%	6%
19130	Beheer niet-reglementaire zaken (onderhoud)	-355	-355	-45	-755	47%	47%	6%
19210	Externe communicatie	993	993	127	2.113	47%	47%	6%
30040	Duurz./Innovatie&Klimaat / Aquafarm	0	1.056	0	1.056	0%	100%	0%
21000	Dekkingssaldo en financieringsmiddelen	-1.389	2.528	407	3.383			
	Belastingopbrengsten	-122.559	-73.683	-7.899	-204.141			
	Inzet reserves (egalisatie, bestemmings en algemene)	976	-2.992	-588	-2.604			

Bijlage 14 Overzicht exploitatiekosten per beleidsveld

		Rekening 2020	Budget 2021	Rekening 2021	Verschil	V / N
10	Planvorming	18.246	19.112	18.992	120	V
101	Eigen plannen	11.379	11.824	11.738	86	V
102	Plannen van derden	6.867	7.288	7.254	35	V
11	Aanleg en onderhoud waterkeringen	32.566	35.276	34.133	1.143	V
111	Beheersinstrumenten waterkeringen	2.364	2.375	2.373	1	V
112	Aanleg en onderhoud waterkeringen	29.052	30.721	30.400	322	V
113	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	1.151	2.180	1.360	820	V
12	Inrichting en onderhoud watersystemen	52.587	53.163	53.572	-409	N
121	Beheersinstrumenten watersystemen	1.404	1.518	1.485	34	V
122	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	16.955	17.885	17.693	193	V
123	Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	10.439	10.317	10.454	-138	N
124	Beheer hoeveelheid water	19.342	19.653	20.122	-469	N
125	Calamiteitenbestrijding watersystemen	1.209	219	306	-88	N
126	Monitoring watersystemen	3.238	3.571	3.512	59	V
13	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	65.256	63.535	66.140	-2.605	N
131	Getransporteerd afvalwater	12.987	11.776	14.524	-2.748	N
132	Gezuiverd afvalwater	34.617	37.110	34.642	2.468	V
133	Verwerkt slib	17.608	14.604	16.928	-2.324	N
135	Calamiteitenbestrijding Zuivering	45	46	46	0	
14	Aanleg en onderhoud wegen	5.871	7.473	7.169	303	V
141	Beheersinstrumenten wegen	45	48	49	-1	N
142	Aanleg en onderhoud wegen	4.646	6.117	5.703	414	V
143	Wegenverkeersregeling en- verkeersveiligheid	1.180	1.307	1.417	-111	N
15	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	555	788	140	648	V
152	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	557	790	145	645	V
153	Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens	-2	-2	-5	3	V
16	Vergunningverlening en handhaving keur	8.383	9.336	9.182	155	V
161	Bheer keurkwartet & VTH beleid	36	39	38	2	V
162	Vergunningen en meldingen	3.117	3.414	3.267	147	V
163	Toezicht	3.474	4.161	4.025	136	V
164	Adviezen vergunningen	29	32	32	-1	N
165	Handhaving	850	754	891	-137	N
166	Regulering keur	877	937	928	9	V
18	Heffing en invordering	5.766	5.974	6.045	-71	N
181	Belastingheffing	4.252	4.430	4.594	-164	N
182	Invordering	1.514	1.544	1.451	93	V
19	Bestuur en externe communicatie	5.250	5.400	4.501	899	V
191	Bestuur	3.191	3.333	2.389	943	V
192	Externe communicatie	2.059	2.068	2.112	-44	N
300	DIK & Aquafarm	596	776	1.056	-280	N
210	Dekkingssaldo	-4.940	-3.204	-4.776	1.571	V
	Totaal beleidsvelden	190.136	197.629	196.154	1.475	V
	Belastingopbrengsten	-190.409	-194.591	-197.816	3.225	V
	Inzet bestemmingsreserves	20	1.165	1.599	-434	N
	Inzet egalisereserves	-9.818	-4.203	-4.203	0	
	Inzet algemene reserves	0	0	0	0	
	Totaal	-10.070	0	-4.266	4.266	V

Bedragen x € 1.000

Bijlage 15 Overzicht netto investeringen per beleidsveld

		Rekening 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021	Verschil	Realisatie in %
10	Planvorming	2.338	3.779	3.778	1	100%
101	Eigen plannen	1.008	989	1.068	-79	108%
102	Plannen van derden	1.330	2.790	2.710	80	97%
11	Aanleg en onderhoud waterkeringen	17.494	25.888	25.873	15	100%
111	Beheersinstrumenten waterkeringen	70	4	0	4	0%
112	Aanleg en onderhoud waterkeringen	17.424	25.884	25.873	11	100%
113	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0	0	0	0	0%
12	Inrichting en onderhoud watersystemen	10.337	15.466	10.726	4.740	69%
121	Beheersinstrumenten watersystemen	203	250	155	95	62%
122	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	1.029	2.254	1.548	706	69%
123	Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	0	0	0	0	0%
124	Beheer hoeveelheid water	9.057	12.944	9.008	3.936	70%
125	Calamiteitenbestrijding watersystemen	0	0	0	0	0%
126	Monitoring watersystemen	48	18	15	3	83%
13	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	45.287	18.390	12.444	5.946	68%
131	Getransporteerd afvalwater	14.186	6.222	3.487	2.735	56%
132	Gezuiverd afvalwater	17.993	10.985	5.610	5.375	51%
133	Verwerkt slib	13.108	1.183	3.347	-2.164	283%
134	Afvalwaterbehandeling door derden	0	0	0	0	0%
135	Calamiteitenbestrijding Zuivering	0	0	0	0	0%
14	Aanleg en onderhoud wegen	0	0	0	0	0%
141	Beheersinstrumenten wegen	0	0	0	0	0%
142	Aanleg en onderhoud wegen	0	0	0	0	0%
143	Wegenverkeersregeling en- verkeersveiligheid	0	0	0	0	0%
15	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	6	50	22	28	44%
151	Beheersinstrumenten vaarwegen en havens	0	0	0	0	0%
152	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	6	50	22	28	44%
153	Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens	0	0	0	0	0%
16	Regulering keur	106	95	115	-20	121%
161	Beheer keurkwartet & VTH beleid	0	0	0	0	0%
162	Vergunningen en keurontheffingen	0	0	0	0	0%
163	Toeziht	0	0	0	0	0%
164	Adviezen vergunningen	0	0	0	0	0%
165	Handhaving	0	0	0	0	0%
166	Regulering keur	106	95	115	-20	121%
18	Heffing en invordering	0	0	0	0	0%
181	Belastingheffing	0	0	0	0	0%
182	Invordering	0	0	0	0	0%
19	Bestuur en externe communicatie	1.435	99	-510	609	-515%
191	Bestuur	1.389	0	-510	510	0%
192	Externe communicatie	46	99	0	99	0%
20	Investeringsen onderst. Beheerproducten (incl. nieuwbouw)	2.932	6.761	2.605	4.156	39%
201	Investeringsen ondersteunende beheerproducten	2.932	6.761	2.605	4.156	39%
30	Innovatie	2.791	4.580	1.978	2.602	43%
300	Innovatie	2.791	4.580	1.978	2.602	43%
40	Tractie / Technisch Beheer / Decentrale Huisvesting	565	540	544	-4	101%
400	Tractie / Technisch Beheer / Decentrale Huisvesting	565	540	544	-4	101%
	Totaal beleidsvelden	83.291	75.648	57.575	18.073	76%

Bedragen x € 1.000

Bijlage 16: Overzicht mandatering kredietverlening bruto-investeringen begroting 2021 / kredietaanvragen 2021

Product	Project	Projectomschrijving						Totaal mandatering kredietverlening 2021	Krediet-aanvragen 2021	Verschil bgr2021 / kredietaanvragen 2021
			2021	2022	2023	2024	2025			
		bedragen x € 1.000,-								
		Programma Waterveiligheid								
1123000	100535	ASH: Kadeverbetering 1e tranche + EVZ Achterwaterschap / dwarsgang Smoutjesvliet	959					959	0	959
1123000	100575	Meekoppelkansen regionale keringen realisatie	100	100	100	100	100	500	150	350
		Totaal Programma Waterveiligheid	1.059	100	100	100	100	1.459	150	1.309
		Programma Watersystemen								
1015000	100363	Waterbeschikbaarheid Zoetwater	30	70				100	100	0
1015000	100439	Optimalisatie BO	25	25	25			75	0	75
1015100	100206	Klimaatadaptatie Gebiedsprocessen+ Maatregelen	105	902	2.863	3.567	2.649	10.086	306	9.780
1021000	100198	OSW Eigendomsoverdracht	5	176	200	277		658	50	608
1021000	100223	Uitv wp Gorinchem	58	54	50			162	0	162
1021000	100463	Waterberging Stedelijk gebied	1	100	299	260		660	0	660
1211000	100360	Opstellen peilbesluiten	108	150	130	75		463	463	0
1214000	100391	Actual legger fase 2	100	100	100	100	100	500	500	0
1221000	100260	2e Bestuursov Brabant	64	100	200	285	190	839	41	798
1221000	100262	KRW NVO Alm&Biesbosch	10	100	100	75	30	315	0	315
1221000	100271	Knelpunten watersys WSRL breed (Ramingspot)	60	484	565	550	700	2.359	0	2.359
1221000	100280	NBW Betuwe	5	345				350	0	350
1221000	100423	WBP Natura 2000 KRW	50	340	440			830	0	830
1221000	100569	HEN maatregelen N-BR en ZH	40					40	0	40
1221000	100642	Ombouw kwelkaden	310					310	0	310
1222000	100648	Bouw loods zuivering Geldermalsen	40					40	40	0
1241000	100199	Aanp.kunstw.waterinlaat	1	1	898	1.500	1.500	3.900	0	3.900
1241000	100245	Renovatie gemaal Autena	10	200	260			470	0	470
1241000	100253	Nieuwbw gml Tricht/de Neust	111	125				236	0	236
1241000	100263	Renovatie Stuwten MJR	400	400				800	750	50
1241000	100270	Automatisering stuwten MJR	100	100				200	50	150
1241000	100274	KRW Vispassages Noord-Brabant	1.272	323				1.595	1.595	0
1241000	100275	KRW Vispassages wsrl breed	0	5	10	50	100	165	0	165
1241000	100276	KRW Vispassages GLD	456	561				1.016	1.016	0
1241000	100316	Arboveiligheid stuwten_inlaten	0	250	460	250	250	1.210	1.200	10
1241000	100318	Voorz. i/h kader van peilbesluiten	50	50				100	0	100
1241000	100319	Uitv. peilbesluit Alblasserwaard	40					40	0	40
1241000	100344	NBW Sliedrecht Noord	50	445	355			850	0	850
1241000	100350	Renovatie gemaal Arkel	5	310				315	0	315
1241000	100354	Renovatie gemaal Kedichem	800	200				1.000	1.000	0
1241000	100370	Renovatie gml Grote Nes	25	150	25			200	0	200
1241000	100380	Renovatie gemaal Langerak	30	540	940			1.510	0	1.510
1241000	100386	Ren. gemaal Drielandenpunt	75	50				125	50	75
1241000	100393	nieuwbouw gemaal Hardinxv-Zuid	-606	1.056				450	0	450
1241000	100397	Nieuwbouw gemaal Pannerling	150	150				300	300	0
1241000	100534	ASH: Boezembemaling Overwaard	814	2.128	5.907	13.844	15.393	38.085	0	38.085
1241000	100631	Vervangen gemaal Vredenburg	45	1.055				1.100	0	1.100
1241000	100701	Vernieuwing gemaal Puttenlanden	141	25				166	150	16
1243000	100133	Pilot Beslissing Ondersteunend Systeem	130	130	130	130	130	650	650	0
1524000	100624	Renovatie Gorinchemse Kanaalsluis	60	1.400	440			1.900	22	1.878
		Totaal Programma Watersystemen	5.169	12.600	14.397	20.962	21.041	74.169	8.283	65.887
		Programma Waterketen								
1311000	100247	TS regio noord	1.709	750				2.459	2.459	0
1311000	100249	Aanp. div. rioolgemalen iwm afn	50	350	350			750	0	750
1311000	100395	Aanp.rgml BleeuwenExpeditiweg	320	310				630	600	30
1311000	100396	Aanp. Rgml Vianen- De Limiet	45	285				330	2	328
1311000	100628	A27-A15 Verleggen persleidingen	674	313	1.804			2.792	5	2.786
1321000	100331	KRW rwzi Groesbeek	16	74				90	0	90
1321000	100420	Besturing rwzi Arnh Nijm Tiel	539	311				850	0	850
1321000	100655	investering mobiel/modulair RWZI beluchting	100					100	0	100
1321000	100697	Rwzi Arnhem Quick wins	112					112	0	112
1321000	100702	Renovatie rwzi Sliedrecht	463	40				503	360	143
1321000	100753	Realisatie modificaties Arnhem	200	6.800	2.000			9.000	1.500	7.500
1331000	100656	investering mobiel/modulair RWZI voorontwatering	250					250	0	250
1331000	100700	Gasdetectie rwzi Arnhem, Nijmegen en Tiel	155	295				450	450	0
3004010	100522	Zonnepark RWZI Nijmegen (INNOZOWA)	129	505				634	581	53
3004010	100523	Windmolens	107	600	2.500			3.207	0	3.207
3004010	100524	PV Zonnestroom RWZI terreinen		6.650				6.650	0	6.650
		Totaal Programma Waterketen	4.869	17.283	6.654	0	0	28.806	5.957	22.849
		Programma Middelen								
2002100	100137	Implementatie Omgevingswet	364	110	90			564	564	0
2011010	100644	Aanschaf Client Hardware (Ramingspot)	200	50	50	50	50	400	0	400
2011010	100651	Aanschaf centrale hardware (Ramingspot)	500	50			750	1.300	0	1.300
2011010	100652	Aanschaf KA applicaties (Ramingspot)	50	50	50	50	50	250	0	250
2011010	100722	Vervanging Software en Serverpark 2020 (incl zware toepassingen)	1.492					1.492	1.492	0
2011020	100754	DIB: digitaal (samen)werken	407	407	216	216	215	1.461	407	1.054
2011020	100773	DAMO vervolg 2021	380					380	380	0
2013000	100175	Kantoorconcept Blomboogerd	2.331	2.045	758			5.134	0	5.134
2013000	100564	MJOP kantoor Blomboogerd	782	221				1.004	0	1.004
2014020	100755	DIB: Vervanging Versen	140	153	620	310	310	1.533	140	1.393
4001000	100098	Verv. vrachtauto's meerjarenr.	300					300	300	0
4001000	100100	Verv. maal-/veegboten (meerjarenraming)	240					240	240	0
		Totaal Programma Middelen	7.187	3.086	1.784	626	1.375	14.057	3.523	10.534
		Totaal	18.284	33.069	22.935	21.688	22.516	118.492	17.913	100.579

Bijlage 17 Verbonden partijen

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Het betreft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard
- Gemeenschappelijke regeling AQUON 2011
- Waterschapsbank N.V. (NWB)

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Rivierenland	
Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) is een samenwerkingsverband op het gebied van lokale belastingen. BSR zorgt voor het heffen en invorderen van gemeentelijke en waterschapsbelastingen en voor de uitvoering van de Wet WOZ en de Wet BAG. BSR doet dit voor Avri, Waterschap Rivierenland en de gemeenten Culemborg, IJsselstein, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Wijk bij Duurstede. Voor inwoners, bedrijven en instanties heeft de belastingsamenwerking als voordeel dat zij één aanslagbiljet ontvangen en met één organisatie te maken hebben. BSR verzorgt de (on)roerend zaakbelasting, forensenbelasting, rioolheffing, hondenbelasting, reclamebelasting, BIZ-heffing, afvalstoffenheffing/reinigingsrecht, verontreinigingsheffing, zuiveringsheffing, retributie, wegenheffingen en watersysteemheffingen. Ook bepaalt BSR de WOZ-waarde (Waardering Onroerende Zaken) van panden voor de gemeentelijke deelnemers en verzorgt zij voor een tweetal gemeenten de uitvoering van de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen).			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum		1 januari 2008	
Rechtsvorm		Openbaar lichaam	
Deelnemers		Waterschap Rivierenland, Afvalverwijdering Rivierenland, gemeenten Culemborg, Montfoort, Maasdriel, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.	
Vestigingsplaats		Tiel, Stationsstraat 4-8, 4001 CE	
Overgedragen bevoegdheden		Heffing en invordering van de watersysteemheffing, verontreinigingsheffing, zuiveringsheffing en wegenheffing.	
Openbaar belang		De regeling behartigt belangen op het gebied van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden	
Bestuurlijk belang		-WSRL draagt voor circa 50% bij aan het totaal van de GR. -Stemverhoudingen binnen GR: iedere deelnemer is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met één afgevaardigde en heeft één stem; WSRL heeft twee afgevaardigden en twee stemmen. -Het dagelijks bestuur bestaat uit 3 personen, waarvan altijd één vanuit WSRL.	
Doelstellingen /ontwikkelingen		BSR is een innovatieve en professionele organisatie met een dienstverlenende houding naar haar klanten. BSR heeft als doel het maximaal ontzorgen van haar klanten. BSR is volop in beweging, waarbij de focus ligt op performance improvement. BSR doet dit klantgericht, kwaliteitsbewust en efficiënt. Hierbij zijn de kern- en streefwaarden resultaatgericht, klantgericht, samenwerken en veranderingsbereid.	
Bestuurlijke bevoegdheden:		De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.	
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging		AB: G. den Hartog en H. van 't Pad DB: G. den Hartog	
Ambtelijke contactpersoon		C. Limburg	
Financiële gegevens			
Financieel belang		Zowel voordelige als nadelige resultaten worden afgerekend op basis van de vastgestelde verdeelsleutels. BSR heft en int jaarlijks voor WSRL ca. € 200 mln. aan waterschapsbelastingen. De bijdrage aan de BSR over 2021 was ca. € 4,0 miljoen.	
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln.)		
2020	€ 0,0		
2021	€ 0,0		
Mutatie	€ 0,0		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln.)			
Per ultimo	Eigen vermogen		
2020	€ 0,3		
2021	€ 0,4		
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Gemiddeld	
Beschrijving risico's WSRL		-	

Naam verbonden partij		Het Waterschapshuis
Het Waterschapshuis is een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen en is gevestigd in Amersfoort. Het Waterschapshuis ondersteunt de deelnemende waterschappen met het verbeteren van de informatie- en bedrijfsprocessen met als doel de kwaliteit en efficiëntie van de taakuitvoering te bevorderen. Het Waterschapshuis functioneert daarbij als ondersteunende organisatie en aankoopcentrale voor de waterschappen.		
Algemene gegevens		
Ingangsdatum	1 juli 2010	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)	
Deelnemers	Waterschap Rivierenland en alle overige waterschappen in Nederland	
Vestigingsplaats	Amersfoort (Stationsplein 89, 3818 LE)	
Overgedragen bevoegdheden	De bevoegdheden zijn geregeld in artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis. "lid 1. Aan het bestuur van HWH worden geen publiekrechtelijke bevoegdheden van de deelnemers overgedragen. Lid 2. Het bestuur van HWH is bevoegd tot regeling en bestuur ter behartiging van die taken die het Waterschapshuis in de regeling zijn opgedragen".	
Openbaar belang	Het belang is omschreven in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling. "De regeling wordt getroffen om een expertinstituut en serviceorganisatie voor waterschappen in het leven te roepen met als doel het in opdracht van de deelnemende waterschappen en eventuele derden realiseren van renderende samenwerking op informatie- en bedrijfsprocessen en daarmee behartiging van behoeften van algemeen belang van de watersector".	
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er waterschappen aan deze regeling deelnemen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen leden. Ieder lid heeft 1 stem.	
Doelstellingen /ontwikkelingen	In 2010 is de gemeenschappelijke regeling opgericht, echter de transitie van stichting naar Gemeenschappelijke Regeling is pas in november 2013 in gang gezet. In 2016 zijn flinke stappen gezet in de vorming van HWH 2.0, waarbij flexibilisering een grote rol speelde. Deze is in 2017 zo goed als afgerond. 90% van de mensen die het betrof heeft geen aanstelling meer bij HWH. Zij hebben een overstap gemaakt naar de waterschappen of elders. In 2018 is HWH 2.0 geëvalueerd en goed ontvangen. De bijslijping heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden middels HWH 3.0. Hierin ligt de nadruk op verdere professionalisering, gezien de digitaliseringsuitdagingen waar de waterschappen voor staan. Programmasturing is ingevoerd, met aansturing van de gezamenlijke Secretaris Directeuren daarop. Hiermee is de slagkracht en het eenduidig doorvoeren van de digitale uitdagingen beter geïnstitutionaliseerd.	
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.	
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	Gemeenschappelijke regeling: AB: G. den Hartog	
Ambtelijke contactpersoon	F. de Bree	

Financiële gegevens	
Financieel belang	Het algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling stelt de begroting en de jaarrekening van het Waterschapshuis vast. In de gemeenschappelijke regeling staan de spelregels m.b.t. het zienswijze/goedkeuringsproces opgenomen. In Hoofdstuk 4 van de Gemeenschappelijke regeling wordt ingegaan op de Financiën van het Waterschapshuis. In artikel 36 wordt de wijze van kostentoerekening uiteengezet. De financiële bijdrage aan HWH valt uiteen in twee items: algemeen gezamenlijke instandhoudingskosten van HWH (art 36 lid 1) en de bijdrage voor de afzonderlijke projecten waar het betreffende waterschap specifiek aan deelneemt o.b.v. een afgesloten dienstverleningsovereenkomst (art 36 lid 2).

Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2020	€ 0,0		
2021	€ 0,0		
Mutatie	€ -		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2020 (Na resultaatbestemming)	€ 0,0	€ 12,2	€ 0,0 (na afrekening met deelnemende waterschappen en reservering)
2021 (Na resultaatbestemming)	€ 0,0	€ 8,3	(na afrekening met deelnemende waterschappen en reservering)
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP	Laag		
Beschrijving risico's WSRL	Het risico dat waterschappen uittreden uit (onderdelen van) programma's van Het Waterschapshuis. Uittreding van waterschappen kan lopende activiteiten in gevaar brengen en kan tot kostenstijging voor WSRL en andere waterschappen leiden. Ook het aangaan van fusies van waterschappen leidt tot toename in de kosten.		

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (HVC)
De deelnemers aan de Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009, zijnde de hoogheemraadschappen van Delfland, van Rijnland, van Schieland en de Krimpenerwaard, Waterschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Waterschap Zuiderzeeland en Waterschap Rivierenland hebben een gezamenlijk aandeel van circa 17% in het (gestort) aandelenkapitaal van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) met een vertegenwoordigde waarde van totaal € 31.043. HVC verwerkt zuiveringsslib voor de deelnemers aan de slibverwerking, die het zuiveringsslib rechtstreeks aan HVC ter verwerking aanbieden. Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. De bereidstelling ten aanzien van de BEC is niet omgezet in een feitelijke garantstelling. Dit betekent dat de GR per 31 december 2021 garant staat voor €22,7 miljoen uitstaande geldleningen. 4% van € 22,7 miljoen = € 0,9 miljoen. Waterschap Rivierenland staat mede garant voor het rekening courant saldo van rekeningnummer 63.67.60.707 ten name van HVC.		
Algemene gegevens		
Ingangsdatum	1 augustus 2010	
Rechtsvorm	Openbaar lichaam	
Deelnemers	Waterschap Rivierenland, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Delfland. (Waterschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Waterschap Zuiderzeeland)*	
Vestigingsplaats	Rotterdam (secretariaat: Jadestraat 1, 1812 RD Alkmaar)	
Overgedragen bevoegdheden	Specifiek is overgedragen de bevoegdheid tot het verlenen van een uitsluitend recht ex artikel 17 van het Bao aan HVC	
Openbaar belang	De regeling behartigt de belangen van de deelnemende waterschappen op het terrein van transport en verwerking van zuiveringsslib	
Bestuurlijk belang	Ieder lid vaardigt uit zijn midden een vertegenwoordiger af voor het Algemeen Bestuur. DB bestaande uit 3 leden gekozen uit de AB leden.	
Doelstellingen /ontwikkelingen	De GR Slibverwerking heeft tot doel de behartiging en coördinatie van de belangen van de deelnemende waterschappen met betrekking tot de verwerking van zuiveringsslib en de gezamenlijke ontwikkelingen in de afvalwaterketen. De kerntaak van de gemeenschappelijke regeling is het gezamenlijk behartigen van het aandeelhouderschap in de NV HVC en het afstemmen van de activiteiten die met of door NV HVC ten behoeve van de in de gemeenschappelijke regeling deelnemende waterschappen worden uitgevoerd. Hiertoe oefent de GR een actief aandeelhouderschap uit, om namens de deelnemende waterschappen een nauwe betrokkenheid bij ontwikkelingen en innovatie in afval- en slibverwerking te borgen. Zeggenschap binnen de NV HVC is niet alleen direct gebonden aan het percentage van het aandeelhouderschap in NV HVC, maar vooral aan de manier waarop het aandeelhouderschap wordt ingevuld. Afvalverwerking en biomassaverwerking (waaronder het zuiveringsslib valt) hebben steeds meer raakvlakken. De uitvoering van de activiteiten vergt nagenoeg dezelfde disciplines. Door deelname in de NV HVC hebben de waterschappen toegang tot kansen ten aanzien van de inzet van technologische en organisatorische innovaties als gevolg van de investeringen die HVC doet op het gebied van afvalstoffenverwerking en energieopwekking. Met de deelname in de NV HVC beogen de waterschappen eveneens invulling te geven aan de ambitie voor invulling van de duurzaamheidsvraag.	
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.	
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AB: H. van 't Pad DB: geen	
Ambtelijke contactpersoon	J. Gommans	

Financiële gegevens			
Financieel belang		WSRL heeft geen aandelen in de GR Slibverwerking 2009 maar is wel voor 4% lid. De GR Slibverwerking 2009 heeft 683 aandelen B in de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC).	
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2020	€ 0,0		
2021	€ 0,0		
Mutatie	€ -		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2020	€ 0,0	€ 0,0	€ 0,0
2021	€ 0,0	€ 0,0	€ 0,0
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP	Laag		
Beschrijving risico's WSRL	Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. De bereidstelling ten aanzien van de BEC is niet omgezet in een feitelijke garantstelling. Dit betekent dat de GR per 31 december 2021 garant staat voor €22,7 miljoen uitstaande geldleningen. 4% van € 22,7 miljoen = € 0,9 miljoen. Waterschap Rivierenland staat mede garant voor het rekening courant saldo van HVC.		

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard	
Per 4 januari 2011 is het openbaar lichaam Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard (PHTB) opgericht. Deelnemers aan deze gemeenschappelijke regeling zijn de gemeenten Zaltbommel en Maasdriel, de provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland. Het openbaar lichaam krijgt als taak om binnen de voorwaarden van de ondertekende samenwerkingsovereenkomst, uitvoering te geven aan de plannen voor herstructurering van met name de glastuinbouw en paddenstoelenteelt in de Bommelerwaard. Waterschap Rivierenland neemt aan de gemeenschappelijke regeling deel als niet risicodragende partner en participeert hierin met een bijdrage van € 230.000 (bestemd voor de eerste fase) voor de realisatie van natuurvriendelijke oevers in de Bommelerwaard. Voor de tweede fase is een krediet beschikbaar gesteld van € 550.000. Van dit bedrag is in 2015, na afronding van de 1^e fase, € 300.000 betaalbaar gesteld. Van het resterende bedrag van € 250.000 is in 2017, vanwege een snellere realisatie van de NVO-opgave, € 110.000 overgemaakt aan het PHTB. Het resterende deel van € 140.000 zal in de laatste fase betaalbaar worden gesteld. De uitvoeringsorganisatie initieert en coördineert de herstructureringswerkzaamheden. De uitvoeringsorganisatie zal hierbij een zeker risico lopen, aangezien zij gronden verwerft en investeringen doet in de openbare ruimte, en vervolgens de gronden weer moet uitgeven. De partijen zullen, met uitzondering van het waterschap, risicodragend participeren in de uitvoeringsorganisatie. De gemeenschappelijke regeling is per 12 oktober 2011 gewijzigd. De wijzigingen hebben betrekking op de bestuurssamenstelling. Het algemeen bestuur bestaat sindsdien uit acht leden in plaats van vier leden. De stemverhouding wijzigt niet. Ook zijn enkele juridisch-technische aanpassingen meegenomen in de wijziging. In 2014 is gewerkt aan een nieuw ontwerp van het Provinciaal inpassingsplan. Parallel daarin is een nieuw uitvoeringsconvenant opgesteld waarin nader wordt uitgewerkt hoe partijen samenwerken om de doelen van de samenwerkingsovereenkomst uit te voeren. De rol en de risico's van Waterschap Rivierenland blijven onveranderd. Het dagelijks bestuur PHTB heeft in februari 2021 besloten tot een versnelde afbouw en opheffing van de gemeenschappelijke regeling PHTB. Besluitvorming hierover wordt voorbereid en voorjaar 2022 verwacht. Parallel wordt nagedacht over de samenwerking voor de nog resterende opgaven.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	4 januari 2011		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland, provincie Gelderland, gemeente Zaltbommel, gemeente Maasdriel		
Vestigingsplaats	Zaltbommel (Hogeweg 11, 5301 LB)		
Overgedragen bevoegdheden	Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling beschikt niet over specifiek overgedragen (publiekrechtelijke) bevoegdheden, anders dan die waarvoor zij is opgericht		
Openbaar belang	Herstructurering van de glastuinbouwgebieden en gebieden voor paddenstoelenteelt in de Bommelerwaard		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 8 leden. De vertegenwoordigers van de provincie hebben ieder 2 stemmen, de overige vertegenwoordigers hebben ieder 1 stem. Besluiten worden met gewone meerderheid van stemmen genomen. Het DB heeft vier leden. De stemverhouding in het DB is identiek aan het AB.		
Doelstellingen /ontwikkelingen	Financiële bijdrage aan PHTB bedraagt (maximaal) € 780.000. Hiervoor wordt 7,8 km nvo's aangelegd in KRW waterlichamen.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AB: G. den Hartog DB: M.H.M. Gremmen		
Ambtelijke contactpersoon	P.Sollie		
Financiële gegevens			
Financieel belang	1 ^e fase € 230.000,-- (2011) / 2 ^e fase € 300.000,-- (2015) /eerste deel 3 ^e fase € 110.000,-- (2017). Resterende deel € 140.000. De bijdrage is gekoppeld aan water gerelateerde doelen, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2020	€ 0,0		
2021	€ 0,0		
Mutatie	€ 0,0		

Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2020	€ 12,8	€ 0,0	€ 0,0
2021	€ 11,9	€ 0,0	€ 0,0
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP	Laag		
Beschrijving risico's	Vanwege de voorgenomen beëindiging van de GR PHTB wordt een liquiditeitsplan opgesteld. Hierin is het voorstel dat al het ter beschikking gestelde geld door het waterschap dat niet is besteed (per 31-12-2022) terug gaat naar het waterschap. De prognose in september 2021 is dat het waterschap circa € 170.000 krijgt teruggestort. Voor het overige is WSRL geen risicodragers.		

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling AQUON 2011	
Vanaf 1 juli 2011 bestaat er een gemeenschappelijke regeling tussen negen waterschappen (waaronder Waterschap Rivierenland) op het gebied van laboratoriumactiviteiten. Deelnemers beogen hiermee te komen tot schaalvergroting welke leidt tot vergroting van efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht. De activiteiten worden uitgevoerd vanuit de vestigingen in Leiden en Tiel.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1 juli 2011		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden		
Vestigingsplaats	Tiel (De Blomboogerd 12, 4003 BX)		
Overgedragen bevoegdheden	Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling beschikt niet over specifiek overgedragen (publiekrechtelijke) bevoegdheden, anders dan die waarvoor zij is opgericht		
Openbaar belang	De regeling heeft als doel om op het gebied van laboratoriumactiviteiten te komen tot kennisdeling en –ontwikkeling, vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht		
Bestuurlijk belang	AB van 9 leden; elke deelnemer heeft een lid in AB. DB bestaat uit voorzitter en 3 leden gekozen uit de AB-leden.		
Doelstellingen /ontwikkelingen	De afgelopen jaren heeft AQUON zich ontwikkeld tot full-serviceketenpartner. Hiermee geeft AQUON invulling aan bestuurlijke besluitvorming voor een nieuwe governance en strategie. In 2018-2019 is een businesscase opgesteld over centralisatie van de laboratoria. Door te centraliseren op één locatie kan AQUON optimaal invulling geven aan de vastgestelde strategie. Tevens kan AQUON haar werkprocessen efficiënter inrichten wat op termijn leidt tot een structurele kostenbesparing. In maart 2020 heeft het algemeen bestuur van AQUON het besluit genomen tot centralisatie op één locatie. Dit houdt in dat AQUON de huidige twee laboratoria in Tiel en Leiden gaat afstoten en een nieuw laboratorium gaat bouwen in Houten. In 2021 t/m 2023 vindt de voorbereiding plaats. In 2024 verwacht AQUON het nieuwe laboratorium te kunnen realiseren.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AB: G. den Hartog		
Ambtelijke contactpersonen	B. van 't Hullenaar		
Financiële gegevens			
Financieel belang	Het waterschap neemt deel in de gemeenschappelijke regeling AQUON met acht andere waterschappen. Het aandeel van WSRL in de netto kosten van 2021 ad € 27,4 mln. bedraagt 17%, zijnde € 4,8 mln. op basis van de ingediende meetvraag.		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2020	€ 6,45		
2021	€ 20,8		
Mutatie	€ 14,3		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2020	€ 0,0	€ 6,9	€ 0,0
2021	€ 1,0	€ 6,5	€ 0,0
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP	Laag		
Beschrijving risico's WSRL	AQUON treft de voorbereidingen voor de centralisatie (nieuwbouw van een laboratorium). Het risicomanagement is ondergebracht bij het management van het nieuwbouwproject.		

Naam verbonden partij		Nederlandse Waterschapsbank (NWB)	
De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is meer dan 60 jaar geleden opgericht en is een national promotional bank die als doel heeft de financieringslasten van de publieke sector zo laag mogelijk te houden. De bank bedient met name decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden zoals woningbouwcorporaties en zorginstellingen. Door haar AAA/Aaa-ratings en financiële deskundigheid is de bank in staat altijd actief in te spelen op de behoefte van haar klanten waardoor zij hun maatschappelijke taak in Nederland zo goed mogelijk kunnen uitvoeren. De NWB Bank staat als significante bank onder toezicht van de Europese Centrale Bank. Voor waterschappen is de NWB huisbankier met diensten als betalingsverkeer, electronic banking en consultancy. Sleutelwoorden bij de activiteiten van de NWB zijn maatschappelijke relevantie en duurzaamheid. Alle aandelen van de NWB zijn in handen van overheden. De NWB financiert haar activiteiten op de internationale geld- en kapitaalmarkten. Zij maakt daarbij gebruik van financiële instrumenten als obligaties, medium term notes en commercial paper. De bank heeft een zeer sterke vermogenspositie en AAA ratings van Moody's en Standard & Poor's. Waterschap Rivierenland bezit 7,5% van het totale aandelenkapitaal.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	5 mei 1954		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland en alle overige waterschappen in Nederland		
Vestigingsplaats	Den Haag (Rooseveltplantsoen 3, 2517 KR)		
Overgedragen bevoegdheden	Geen		
Openbaar belang	Als huisbankier van de waterschappen levert de Nederlandse Waterschapsbank diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Bestuurlijk belang	WSRL is voor 7,5% aandeelhouder		
Doelstellingen /ontwikkelingen	In verband met kapitaaleisen onder Bazel III heeft de NWB-bank begin 2011 besloten tot een maximale reservering van de nettowinst. Vanwege de destijds aangekondigde minimale eis voor de leverage ratio per 1 januari 2018 van 3%, is besloten geen dividend uit te keren totdat de bank voldoet aan deze minimum eisen. Per 1 januari 2018 was dit het geval waardoor over het jaar 2018 weer een dividenduitkering heeft plaatsgevonden. Over het jaar 2019 is een dividend uitgekeerd van € 55 miljoen (waarvan € 4,1 miljoen voor WSRL). Over het jaar 2020 is een dividend uitgekeerd van € 45 miljoen (waarvan € 3,4 miljoen voor WSRL). De nettowinst over 2021 bedraagt € 121 miljoen. Voorstel is om hiervan € 50 miljoen als dividend uit te keren. De bank koerst op een jaarlijks stabiele dividenduitkering tussen de 40% en 60% van de winst. Naar verwachting zal de dividenduitkering voor het waterschap jaarlijks circa € 3,2 miljoen bedragen.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Naamloze Vennootschap, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de statuten van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AvA: G.den Hartog (p.l.v.) RvC: geen		
Ambtelijke contactpersoon	C. Limburg		
Financiële gegevens			
Financieel belang	3.968 aandelen A van € 115, -- per stuk 437 aandelen B van € 460,-- per stuk		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2020	€ 0,5		
2021	€ 0,5		
Mutatie	€ 0,0		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2020	€ 1.827	€ 104.729	€ 81
2021	€ 1.902	€ 93.791	€ 121
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP	Laag		